Mányoki leghíresebb és legismertebb festménye: Rákóczi portréja

Szokolya bejáratánál Mányoki Ádám mellszobra fogadja az érkezőt

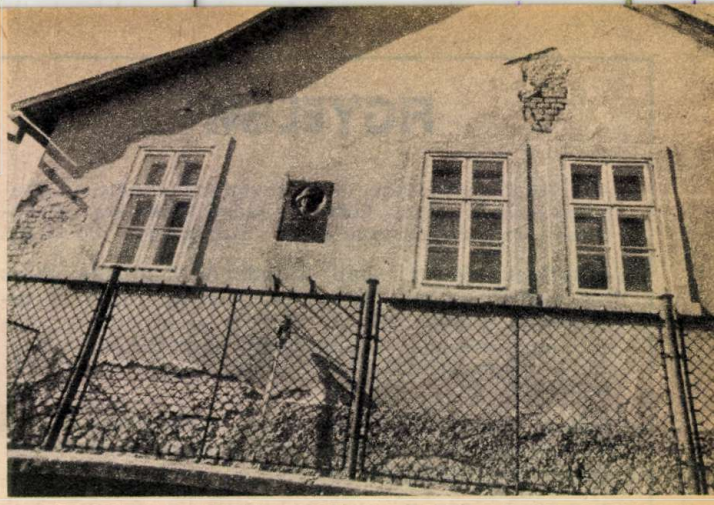

A masszív szülőház állja az idők ostromát

HAGYOMÁNYŐRZŐK III.

BERNADETT ELSŐ LETT!

Lépésben döcög az erdei kisvasút a Börzsönyhegység lankáin. Mesébe illő táj ez. Az ember csak azt várja, hogy melyik házacskából bukkan elő a hét törpe és a szépséges Hófehérke, s melyik kanyarban toppan elénk Jancsi és Juliska... Mesealakok helyett azonban csak kirándulókba, s helybeli lakosokba botlunk. A kicsiny falu, Szokolya útelágazásánál fehér talapzaton mellszobor. Törökös, hetyke csákó, messzenéző tekintet, kópéság a szemekben. Mint az önarcképen. Ilyennek látta saját magát II. Rákóczi Ferenc fejedelem képírója, a barokk egyik nagy mestere, Mányoki Ádám. A kis festői falu nagy festő szülötte.

„Mányoki Ádám 1673-ban látta meg a napvilágot a szokolyai érdemes és tudós lelkész családjában. A ma oly vonzó, kirándulásra, üdülésre csábító Börzsöny-hegység vidéke akkoriban a veszedelem, a pusztulás és az éhség tanyája volt. 12 éves volt Ádám, amikor Doelfer János Antal hadbíró tábornok örökbe fogadta, és vitte magával a feleségéhez, Németországba."

A szobortól csak pár lépés az általános iskola vöröstéglás épülete. Folyosójának falai épek, padjai sértetlenek. Az osztálytermek lambériázva, nagy függönyök az ablakokon. Az iskola immár nyolcadik éve büszkélkedhet a „vadonatúj" jelzővel. A látvány, no meg Augusztin Antal igazgató is a gyereksereget dicséri. A hetedikes Rózsahegyi Bernadettel Farkas Ferencné tanárnő oroszóráján találkoztunk.

Pro Patria díjasunk nyár óta sokat változott. Kislányból nyurga, feltűnően bájos nagylány lett. Hosszú haját levágatta, s jöttünk előtt azért izgult, nehogy a régi képeit használjuk. Bernadett is a Mányoki Ádám úttörőcsapat tagja, mi több: a Napsugár őrs kiváló őrsvezetője. Egyébként az úttörőcsapat évente megkoszorúzza a festő szobrát, s ebben az évben éppen a hetedikesek feladata, hogy állandóan rendben tartsák a környéket, s virággal emlékezzenek szülőfalujuk egykori kisdiákjára.

— Tizenketten vagyunk a Napsugár őrsben. Hárman tiszteletbeli tagok — meséli Bernadett. — Az egyik az én ötödikes húgom, Anita. Éppen holnap délután lesz őrsi foglalkozásunk. Nem ülünk bent, elmegyünk kerékpározni Királyrét felé. S van egy nagy tervünk. Anyu találta ki. Őrsi bazárt rendeznénk. Behoz mindenki valamit, ami neki odahaza már nem kell. Lehet játék, könyv, kerámia, bármi, s pénzért árusítjuk. Csak még azt nem döntöttük el, hogy az afrikai éhező gyerekeknek, a battonyai gyermekfalunak, vagy a berhidai földrengés károsultjainak küldjük-e el. Egyébként anyu a menedzserünk, tőle származnak a legjobb ötletek.

Közben előkerül egy nagy doboz. Szalvéták százai, Bernadett szenvedélye. Még az édesanyja kezdte lánykorában gyűjteni, s a legszebb darabokat Bernadett örökölte. Hobbija a bélyeggyűjtés is.

— Ezenkívül szeretek kirándulni, barangolni, tetszenek a régi dolgok — egészíti ki Bernadett kedvenc tevékenységeinek listáját.

— Osztálytársaidtól tudom, hogy nemcsak kiváló őrsvezető vagy, hanem a jegyeiddel is jeleskedsz.

— Négyes-ötös tanuló vagyok, de még nem döntöttem el, hogy mi leszek. Jelenleg például kizárólag a zongorázás érdekel. Szorgalmasan gyakorolok.

— A hagyományőrző pályázatra nem is lehetett más választásod, mint a fejedelem festője?

— A faluban, meg az iskolában is gyakran hallani Mányoki Ádámról. Más híres ember nem is igen élt errefelé.

S most újra Bernadett írását kísérjük figyelemmel, amint elmeséli az ismert festő és a híres fejedelem találkozását.

„Mányoki alig múlt harmincéves, s máris egyre ismertebb festője Berlinnek. De ekkor váratlan fordulat következik az életében. Rákóczi felesége 1707-ben Berlinbe érkezik. A fejedelemasszony hamarosan tudomást szerez a neves magyar festőről. Felkeresi őt, és lefesteti magát vele. A kép olyannyira elnyeri tetszését, hogy mindenáron szeretné hazavinni Mányokit Rákóczi udvarába. Mányoki az ajánlatot szívesen fogadja, és 22 évi távollét után, 1707-ben elindul haza, Magyarországra. A Zemplén megyei Terebesen a fejedelem, II. Rákóczi Ferenc fogadja."

Tarpai S. Anikó
Fotó: Karasz Lajos

FIGYELEM!

Az 1986/87-es tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; 200 Ft kiemelt szakmapótlék; tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft.

Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tó 800—900 Ft.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban.

A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5 százalék szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk!

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől csütörtökig, 8—15 óráig, a személyzeti osztályon.
PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest XIII., Fáy u. 81—83. — 1135.

Levélre részletes tájékoztatót küldünk.
Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A BUDAPRINT Kelenföldi Textilgyár az 1986/87-es tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat fonó, szövő, kötő; fiúkat textil- és ruházatiipari gépszerelő szakmunkástanulónak 16 éves korig.

FELVÉTELI VIZSGA NINCS! Tanulmányi idő 3 év. Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően havi 250—800 Ft.

Juttatások:
— társadalmi alapösztöndíj havi 500 Ft, plusz a tanulmányi eredménytől függően 150—250 Ft tanulmányi pótlék a teljes tanulmányi időre;
— kollégiumi elhelyezést valamennyi vidéki tanulónak biztosítunk;
— iskolaköpenyt, munkaköpenyt, munkacipőt, tornafelszerelést, füzetcsomagot a gyár, tankönyvet az iskola ad;
— egész évben kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

Szakmunkásvizsga után a kereseti lehetőség 3500—5500 Ft. Leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését havi 150 Ft-ért biztosítjuk.

A továbbtanulást támogatjuk.

További részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban.

Érdeklődők részére üzemlátogatást szervezünk.

Cím: BUDAPRINT Kelenföldi Textilgyár személyzeti-oktatási osztály, Budapest XI., Budafoki út 111—113. — 1117. Telefon: 868-955/191 mellék.

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

az 1986/87-es tanévre szakmunkástanulókat iskoláz be az alábbi szakmákban:

hegesztő, marós, esztergályos, vas- és fémszerkezetlakatos, ács-állványozó, kőműves (kiemelt szakmák); géplakatos, villamosgép-szerelő, vegyi és élelmiszeripari gépszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, vízvezeték- és -készülékszerelő, erősáramú berendezés-szerelő, villamoshálózat-szerelő, autóvillamossági szerelő, elektroműszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő-mázoló, tapétázó, vegyianyaggyártó, irányítástechnikai műszerész (csak érettségizettek részére); autószerelő (budapestiek részére).

A kiemelt szakmákban a tanulók a tanulmányi ösztöndíjon felül havi **200 Ft kiegészítést kapnak.**

A tanulókkal társadalmi ösztöndíj-szerződést kötünk, melynek összege 300—1000 Ft-ig terjedhet, valamint ennek 10—50%-ig tanulmányi pótlékot adunk, a tanulmányi eredménytől függően.

Gyakorlati oktatás alatt a tanulók kedvezményes ebédet, védőruhát; nyereségrészesedést kapnak.

A vállalati törzsgárdatagságnál a tanulóéveket beszámítjuk. A szakmunkásvizsga letétele után a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Várjuk az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését!

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a BUDAPESTI VEGYIMŰVEK személyzeti és oktatási osztályán (Budapest, IX., Kén u. 5. — 1097. Telefon: 277-275).

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1986/87-es tanévre felvesz általános iskolát végzett **lányokat fonó és szövő; fiúkat textil-gépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos** szakmára szakmunkástanulónak.

TANULMÁNYI IDŐ 3 ÉV. FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: — 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, füzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.
A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

PATEX

Jelentkezés:
PTM Budai Gyára
személyzeti osztály
Budapest, Pf. 43. — 1502
Telefon: 662-688

Szeretnél valamilyen szép és érdekes szakmát tanulni?

GYERE NYOMDÁSZ TANULÓNAK A KOSSUTH NYOMDÁBA!

Választhatsz: BETŰSZEDŐ,
MAGASNYOMÓ GÉPMESTER,
SÍKNYOMÓ GÉPMESTER,
KÖNYVKÖTŐ,
NYOMDAGÉPSZERELŐ
szakmák közül.

Keress fel minket szüleiddel, bemutatjuk a választható szakmákat.

Érdeklődni lehet:
naponta 8—14 óra között
a személyzeti és oktatási osztályon.
Budapest, V., Alkotmány u. 3.
Telefon: 311-356, 117-298.

Juttatásaink:
a tanulmányi eredménytől függően
440—1050 Ft összegű
társadalmi-tanulmányi ösztöndíj,
4 Ft térítésért étkezés,
sportolási, szórakozási lehetőség, üdülés,
továbbtanulási lehetőség
a Nyomdaipari Szakközépiskolában.

Az EGIS GYÓGYSZERGYAR -ban dolgozni nem csupán szép hivatás, hanem mindenkor anyagi biztonság és egzisztencia.

Fiúk! Lányok! Vár benneteket az EGIS GYÓGYSZERGYAR! Gyertek hozzánk szakmát tanulni!

A vegyianyaggyártó és általános vegyész tanulóink képzése az idén átadásra kerülő korszerű, új tanüzem-tanlabor komplexumban történik.
Általános iskolai végzettséggel várjuk jelentkezéseteket a következő szakmákra:

vegyianyaggyártó, hegesztő, központifűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, esztergályos, géplakatos, bádogos, vegyigépszerelő, vas- és fémszerkezet-lakatos, épületvillamossági szerelő, műszergyártó és karbantartó (csak Budapesten lakók jelentkezhetnek), elektroműszerész, bútorasztalos, szobafestő-mázoló-tapétázó, padlóburkoló, kőműves, magasépítőipari ács-állványozó.

A képzési idő 3 év. Kollégiumot biztosítunk.
Érettségi bizonyítványt és szakmunkás-bizonyítványt egyszerre szerezhettek a következő szakmában: általános vegyész.

A képzési idő 4 év. Kollégiumot biztosítunk.
Az általános vegyész szakmában — tanulmányi eredménytől függően — lehetőség van a technikusi képesítés megszerzésére.
Juttatások a tanulmányi idő alatt: — tanulmányi eredménytől függő ösztöndíj; — átlag 500 Ft társadalmi ösztöndíj + ösztöndíj-kiegészítés, a tanulmányi eredménytől függően; — jutalomlehetőség; szociális juttatások (segély, ebéd, munkaruha stb.); — üdülési és kultúrális lehetőségek.
Támogatjuk továbbtanulásotokat gimnáziumban, szakközépiskolában, nyelvi, szakmai tanfolyamokon.
Pályakezdőinket 5 évig beilleszkedési programmal segítjük át a munkába lépés és az azt követő időszak nehézségein.
A továbbtanulással kapcsolatban további részletes tájékoztatást az EGIS GYÓGYSZERGYAR oktatási osztálya ad.

CÍMÜNK: EGIS GYÓGYSZERGYAR
Budapest X., Keresztúri út 30/38.
Levélcím: Budapest, Pf.: 100. — 1475. Telefon: 836-702
Jelentkezni lehet személyesen, levélben vagy telefonon.
Ne feledjétek, vár az EGIS!

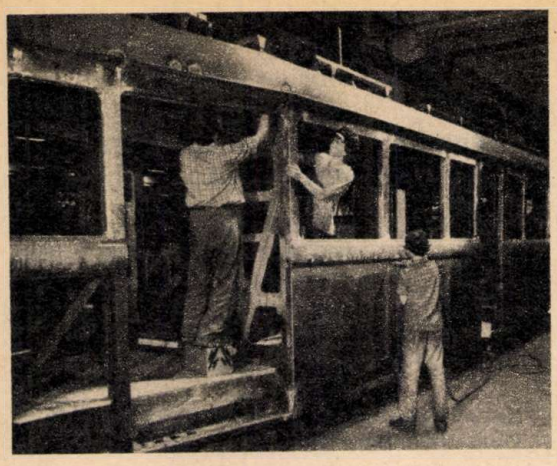

A BKV 18 SZAKMÁBAN KÉPEZ SZAKMUNKÁSOKAT!

Tanulói részére az alábbi juttatásokat biztosítja:
— saját járműveken térítésmentes utazási lehetőség;
— vállalati ösztöndíj: havonta 500—900 Ft;
— kollégiumi díjtérítés: havonta 120 Ft;
— napi 4 Ft-ért ebéd; 2 öltöny munkaruha;
— sportolási, szórakozási és üdülési lehetőségek.

Ha a szakmák közül nem tudsz választani, keresd fel a BKV szakmunkásképző osztályát, jelentkezés előtt kérd szakemberünk tanácsát!

Levélben is jelentkezhetsz! Ebben az esetben a válaszlevélben 3 db nyomtatványt küldünk:

— NYILATKOZAT:
csatolni kell az iskolai jelentkezési laphoz (vagy szülői kérelemhez), és elküldeni a megjelölt intézet címére;

— ADATLAP:
ezt kitöltve a címünkre kell visszaküldeni;

— ÉRTESÍTÉS:
a jelentkezőnél marad.

Címünk: Budapesti Közlekedési Vállalat
Oktatási Központ
Budapest Fehér út 1/c. — 1106
Telefon: 187-133/470-es mellékállomás.

SZAKMUNKÁSKÉPZÉS
BKV

TANULJ TOVÁBB!

AZ OROSZLÁNYI SZÉNBÁNYÁK VÁLLALAT AZ 1986/87-ES TANÉVRE BEISKOLÁZ

14. életévüket betöltött, általános iskolai végzettséggel rendelkező fiúkat:

— vájár,

— bánya-elektrolakatos szakmunkástanulónak.

A szakmunkásképzés ideje 3 év.

A III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

Keresetük a szakmunkásokénak 90 százaléka.

A szakmunkásvizsga után a kereseti lehetőségek:

— vájár: 6000—11 000 Ft/hó;

— bánya-elektrolakatos: 4500—7000 Ft/hó.

JUTTATÁSOK:

— kollégiumi elhelyezés, teljes ellátással havi 210 Ft;
— állami gondozottak esetében 20 Ft;
— társadalmi ösztöndíj: 700 Ft/hó;
— tanulmányi ösztöndíj (tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően): 210—1100 Ft-ig;
— tanulmányi pótlék: 100—300 Ft-ig.

CÍM:
Oroszlányi Szénbányák Vállalat Bér- és Munkaerő-gazdálkodási Osztály
Oroszlány — 2841.

KUGYELA PROFI LESZ

Még az 1920-as években ismerkedtem meg Kugyela Alajos fiatal szabósegéddel, aki egy óbudai földszintes házban ágyrajáróként lakott. Pontosítanom kell, inkább „ágyról eső" volt, mert álmaiban sok izgalmas mérkőzést játszott végig olyan nagy hévvel, hogy gyakran leesett az ágyról és olykor még sérülést is szenvedett. Ezért szobaasszonya később a földön ágyazott meg neki. Ettől függetlenül olyan lúdtalpa volt, hogy ha ráállt egy pengőre, nyolcvan fillér kilátszott alóla. Mindehhez szépen fejlett rövidlátás járult, melynek következtében a szobaasszonyának naponta bemutatkozott. Ő maga mesélte, hogy gyermekkorában egy kis faluban laktak, és csak egy fedőkosár védelmében engedték ki az udvarra, nehogy megkergessék, vagy összecsípjék a kapirgáló baromfik. Egy nagy szerelme azonban mégis volt, és az betöltötte egész életét: a futball! Képzeletében átélte a kor leghíresebb játékosainak sikereit. Válogatott mérkőzéseken ő rúgta a győztes gólokat, és nap mint nap ajánlatokat kapott világhírű egyesületektől.

A baj csak az volt, hogy ő mindezt elhitte magáról. Szeretett gombfocizni. Természetesen egyedül játszott mindig, de ha nem a kedvenc csapata győzött, elkeseredésében sírni tudott. Elméletben hihetetlen alapossággal foglalkozott a labdarúgás minden részletével, valósággal falta a sportlapokat, kívülről fújta az Arzenal, a Juventus és spk más híres csapat összeállítását. Nagy szakértelemmel beszélt a különböző játékstílusokról, taktikákról. Nemegyszer én is csodálattal hallgattam fejtegetéseit, hogy mennyire ért a labdarúgáshoz. Az elméletnél azonban sosem jutott tovább. Amikor az egyik barátja beajánlotta őt egy kis óbudai csapatba, az edző különböző labdagyakorlatokat végeztetett vele, ám ezekből egyet sem tudott végrehajtani. A végén az edző a 11-es pontra tette a labdát, hogy ha mód van rú, rúgja azt kapura. Kugyela Alajos nekifutott és akkorát rúgott a labda mellé, hogy hanyatt esett. Az edző úgy érezte, hogy eleget látott, és lezavarta a pályáról. Egy másik alkalommal a háziasszonyához egy rokona jött faluról, aki nagyon szerette a focit, és történetesen a falu labdarúgó-csapatának az elnöke is volt. Nagy áhítattal hallgatta Kugyela előadását a labdarúgásról, hogyan kell korszerűen játszani. Olyan nagy hatással volt az elnökre az egész, hogy megkérte Kugyelát, jöjjön le hozzájuk játékos-edzőnek. Elmondta, hogy csapatuk kiesésre áll, és ha az ifjú szakember segít nekik, kap egy öltöny ruhát. Kugyela boldogan fogadta az ajánlatot, mert egyrészt nem volt egy rendes ruhája sem, másrészt úgy érezte, hogy most megmutathatja, mit tud. Biztos, ami biztos, elhatározta, hogy az utazás előtt feljavítja kissé a kondícióját. A Duna-parti park körül futott órájával a kezében, és mérte a körök idejét. Balszerencséjére egy éber rendőr felfigyelt az órával futó fiúra és leállította az edzést, mert nem hitte el, hogy a girhes klasszis a saját órájával fut. Nagy tömeg állta körül őket. Egy dörzsölt vagány azt mondta, hogy az óra az övé. Egy padon feljebb tette, így kerülhetett Kugyelához. A végén Kugyelának még bocsánatot is kellett kérnie, amikor az óráját odaadta, csak így kerülhette el a letartóztatást.

A Duna-parti ingyen uszodában úszóedzéseket is akart tartani, de szemüveg nélkül nem látta a figyelmeztető táblát, hogy hol mély a víz. Már fuldoklott, amikor kimentették.

Elérkezett az indulás napja. Kis papírbőröndjével kiment a Keleti pályaudvarra és mindenekelőtt a térképet tanulmányozta, hogy vajon hol fekszik a falu, amely számára az ígéret földjét jelentette. Amikor megérkezett, természetesen nem azon az oldalon szállt ki a vonatból, ahol váták. Ez kölcsönös csalódást váltott ki. Gyalog indult be a faluba, de meglehetősen viharosan ért oda, mert az utcán a kutyák megkergették. Egy kocsmába tért be, és végre szerencséje volt, mert ott éppen a játékos-értekezletet tartották.

Nagy örömmel és tisztelettel fogadták, mint fővárosi labdarúgót. Megkérték, hogy adjon útravalót a sorsdöntő, utolsó mérkőzés előtt. Kugyela szinte meghatódott ennyi bizalomtól és beszélni kezdett a modern labdarúgás titkairól, fortélyairól, bár zavarta kezdetben a résztvevők hangos horkolása.

Eljött a nagy nap, élete első és utolsó mérkőzésének napja. Kérte, hogy középhátvédet játszhasson, mert onnan irányítani tudja a védelmet és a támadósort is. Gondot okozott neki, hogy erősen színvak volt, így gyakran az ellenfélhez adta a labdát. Balszerencséjére társai mindig őt keresték az átadásokkal és ő lelkiismeretesen ki is használta a hibalehetőségeket. A csalódott nézők a szünetben Kugyela fejét követelték, társai alig tudták bevinni az öltözőbe. Ott azonban nagystílűen elmagyarázta, hogy milyen fontos a játékban a taktika. Ő csak az ellenfél megtévesztésére csinálta a hibákat. A második félidő jól alakult, mert a döntetlen is elég volt a kiesés elkerüléséhez. Eljött az utolsó perc, a boldog közönség már a kalapját dobálta, amikor Kugyelához került a labda. Haza akarta adni a kapusnak, de mivel nem látta, hogy az kifutott a kapuból, a labda akadálytalanul került a hálóba. A kezdéshez sem volt már idő. A csalódott nézők berohantak a pályára, úgyhogy a tűzoltóknak kellett kivonulniuk a rend helyreállítása végett. A mérkőzés hőse a falu egyetlen mentőautójában térhetett meg otthonába. Elutazásának biztosításához valóságos haditervet kellett kidolgozni.

A vasútállomáson az elnök búcsúztatta Kugyelát, aki kissé félve kérdezte meg, mi lesz a megígért ruhával? Az elnök kacsintva válaszolt: Azt, ha jól tudom, megkapta, fiam. Nagyobbat is, mint amire számított . . . !

Füredi József

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
HORVÁTH ANNAMÁRIA

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A levelezőlapra (vagy a borítékra) írd rá: „TÖPRENGŐ"!

Beküldési határidő: 1985. december 5.

A 29. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak; Horváth Lajos, Bp. XVIII.; Horváth Veronika, Bp. XXI.; Simonka László, Bp. XVIII.; Bogdán Zsolt, Gyöngyösoroszi; Bordács Beáta, Magyaralmás; Cseh József, Kömlő; Csikós Miléna, Karancslapujtő; Csillag Gabriella, Baj; Farkas Lajos, Bátonyterenye; Füzi Julianna, Zalaegerszeg; Gajdó Ágnes, Előszállás; Győri Gabriella, Berhida; Hadobás Péter, Nagydorog; Kiss Judit, Polgárdi; Komjáti Barbara, Soponya; Molnár Mária, Miskolc; Nagy Sándor, Dunaújváros; Schnöller Andrea, Ajka; Varga Eszter, Börcs; Vígh Szilvia, Bácsbokod.

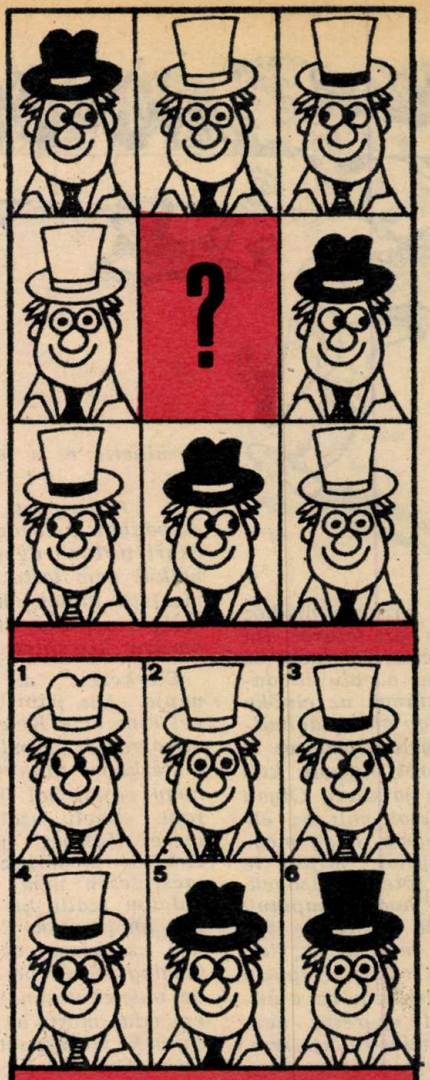

Pótold a hiányzó képeket! Ha figyelmesen megnézed a képeket, bizonyos logikai sorrendet vehetsz észre. Ennek alapján pótold a hiányzó képet a számokkal megjelöltek közül!

	4		1
6	=	10	
↑	2		5

Csigaszámtan. Írj az üres négyzetekbe olyan számtani jeleket, hogy a megfelelő alapműveleteket elvégezve, az előre beírt végeredmény alakuljon ki!

Melyik ország? Egy ismertetőben a következőket olvashatjuk: négy nagyobb és mintegy háromezer kisebb szigetből áll, területe 377 484 négyzetkilométer. Ebből már könnyen kitalálhatod, hogy melyik országról van szó.

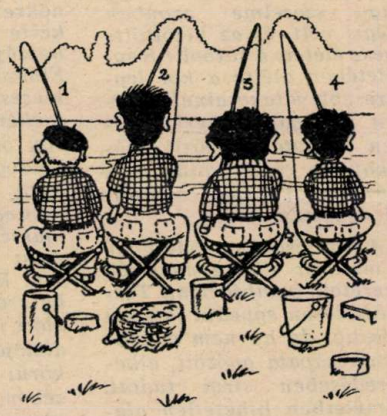

Melyik közülük Péter bácsi? Péter bácsi szenvedélyes horgász. Fekete haja van, gyakran mondják rá, hogy többet is ehetne és hosszú ujjú inget visel. A négy, számmal megjelölt horgász közül vajon kiről van szó?

POP-REJTVÉNY

Dévényi Tibor kérdezi:

Ki a képen látható énekes?

26. Varga Miklós
37. Balázs Ferenc
43. Phil Collins

Remélem, feljegyzitek a helyes megfejtések számát és az énekesek nevét, mert – mint már közöltük – az év végi játékunkban csak az vehet részt, aki az összes kérdésre jól válaszolt.

Az eddigi „telitalálatos" rejtvényfejtők közül a következők nyertek külföldi posztereket: Zácsi Kinga, Dombóvár; Harmath László, Siófok; Balog Sarolta, Cegléd; Széplaki Viktor és Sas Gyula, Budapest.

B	I	T	A
I	L	Y	H
M	Á	B	S

Költő-kereső. A mellékelt téglalapban egyik jól ismert költőnk nevét rejtettük el. Kiét?

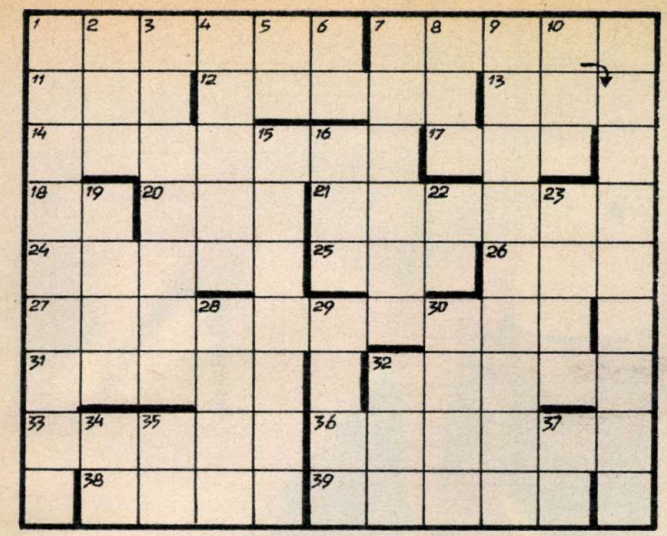

Jég. A lexikon szerint szilárd halmazállapotú víz. A gyerekek szerint a tél legcsodálatosabb ajándéka. A sportolók szerint viszont olyan terep, amelyen kis és nagy versenyek sorozatát lehet vívni, s ezeken az erő, a gyorsaság én nem utolsósorban a szépség dominál. Rejtvényünkben e sportot választottuk.

VÍZSZINTES: 1. Nagy magyar író, utóneve kezdőbetűjével (1825–1904). 2. **Világhírű magyar jégtáncos pár. Legnagyobb sikerüket 1980-ban érték el: világbajnoki első és olimpiai második helyezésükkel (Krisztina, András).** 11. Csigafajta. 12. Tyúk igéje lehet. 13. Kiejtett kettős mássalhangzó. 14. Rockzenekarokban játszik. 17. Értelem, tréfásan sütnivaló. 18. Kicsinyítő. 19. Karol, de csak középen! 21. Bankjegy. 24. Villanyégő márka. 25. Zöldeskékbe játszó szürke szín. 26. Télen forrón kellemes ital. 27. **Műkorcsolyázók egyik kedvelt ugrása. Ma már háromfordulatos is gyakran látható.** 31. Hibáztató. 32. Karbolsav. 33. Jóra szoktat. 36. Kétszikűek családjába tartozó, nagy virágú növény. 38. Hirtelen meghúz. 39. Sokszoros világcsúcstartó NDK úszónő (Kornélia).

FÜGGŐLEGES: **1. Téli sportág, melyben az erő, a gyorsaság látványos, izgalmas összecsapásokat „szállít".** 2. SZTK elöd. 3. Állhatatos, szívós. 4. A vesztesége. 5. Csacsiduma. 6. Mister. 7. Tetejére hint 8. Nem is a háta mögé. 9. Télen sütve szeretjük, de pürének, sütitölteléknek sem utolsó. 10. Évszak. 15. Rongált, pusztított. 16. Kelet németül (OST). 19. Hull. 22. Állami Biztosító. 23. Szálloda Budapesten. 28. Fosztóképző. 29. A vízsz. 17. más szóval. 30. Pénz németül (GELD). 32. Jegenyén. 34. Spanyol és román autójel. 35. Vasútállomás röviden. 37. Némán ver!

T	É	V	E	S	=	○
M	I	N	T	A	=	○
T	Á	J	É	K	=	○
B	A	D	A	R	=	○
L	A	K	A	T	=	○

Anagramma. A bal oldali tábla szavaiból – betűik felcserélésével – képezz új szavakat, és ezeket írd be a jobb oldali tábla megfelelő sorába. Az új szavak kezdőbetűi felülről lefelé egy magyar költő vezetéknevét adják. Ki ez a költő?

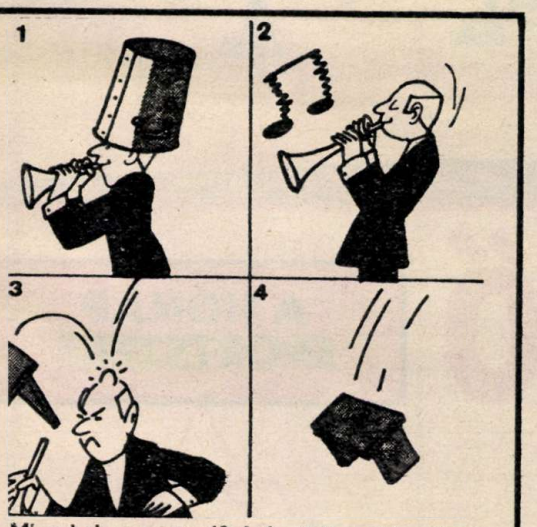

Mi a helyes sorrend? A fenti kis vidám történet képei felcserélődtek. Állítsd helyes sorrendbe őket!

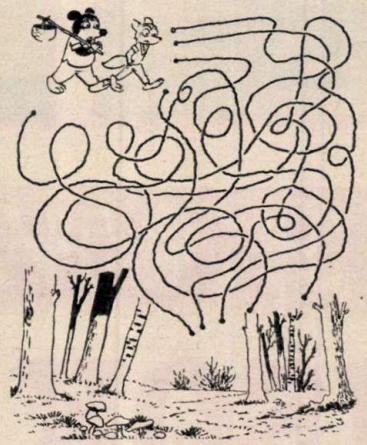

Az öt út közül melyik vezet a tisztásra?

A Pajtás szerkesztősége által készített idei első Kristály magazin (85/1.) feladatait megoldók közül jutalmat nyertek:

1. Feladat (tízes számrendszerből tetszőleges szám átírása kettes számrendszerbe):

Belföldi táborozást nyert: Horváth Róbert (Budapest), kvarcórát: **Varga Zoltán (Szombathely),** kvarcjátékot: **Eisenberger Zoltán (Paks),** zsebszámológépet: **Szaszák Zsuzsanna (Békéscsaba),** 300 Ft-os Centrum vásárlási utalványt: **Zahemszky Gábor (Bp.), Posch Ágoston (Tolna), Gödény Balázs (Debrecen), Baranyi Zsolt (Putnok), Czikó András (Kisvárda), Szemmelveisz András (Bp.).**

2. feladat (kettes számrendszerből tetszőleges szám átírása tizenhatos számrendszerbe):

Külföldi táborozást nyert: Antal Miklós (Sopron), zsebszámológépet: **Vétek Lajos (Pécs),** kvarcjátékot: **Maár Attila (Dombóvár),** 400 Ft-os vásárlási utalványt: **Sári Zoltán (Kaba), Nyéki Csaba (Hernád), Czinbesz Endre (Nyársapát), Fodor Attila (Győr), Fövényesi Zsolt (Lenti), Dombay Gábor (Vác), Hevesi Ferenc (Hadháztéglás).**

3. feladat (saját készítésű játék programja):

Belföldi utazást nyert: Kovács Zsolt (Bp.), zsebszámológépet: **Freigang Krisztián** (Csolnok), kvarcjátékot: **Fekete József (Dunapataj).**

Mindannyiuknak gratulálunk! A nyereményeket postán küldjük el.

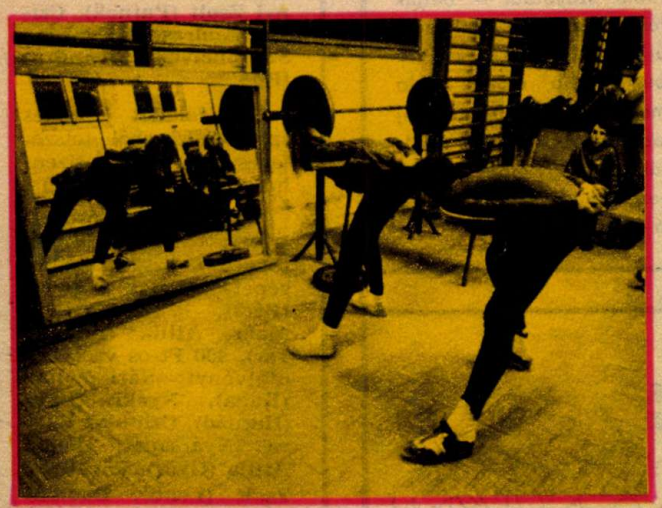

KEREKEZŐ KORISOK

A HÓNAP SPORTSZERE

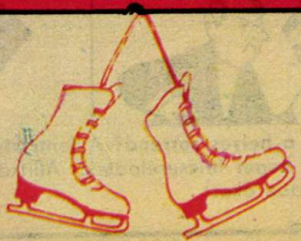

A Margitszigeten találtuk meg az MTK–VM gyorskorcsolyázóit. Jóllehet, semmiféle jégpálya sincs a városnak ezen a pontján, ők mégis itt edzettek. Korcsolyával a lábukon.

Nesztelenül suhantak tova jellegzetes, görnyedt testtartással, miközben apró kerekek zümmögését lehetett hallani. Ezek a kerekek a cipők alján egymás mögött sorakozva az acélpengét hivatottak helyettesíteni. Jég még a Városligetben sem volt akkor, edzeni viszont kellett. Már csak azért is, hogy jó erőben kezdje meg az idényt a négy egyesület, az MTK–VM, a Hunyadi SE, a Rozmaring SE és a VM Közért alkotta mezőny.

Az MTK–VM tehát a sziget betonsétányát választotta.

– Jól gurulnak ezek az apró kis kerekek – mondta Novák Antal egy újabb kör előtt –, de a betonos edzésekből nem lesz világcsúcs.

Újra feltűnt a mezőny a sétány kanyarulatában. Kényelmes tempóban, széles mozdulatokkal hajtották magukat, a test minden porcikája a méterekért és a másodpercekért harcolt. A comb izomzatán kívül ebben a sportágban alapos terhelést kap a hasizom és a hátizom is. A kanyar felé eső kezüket derekukra teszik a korcsolyázók, míg másik karjukkal, a lábak ütemének megfelelően „kaszálnak" maguk előtt. Ez is ad valami lendületet.

Merényi József irányította az edzést, ő különben a sportág szakvezetője is. Tisztában van vele, hogy a hazai mezőnyt jelentő százötven gyorskorcsolyázó kedvéért nem fognak egy új pályát, még kevésbé egy fedett csarnokot építeni. Ő már egy lebetonozott, szabad térségben is a fejlődés kulcsát látja.

– A városligeti Petőfi Csarnok körül lehetne megépíteni ezt a sima felületű pályát. Nem fontos, hogy ovális legyen, a lényeg, hogy nyugodtan gyakorolhassunk valahol. Arra is számítok, hogy odacsődülnek majd a gyerekek. A görkorcsolyázók közül kiválogathatjuk a legtehetségesebbeket.

Ha beköszönt a „jégkorszak", az edző maga is korcsolyát köt, úgy helyezkedik el az ötszáz méteres jégkör szélén egy számára kijelölt helyen, amelyet a szaknyelv börzének nevez. Felépíti a versenyző futamát és minden körre kiszámítja az átlagsebességet. Amikor tanítványa arra halad, be is korcsolyázik mellé, hogy megmutassa hány másodperccel tért el az iram a grafikonon rögzített tervtől.

– Egy futam elég bonyolult dolog – mondta a tizenhárom éves Imre Andrea. – Pontosan be kell osztani az erőnket, fokozatosan gyorsulunk, ha nem segítene az edző, már a célegyenes előtt elpazarolnánk az energiánkat.

A szőke hajú lány Törökbálinton lakik. Naponta egy órát utazik ide, egy órát utazik visszafelé. Megéri? Már nem tudtam megkérdezni tőle. Sietett, várta őt a tükör a kondícióteremben. A bonyolult mozgás koreográfiáját pontosan be kell gyakorolni. Ezt hívják imitációnak.

A huszonkét éves Novák Antalt úgy tartják számon társai, mint a csatornakorcsolyázás szakértőjét. A maratoni, 199 kilométeres versenyt Hollandiában rendezik meg évről évre, a mélyföld befagyott csatornahálózatán. Hatalmas verseny, háromezren állnak rajthoz, hogy egyhuzamban lekorizzák a távot. Az eddigi csúcs 6 óra 49 perc. Sokan kiállnak, lemaradnak, feladják.

– A győztest olyan dicsfény övezi, mint az ókori olimpiák bajnokait – magyarázta Tóni.

Az efféle elbeszéléseket a hetedikes Varga Dániel is szívesen hallgatja. Igaz, ő még azt sem tudja elképzelni, hogyan lehet megtenni egyhuzamban az ötezer, vagy a tízezer méteres távot. Egy éve kezdett korcsolyázni.

– Nincs annál szebb, mint amikor az ember jól felgyorsul – mesélte a kiadós kondiedzés után –, amikor hallja, hogyan süvít mellette a levegő. A sebesség miatt választottam ezt a sportágat. Nincs motor, nincs pedál, csak az a két vékony penge, amin kezdetben megállni is nehéz, nemhogy száguldani!

Dániel a televízióban látta élete első versenyét, ha jól emlékszik, akkor az NDK-beli híresség, Christa Rottenburger „futott" éppen egy nagyot.

Az MTK–VM-nél Györgyi János utánpótlás-edző fáradozik azon, hogy minél több „Dánielje" legyen a sportágnak. Lehet, hogy jövőre már a gyorskorcsolya is szerepelni fog az úttörő-olimpia műsorán. Ami még ennél is fontosabb: kidolgozzák a sportág kispályás változatát is.

Sinkovics Ferenc

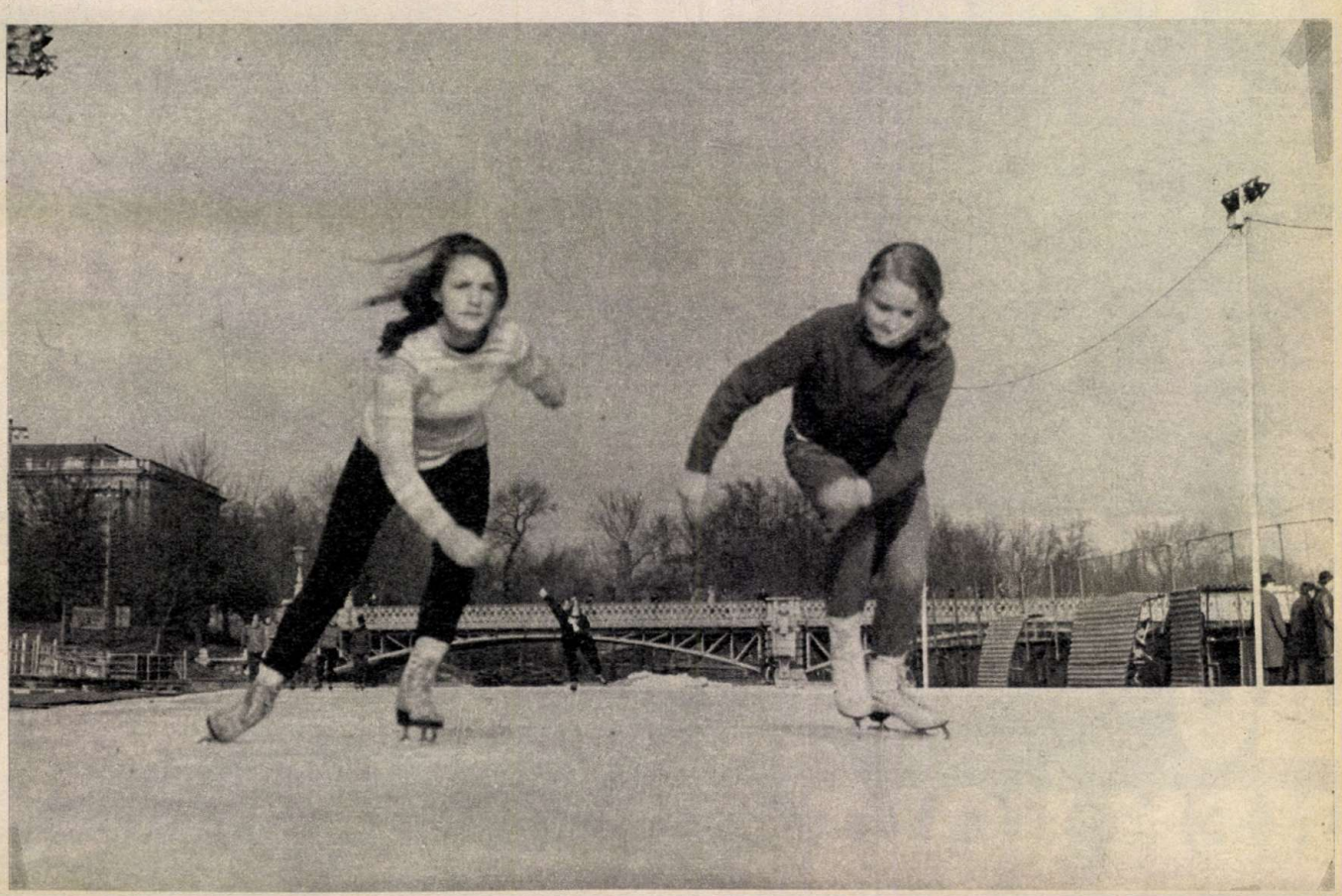

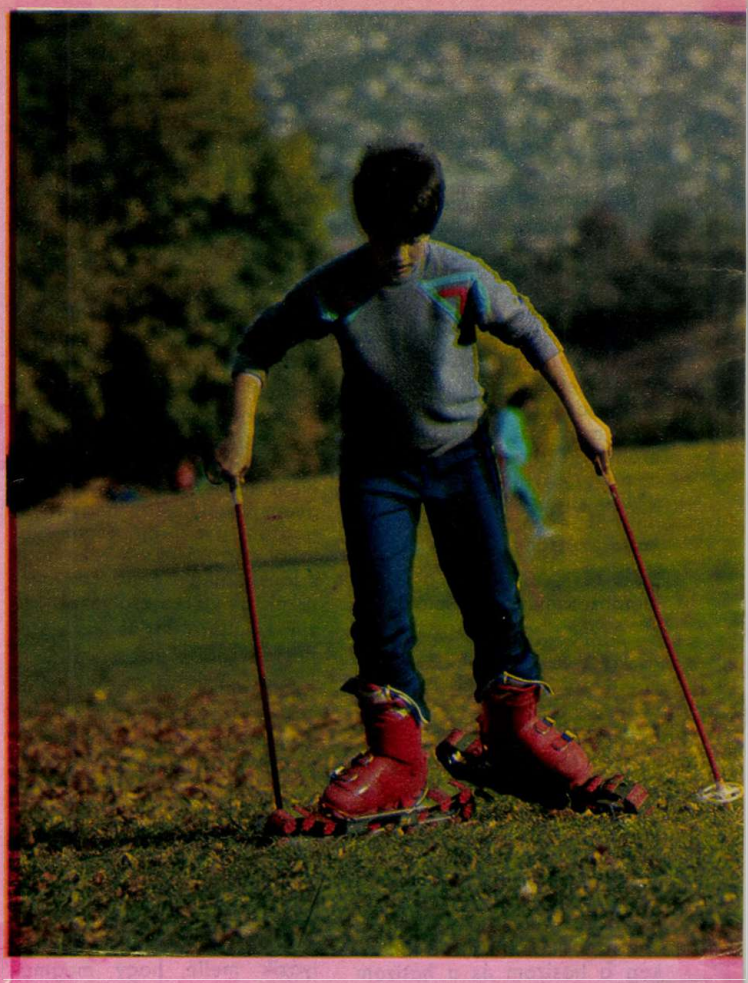

Hazánk nem tartozik a kifejezetten „havas" országok közé, az OSC síiskolája ennek ellenére az év mintegy nyolc hónapján keresztül biztosít rendszeres testmozgást 1200 gyerek és 400 felnőtt számára. Ehhez persze kisebb-nagyobb trükkökre van szükség, amelyekkel „kijátsszák a természetet", és megteremtik a hó nélküli sízés lehetőségeit. Éppen ezekről a trükkökről számolnak be képeink is: hogyan készülnek a hosszú „száraz" idényben a síelés megszállottjai?

A Normafa környéki lenyűgöző panoráma, a friss, tiszta levegő már önmagában is mozgásra csábít. De ahol lelemények edzők „tálalják" a gyakorlatokat, ott csupa öröm, vidámság még a legfárasztóbb tevékenység is.

Főleg akkor, ha előkerülnek a rollkák („hernyótalpas" gyepsí), vagy felcsatolják a léceket, amelyekkel a műanyag pályán gyakorolni lehet az igazi símozgást is.

Az őszi hétvégi napokon remek és nagyon hasznos szórakozást jelentenek ezek az edzések. Persze a lehetőség nemcsak az OSC-seké. Az „erdei tornateremben" mindenki számára akad hely.

Kép és szöveg:
Lovas Albert

SÍ VOLT, HÓ NEM VOLT...

Magyar Nemzeti Gyermekkönyvtár

85/35

XL. ÉVF. • 1985. DECEMBER 5. • ÁRA: 4,50 Ft

PAJTÁS

AMINT AZT KÉPÜNK IS BIZONYITJA, SZERKESZTŐSÉGÜNK IMMÁR ODÁIG JUTOTT A NEMEK TELJES EGYENJOGÚSÁGÁNAK ELSZÁNT HIRDETÉSÉBEN, HOGY AZ EDDIG KIFEJEZETTEN FÉRFIAK SZÁMÁRA FENNTARTOTT „TÉLAPÓ-SZAKMÁT" IS MEGNYITOTTA AZ IFJÚ HÖLGYEK ELŐTT. VÉGTÉRE IS A GONDOSKODÁS, A SZERETET, A JÓSÁG A LÁNYOKTÓL SEM IDEGEN, SŐT! ÉS ŐK RÁADÁSUL MÉG SZÉPEK IS!...

FOTÓ: POTZMANN JÁNOS

KI IS AZ A TÉLAPÓ?

Cudar hideg volt aznap este. Nagyanyámék kis házának tornácra nyíló ablakába tettük ragyogó cipőnket, és izgatottan vártuk a Mikulást. Lestük, hallgatóztunk, mégsem vettük észre, mikor csempészte bele a kis csomagot: diót, almát, falat csokit. Unokabátyám cipőjébe csak virgács és vöröshagyma került, dühösen rohant az utcára, ám nagyapám megállította, mondván: már úgyis eltűnt a kertek alján...

A gyerekeket Miklós napon megajándékozni nem túl régi keletű, inkább városi eredetű népszokás hazánkban. Az ezzel kapcsolatos feljegyzések a múlt század első feléből valók. Német, osztrák, cseh és szlovák területen azonban már jóval korábban is szokás volt a Mikulás-járás. A Mikulás cseh eredetű szó, a IV. században, a kisázsiai Myriában élt Szent Miklós püspök emléknapja volt. Németeknél még ma is fennáll a szokás: püspöki ruhába öltözött Mikulás, lánccal a kezében, krampusszal az oldalán oktatja a kisdedeket, bünteti a rosszakat.

Már 1785-ben, a Vas megyei Csepregen tilalmazták ezt a szokást: „Mindenekutána ősi időktől fogva tapasztaltatott, hogy némelyek a lakosok közül a Szent Miklós püspök napja előtt való estvéli vagy éjszakai időkben különféle öltözetekben és álarcokban járnak házról házra, és gyenge gyermekeket is helyes elmével ellenkező csúfos figurákkal rettegtetik, keményen meghagyatik, hogy senki a lakosok közül, úgy gyerekeink, mint alattvalóink, ezentúl ne bátorkodjék engedni Szent Miklós előtti este az ilyen színes öltözékben való járást."

Néhány nyugat-európai országban nőalak is megjelenik, mint például Frau Holle (Holle anyó, havat küldő alak), vagy az olasz gyerekeket január hatodikán megajándékozó Besana, a jó boszorkány. A Besana az ablakba tett harisnyába teszi az ajándékot. Legtöbbször mégis inkább férfialakban jelenik meg az édességet hozó „jóember", mint például a francia Pére Noël vagy a szovjet gyerekek Télapója.

A Télapó, a halványkék ruhába öltözött jégleánnyal, újév előtt hoz ajándékot a szovjet gyerekeknek. Meszsziről, az erdőből érkezik, nagy puttonnyal a hátán. Krampuszok, afféle ártó kis figurák is kísérik, de a jégleány, a jó szellem legyőzi ezeket.

A messzi Peruban január hatodikán várják a gyerekek a meglepetést, ahova a háromkirályok: Gáspár, Menyhért, Boldizsár visz ajándékot.

A világ más részein, számunkra idegen és sokszor titokzatos kultúrájú népeknél, például Kínában a Hold-naptár szerint számított tavaszi ünnepen kapnak szerencsepénzt, új ruhát, cipőt a gyerekek.

Indonéziában a 40 napos böjt, a Ramadan végén örvendeztetik meg a kicsiket ajándékokkal.

Finnországban a gyerekek levelet írnak a lappföldi kopár hegyen élő Joulupukkinak, akinek kis piros sapkás segédei vannak, a Tonttuk. A hagyományok olyan „intézményt" is létrehoztak, amely a gyerekek leveleit annak rendje-módja szerint meg is válaszolja.

Egyszer aztán minden gyerek ráébred, hogy nem a Besana, a Télapó, vagy Joulupukki teszi a finomságokat a tiszta cipőbe, harisnyába, hanem szüleik csempészik oda. De amíg léteznek ilyen kis csodák, boldogok vagyunk. Magam is izgalommal készülök, hogy kisfiam cipőjébe ajándékot rejtsek. Így mi, felnőttek is megőrizhetünk valamit a csodából: az örömötök látványát, amikor nagy puttonyával megérkezik a Télapó...

Géczi Éva

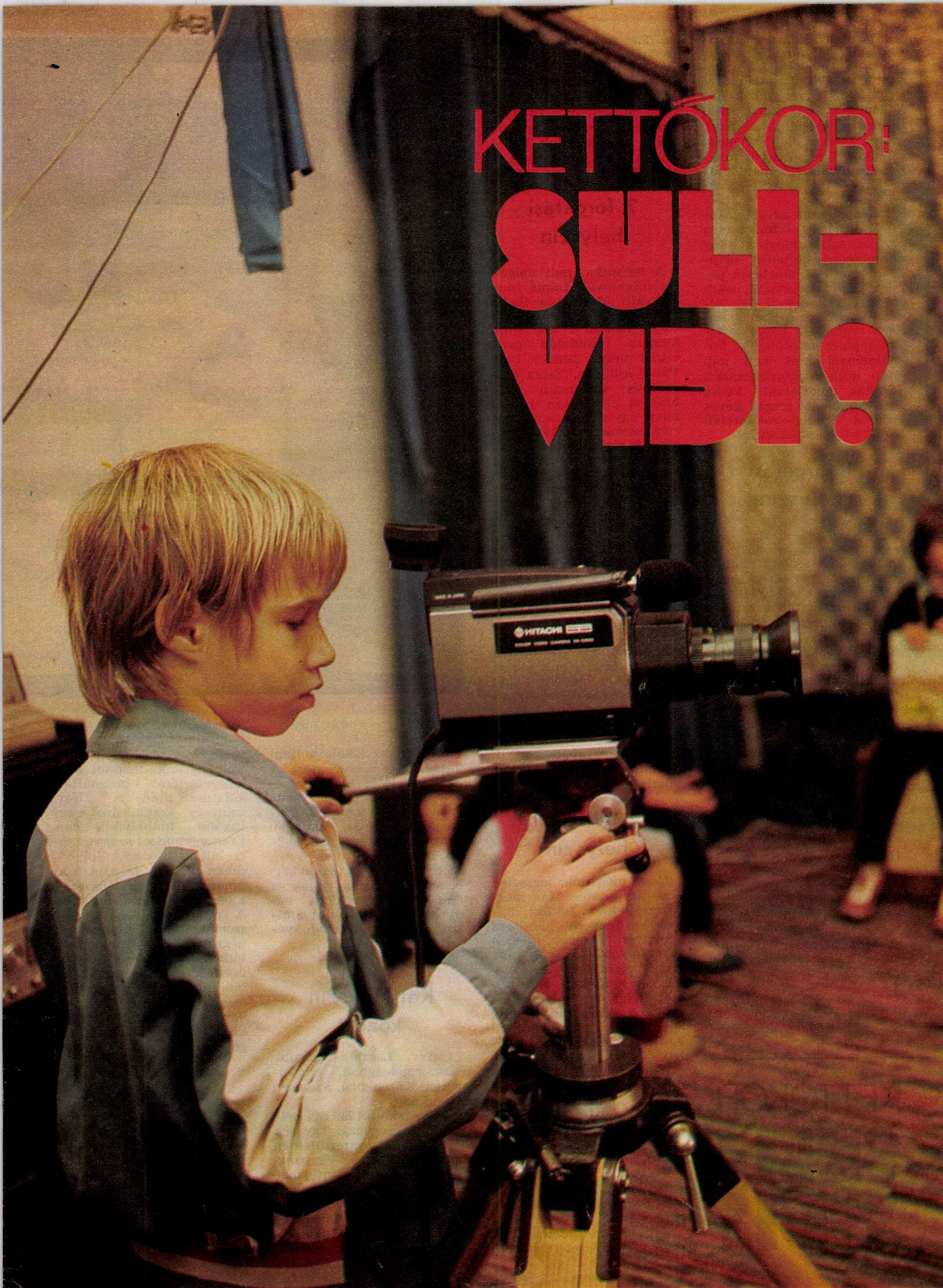
KETTŐKOR:
SULI-
VIDI!
HITACHI

Bárcsak mindig ilyen iskolákba vetődnék el! Ezekkel a szavakkal búcsúztunk, és Csáky László igazgató, köszönve szépen az elismerést, egy kézfogással utunkra bocsátott minket, hogy visszafelé is megtegyük a Dombóvárt a fővárostól elválasztó majd kétszáz kilométeres távolságot.

Már megint az „új iskolát" dicsérik — húzza el a száját talán most néhány dombóvári (felnőtt) olvasónk, akik történetesen pedagógusok, viszont nekik nem egy korszerű, jól felszerelt intézményben, hanem valamely kopottas iskolaépület mostohább körülményei közt kell nap nap után megbirkózniuk a tanítás gondjaival. Pedig mi csupán az ország kevés iskolai videó-szakköréből látogattunk meg egyet.

1. forgatási helyszín

Délután két óra. Egy osztályterembe nyitunk be. A padokon szép rendben füzetek, a padokban elsősök és másodikosok ülnek. E két korosztály számára van iskolaotthonos rendszerű oktatás, ami iskola is meg napközi is egyszerre, de nem szigorúan megkötött órarend szerint, így lazábban lehet beosztani a napot. Láthatóan most is csak abbahagytak valamit, mert a szerda délután két óra nevezetes időpont. Minden tekintet a képernyő felé fordul. Megszólal a szignál, és kezdődik a Suli-vidi adása a kicsik számára.

A műsorvezető, Vajdics Hajni láthatóan maga sem éppen óriás. Később tudjuk meg: negyedikes. De már régi tévésnek számít, nem úgy mint például Kuncz Judit, akinek ez az első megjelenése az adásban. Ehhez mérten izgul is, ám derekasan végigmondja fejből a legfrissebb iskolai híreket. Van még műsorismertetés, könyvajánlás, sőt, rejtvény is, meg jó néhány rajzfilm. Amikor Maci Laci megjelenik, kihasználjuk az alkalmat, és átosonunk a stúdióba.

2. forgatási helyszín

A technikai pult mögött, fülhallgatóval: Döme Imre, Horváth Miklós és Raffai Flórián. A kameránál Bőr Nagy Tamás. Csupa fiú. A kamera túloldalán pedig csupa lány. Csatári Ivett, Papp Adrienn, Zsiga Szilvia és Wittmann Kitti. Már az adás után mesélik hogy egy-egy műsort három szakaszban készítenek el: először megbeszélik, mi legyen benne, azután mindenki elvégzi a feladatát, ami neki jutott, majd próbát tartanak.

Fél három. Vége az adásnak. Szépen lement, fölenged a feszültség. Hegedűmuzsika csendül. A stúdió nincs hangszigetelve, ezért az adások idejére önkéntes csöndre van kárhoztatva a szomszédos zeneszoba. Itt most befejeződött a munka, de mi még marasztaljuk a suli-vidiseket, játékra kérjük őket. Mintha riportot készítenének az iskoláról, vezessenek el egy-két helyre minket, idegeneket. Elindulunk. Kamerával, mikrofonnal, fényképezőgéppel, tollal.

3. forgatási helyszín

Nem megyünk messzire, csak az aulába. Már megérkezésünkkor feltűnt, milyen jó, hogy a hatalmas épületben, középen, itt ez a függőfolyosókkal övezett, nagy, közös tér. Az embernek nem kell elveszetten, magában bolyongania folyosók útvesztőin, mindig együtt van a többiekkel, ha egy teremből, szobából kilép.

A lépcsőn egy kisfiú Vajdics Hajni után veti magát. Valami fontos mondanivalója van az iménti műsorról. Hajnit kérdezem:

— Sokan ismernek a Suli-vidi miatt?

— Persze. A tévét mindenki nézi.

— Szereted ezt a népszerűséget?

— A mi sulinkban szinte mindenkit lehet ismerni

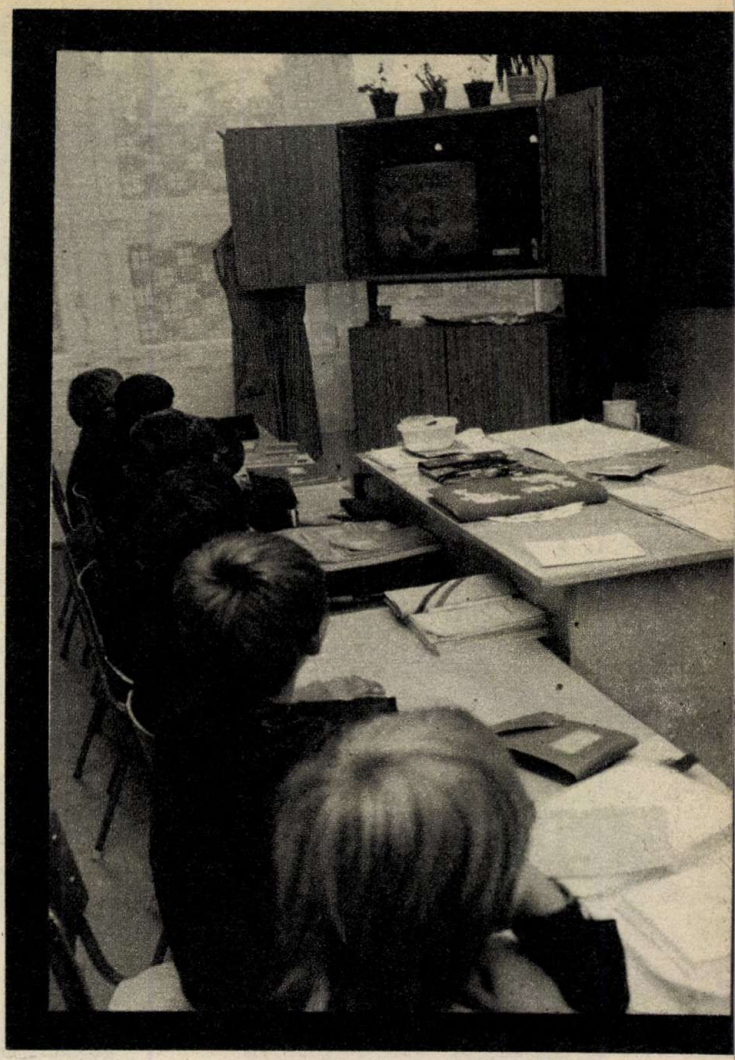

valamiről — vonja meg a vállát.

Közben az iskola-boltnál készül már a tévériport. A bolt kezelését idén a gyerekek vették át, aki árul, azon a héten csak azt csinálja, nem jár iskolába. Amire eddig nem volt példa: mindig lehet friss süteményt kapni. A szünetekben mozgóárusok járják az épületet. A forgalom háromszor akkora, mint amikor még felnőtt eladó vezette az üzletet.

Két helyszín között

Csáky László igazgató. Farmernadrágban, edzőcipőben. Középkorú. Szívesen lát minket.

— Az iskola 1982 óta működik. Ezeregyszáz gyerek jár ide, a tantestületben hatvankilencen vagyunk. Így a videó fontos információs eszköz a számunkra. Minden osztályterem rá van kötve a zárt láncú tévéhálózatra. A két képmagnóból az egyik az iskoláé, a másik a szomszédságunkban álló művelődési házé, mellyel szoros az együttműködésünk. Például az ő könyvtárukat használjuk, sajátunk nincs is. Harmincegy szakkörünk, vagy inkább műhelyünk van. Ezek egymással szoros kapcsolatban állnak. A Suli-vidiben például dolgoznak az amatőr filmesek, a számítógépesek, a grafikusok is. A műhelyek, lehetőségeik szerint, termelőmunkát is végeznek. A videóval reklámokat készítünk helyi üzemeknek, bérmunkában, monitorokat szerelünk össze számítógépekhez, és van egy új, saját termékünk is egy dallamcsengő...

Vágókép

A következő forgatási helyszín felé haladva elhagyjuk az iskolát. Jobb kézről az épülő sportpálya. Közösen fogják használni a művelődési házzal. A nagyobb fiúk a testnevelési órán betonozzák, egyengetik ,amíg tart az enyhe idő.

KETTŐKOR:

SULI-VIDI!

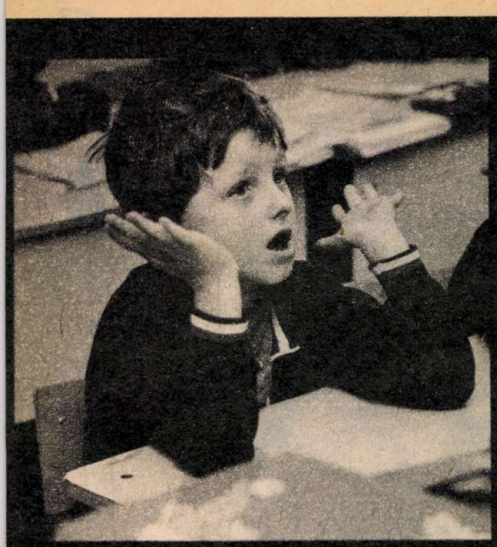

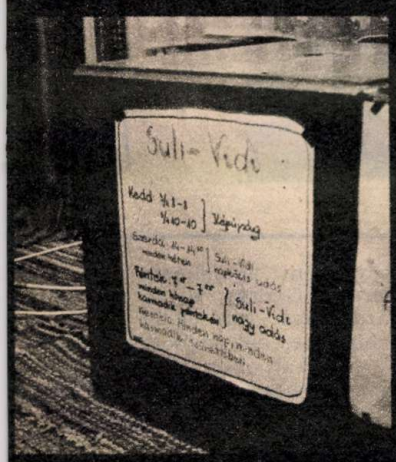

4. forgatási helyszín

A művelődési házat nincs időnk alaposan bejárni, de nem is azért jöttünk. Utunk a pincébe vezet. Lent húsz fok a hőmérséklet, a relatív páratartalom közel száz százalékos. Ezt természetesen nem az ujjunkból szopjuk, hanem a műszerekről olvassuk le. A fal mellett két sorban fóliazsákok állnak, bennük barna színű táptalaj. A talajba tűzve további hőmérők. A pince izgalmas napok elé néz: rövidesen be kell érnie az iskola gombatenyészetének. A gyerekek a technikaórák gyakorlati felét töltik a tenyészet gondozásával. Eddig csak a hőmérők jeleztek valamit abból, ami a szem elől elrejtve történt, de most már a termésnek kell jönnie!

Nádasi Tibor

Fotó: Szalay Béla

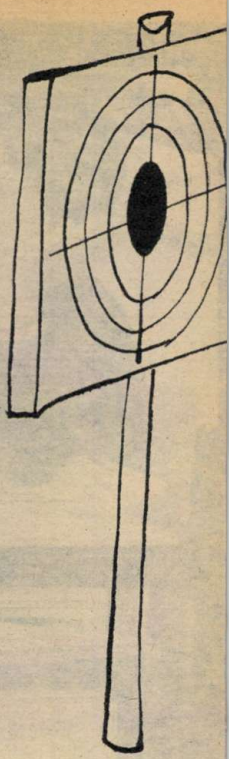

„Egyél, hogy élj, de ne azért élj, hogy egyél."

Caecilius Balbus

Nem tudni, hogy manapság hányan ismerik a római aforizmaszerző fenti intelmét, de tény, hogy hazánkban a felnőtt férfiaknak több mint a fele túltáplált. A nőknél csak árnyalatnyival jobb a helyzet. Kövérek vagyunk. Kicsit vagy nagyon, mindenesetre egészségtelenül. Hogy miért?

Lukács György sportújságíró szerint:

— Keveset mozognak a felnőttek. Kirándulni kocsival járnak, és arra roppant módon ügyelnek, hogy a „kirándulásról" feltétlenül hazaérjenek, mire elkészül a zsíros csirkepaprikás...

Ferenci György, a Gyermekélelmezési Vállalat igazgatója szerint:

— Nem ismerjük a korszerű táplálkozás követelményeit. Nem szeretjük a pácolt és nyers ételeket, kevés főzeléket eszünk, viszont tömjük magunkba a zsíros, nehéz ennivalókat.

Ez utóbbi vélemény pedig már a gyerekekre is vonatkozik, az ő szempontjukból is figyelemre méltó. Pedig az oly sokat szidott Gyermekélelmezési Vállalat a Táplálkozástudományi Intézet által kidolgozott étrend alapján készítteti 160 konyháján a napi 200 ezer adag ebédet! És erre adagonként mindössze 13 forint jut, ami a mai, sokszor magas árak mellett meglehetősen kevés. Az igazgató szerint gyümölccsel és hússal otthon kellene kiegészíteni a „suli-kaját".

Mint egy burleszk...

Nem kell élelmezési szakembernek lenni ahhoz, hogy valaki megállapítsa: a szalámi, vagy a paradicsom elsősorban nem célba dobáshoz használatos lőszer, hanem enniva-ló! Méghozzá elég drága! Mégis: az iskolai ebédlők vagy napközik környéke olykor a burleszkfilmek tortacsata-incidenseinek helyszínét idézi. Régen valóságos bűnnek számított az ételt eldobálni. Nagyanyám pityeregni kezdett, ha kenyeret látott a szemétben. Manapság lenne sírnivalója elég...

— De hát van, amikor el van sózva az ebéd, van amikor túl szaftos — mondja Kőrös Ádám 5. osztályos —, néha kevés a hús. Én szeretnék sok sárgarépát enni, meg ha lehet, halat is néha!

Úgy látszik, ő már hallott valamit a korszerű táplálkozásról. De vajon mit hallottak erről a Bartók Béla Úti Általános Iskolában?

— Van egy szakácsklubunk — mondja Gabonai Istvánné igazgatóhelyettes —, ahol igyekszünk megfelelő irányba terelni az ifjú szakácsjelöltek ízlését, főzési szokásait.

A diákok már máshogy fogalmaznak.

— Nagyon jól csinálják a sulikonyhán a spenótot — bólint komolyan Pergel Attila.

— Én a tejberizst szeretem — teszi hozzá Menasági Péter.

De azért abban cinkos mosollyal megegyeznek, hogy a legjobb tanítás után betérni a Franciska nénihez. S hogy ki ez a titokzatos Franciska néni? Természetesen egy környékbeli édességárus...

— Ez egyébként is jellemző — kesereg Ferenci György. — A diákok ötszázasokkal, ezresekkel tódulnak a büfékbe, édességboltokba, teletömik magukat sütivel, kekszszel, aztán nem éhesek. Néhány helyen ezért sok a maradék, a hulladék.

Pótebéd a pad alatt

Volt egy osztálytársam, az Andris. Mi csak daginak hívtuk, meg husinak, olykor magunk sem tudtuk,

A SZALÁMI NEM LŐSZER!

hogy becézzük, vagy gúnyoljuk őt hatalmas kövérsége miatt. Természetesen mindig kért repetát az ebédlőben, de ez csak arra volt neki elegendő, hogy az otthonról, kislábasban hozott ételt kicsit később vegye elő, hogy amikor a tanár figyelme a földrajzi térképen, vagy a táblára írt összeadás- és kivonástengerben kalandozik, jóízűen falatozzon — a pad alatt.

Egy átlagos fiatalnak elég-e az iskolai koszt? Ha jól osztják el, talán igen. A legtöbb iskolában előbb a kicsik esznek, utánuk a nagyobbak, immár bármennyit. Persze, sok helyen ez sem oldható meg, főleg Budapesten, a belvárosi iskolákban, ahol szinte általánosnak mondható az ebédlői zsúfoltság. Így aztán mindenki gyorsan bekapkodja az ételt, aszerint, hogy mikor fejeződik be számára az aznapi tanítás. S hogy jólesik-e így az ebéd? Aligha.

Jóízűen kellene enni, nyugodtan és egészséges dolgokat. Ezzel szemben bizony rákényszerülnek még a legkisebbek is, hogy a napi rohanás közben nápolyival tömjék a hasukat, hamburgerekkel csillapítsák éhségüket.

Hogy is mondá Cicero? „Amit megeszel, az a tied!" Ehhez csak annyit, hogy mindez az étrended következményeire is vonatkozik!

Kép és szöveg:
Trencsényi Zoltán

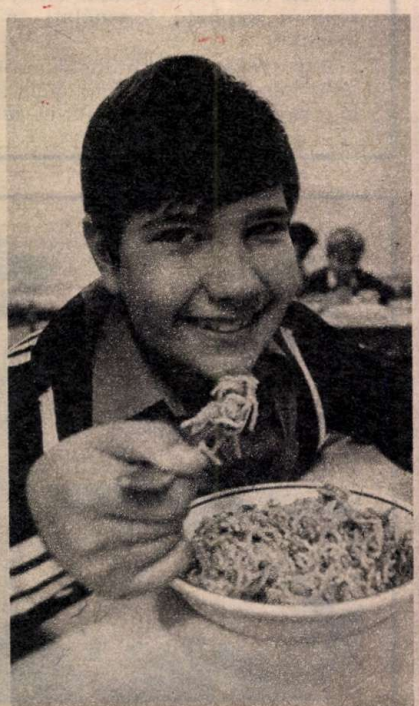

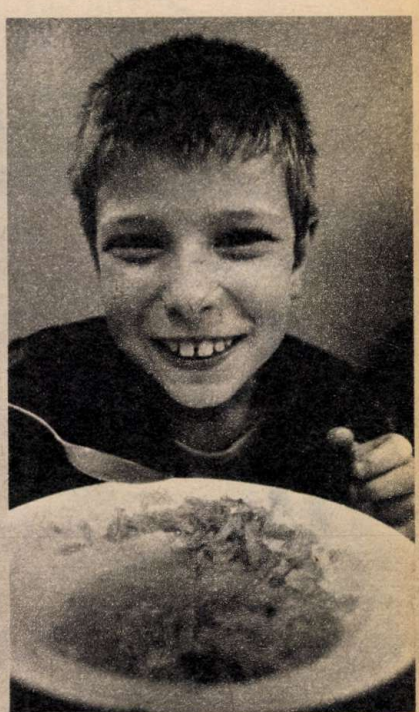

ZSIBONGÓ

FŐVÁROSI PÁLYAVÁLASZTÁSI TANÁCSADÓ 1986/87

A Fővárosi Pályaválasztási Intézet legújabb kiadványa tanácsot ad a megfelelő iskolatípus kiválasztásához, vázolja a leggyakoribb pályaválasztási gondokat. Ismerteti a budapesti középiskolák jegyzékét, valamint az itt tanulható szakmákat, a megfelelő szakmunkásképző intézetek megjelölésével. Érdemes lapozgatni, rengeteg hasznos információt nyújthat a továbbtanulás előtt álló diákoknak.

NAPTÁR

December 7. a Magyar Sajtó Napja. Ezen a napon jelent meg először a Kommunisták Magyarországi Pártjának lapja, a Vörös Újság, 1918-ban. E dátumról emlékeznek meg ünnepélyes keretek között a magyar újságírók.

MÁR ÉPÜL AZ ÚJ!

Kicsi is, öregecske is már a régi valkói iskola, amely 53 éve állja a gyerekhad ostromát. Mellette azonban már épül az új, mely hamarosan felváltva a régi tanintézetet.

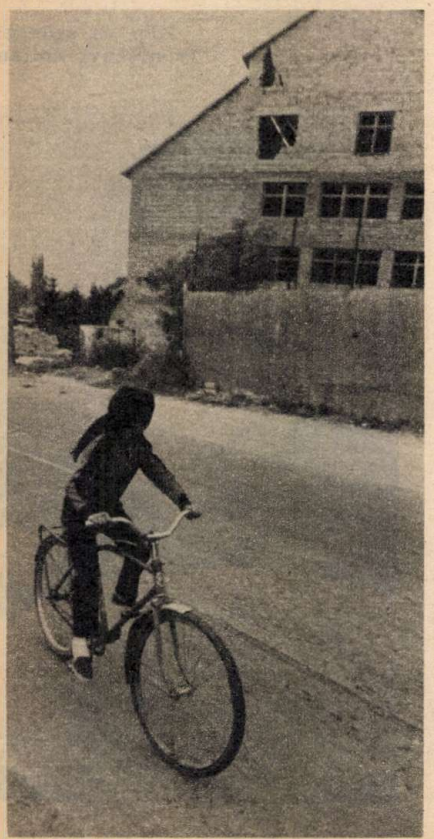

TERVEZZÜNK TÁRGYAKAT!

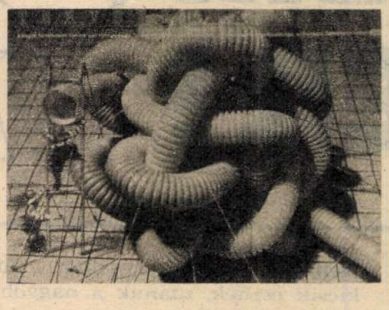

Tervezési pályázatot hirdet fiatalok számára a Magyar Kereskedelmi Kamara Formatervezési Tájékoztató Központja, a Magyar Televízió Iskolatelevízió Szerkesztősége, és az Országos Pedagógiai Intézet.

A pályázatra HASZNÁLATI TÁRGYAK terveit várják. A beküldött terv legyen újszerű, tehát jobban használható, vagy szebb, vagy olcsóbb, vagy bármilyen más szempontból előnyösebb a kapható használati tárgyaknál.

A pályázatra beküldhető az ötletet bemutató rajz, fotó, műszaki rajz, modell, a kivitelezett végleges forma, a terv leírása, vagy bármilyen más formában előadott terv.

Korcsoportok: (1985-ben betöltött kor): 1. 10—12 éves, 2. 13—14 éves.

A pályázaton tüntessétek fel a pályamű címét, neveteket, címeteket, születési éveteket. Csoportos pályázóknál az összes közreműködő adatát be kell adni.

Díjazás:

I. díj: 4000 Ft (korcsoportonként 1 db)

II. díj: 2000 Ft (korcsoportonként 1 db)

III. díj: 1000 Ft (korcsoportonként 1 db).

A pályamunkákat legkésőbb **1986. január 15-én déli 12 óráig** kell eljuttatni az Ipari Formatervezési Tájékoztató Központ címére: **Budapest, 62. Postafiók 106. 1389, vagy személyesen Budapest V., Gerlóczy utca 1.** (Hétfőtől péntekig 10—16 óra között.)

Az eredményhirdetésről 1986. február 28-ig postán küldenek értesítést a szervezők.

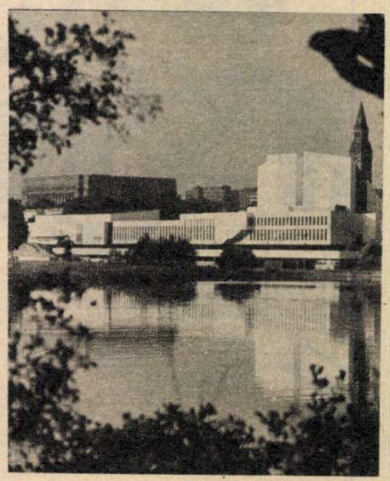

A HÉT KÉPRIPORTJA

Finnország december 6-án ünnepli a függetlenség napját. Képeinken az ország jellegzetességei láthatók. A Finlandia Ház, a helsinki konferencia helyszíne. A finn Lappföld hegyei, a tunturik; és észak állatai, a rénszarvasok.

KINEK VAN IGAZA?

Jauárban megtudhatjátok, miért tört ki a háború a Sas őrsben. Biztosak vagyunk benne, hogy ti is tollat fogtok, s megírjátok: K. Jóskának vagy a többieknek adtok igazat... Ilyen minden őrsben előfordulhat! Ez titeket is érdekel! Ebből nagy vita kerekedhet...

Figyeljétek december 12-i számunkat! Részletet közlünk a Sas őrsben történt esetről.

KERTÉSZKEDŐ PETŐFISEK

A fehérgyarmati Petőfi Sándor Úttörőcsapat tagjai szépítik környezetüket. Húsz fenyőfát ültettek el az iskola udvarán, melyek néhány esztendő múlva valóságos kis ligetet alkotnak majd.

TÜZES FOGAT

Korabeli felszerelésben vágtattak végig a falun az ecsédi önkéntes tűzoltók. Persze, nem tűzhöz siettek, csak a szervezet megalakulásának nyolcvanadik évfordulóját ünnepelték meg a lófogatos riadóval.

„ÍGY ÜGYESKEDTÜNK!"

Ezzel a címmel rendeztek kiállítást különböző, maguk készítette tárgyakból a mátészalkai úttörők. Balogh Judit például egy mézeskalács babával bővítette a tárlat anyagát. A mesterség, vagyis a mézeskalács készítés fogásait különben a nagypapájától leste el.

DÍJNYERTESEK

Próbál a kapuvári Pátzay Pál Általános Iskola diákszínpada. A négy éve újjáalakult színjátszó együttes tavaly elnyerte „A megye legjobb gyermekszínpada" címet. Munkájukhoz további sikereket kívánunk.

A PAJTÁS TELEXE

Tizenhat tantermes általános iskolát és tornacsarnokot adtak át Szentgotthárdon. Az új létesítményekre közel 72 millió forintot költöttek, a tornacsarnokot nagyarányú társadalmi összefogással építették. ● Ritkaságnak számító tengeri állatfajokkal gyarapodott a fővárosi állatkert akváriuma; algaevő tengeri csigákat és növendék polipokat is láthatnak itt a jövőben az érdeklődők. ● Az Atlanti-óceánhoz ért a magyar tengerjáró vitorlás. A magyar hajósoknak még az ausztráliai nyár idején, vagyis március végéig meg kell érkezniük Sydney-be, hogy a déli félteke viharos téli időszakát elkerüljék. ● Gyorsröptű, könnyedén cikázó, kistermetű szárnyas ragadozók, törpe sólymok jelentek meg Fejér megye füves pusztáján, a Sárréten. A madarak 20—30 centiméter nagyságúak.

ZSIBONGÓ

FIGYELMEZTETŐ LÁTLELET

Végére jártam egy panasznak, amely igaztalannak bizonyult. Azok az iskolák, amelyek szerződéses kapcsolatban állnak sportegyesületekkel, átengedik ugyan tornatermeiket a felnőtt sportolóknak is, de csak a késő délutáni vagy az esti órákra. Miattuk zavartalan lehetne a munka. Vizsgálódásaim közben azonban olyasmit tapasztaltam, amiről mindenképpen beszélnünk kell, hátha segíthetnek az úttörőcsapatok, a gyerekek is, hogy sok ezer társuk ne kerüljön hátrányba, veszélybe

Ti, akiknek életeleme a mozgás, a játék, akik kedvelitek a testnevelési órákat is, mert ott próbára tehetitek erőtöket, ügyességeteket, rossz szájízzel veszitek tudomásul, hogy amint beköszönt a hűvös idő, sok-sok iskolában háttérbe kerül a testedzés. Tanáraitok örülnek, ha találnak olyan helyet, ahol egyáltalán megtarthatják az órákat. Erről beszélgettek szeptemberi ülésükön a főváros vezetői is. Látleletnek beillő felmérést készítettek. A legfőbb „kórokozóról", a helyhiányról is. Elképzelhető, hogy máshol mennyi gond lehet, ha még itt, az ország szívében is 22 olyan általános iskola létezik, ahol csaknem ősállapotok uralkodnak. Tanteremben, folyosón, vagy felöltözve, kint a szabadban tornázhatnak. S még ott is kívülreked jó néhány gyerek, ahol van ugyan, de szűkre méretezték a tornatermet.

Ilyen állapotot találtam a XVIII. kerületi „piros" iskolában is. A hatodikos Baranyai Gabi és Szabó Krisztina a keresztfolyosóhoz vezetett:

— Ez a mi tornatermünk — mutatott körül a fiú.

— Ilyen szűk helyen mozogni sem lehet.

— Ugrálni nem ugrálhatunk, de legalább nem kell máshová mennünk — válaszolta a lány. — Igaz, hogy ha itt bentmaradunk, Tóth Attila bácsi a testnevelőnk állandó izgalomban van, mert aki az ajtók közelébe kerül, megsérülhet, a nyitogatásnál megfázhat.

A LEHETETLENSÉG HATÁRÁN

Gabiék bemutatták a „kukszlit", a takarítóeszközök hajdani raktárát, ami a lányok öltözője. A fiúknak a folyosó végén lepedővel kerítettek el egy szögletet.

— A lőrinci sportcsarnok vezetői úgy próbálnak rajtunk segíteni, hogy rossz időben helyet szorítanak nekünk. Csakhogy oda el is kell menni, kísérőket kell biztosítani. Ha váratlanul közbejön egy verseny, kezdhetjük előlről az osztást és a szorzást, hogy ki hova kerüljön, mert egy osztályt állandóan tornáztatnunk kell, eggyel ugyanis kevesebb a tantermünk — mondta Donáth Albert igazgatóhelyettes.

Az iskola sportudvarát mások is megirigyelhetnék, kézilabda-, röplabdapálya is található itt. Mégsem örülhetnek neki igazán, mert a vállalat, amelyik a talaját beborította, elfelejtette megrostálni a salakot. Minden alkalommal végig kell böngészni, veszélyteleníteni.

— Lenne itt hely tornaterem számára is. Talán a pénzt is össze lehetne hozni, csak az a baj, hogy a rendelkezésünkre bocsátott összeggel nem gazdálkodhatunk szabadon. Örülünk hogy legutóbb százezer forintot kaptunk, audiovizuális felszerelésünk bővítésére, vettünk is egy video-készüléket, de enélkül még egy ideig meglehetnénk. A testnevelés hiányosságai azonban egy életre kihatnak — magyarázta az igazgatóhelyettes.

A Kassai utcába példáért mentem. Megtudtam, hogy nekik van egy sátorponyvás tornatermük is, amelyet néhány hónap alatt állítottak fel. Persze, ehhez a pénzen kívül olyan lelkes gyerekek, szülők, nevelők is kellettek, akik Fazekas László edző és tanár vezetésével társadalmi munkában építették meg az alapot. Azt is elintézték, hogy a győri Graboplast üzem a ponyvát megtoldja, így alatta ki lehetett alakítani egy nemzetközi méretű kézilabdapályát is.

KIÉ AZ USZODA?

Tudom-e, hogy mennyibe kerül az ingyenes úszás? — kérdezték tőlem a XVI. kerületi Csömöri utcai iskolában.

— Természetesen semmibe.

— Nekünk mégis pénzbe kerül. Kerületünknek nincs tanuszodája, a Széchenyi fürdőbe pedig személyenként tíz forint a belépő, és ugyanennyit kell fizetni, ha úszómester foglalkozik a csoporttal.

Szigeti Róbertné igazga-

tóhelyettes szerint már csak múltidőben lehet beszélni náluk a kötelező úszásoktatásról.

— Eleinte úgy oldottuk meg a dolgot, hogy tömbösítettük, összevontuk az órákat, hiszen két órát kellett ahhoz utazni, hogy egy órát ússzanak a gyerekek. Közlekedési csúcsidőben még többet is. A belépődíjért a szülők, az elpazarolt tanítási órákért pedig a kollégák szíve fájt. Így aztán abbamaradt minden.

A gyerekekkel, a szakemberekkel beszélgetve egyre világosabbá vált, hogy csak a látszata, a jelszava maradt meg egy szép tervnek, amely arra volt hivatva, hogy megtanítson minden gyereket úszni. A kötelező úszásoktatás bevezetése is ezért történt. Csakhogy akik elindították, figyelmen kívül hagyták a lehetőségeket. Budapestnek huszonegy, tehát majdnem annyi uszodája van, mint ahány kerülete. Ötből azonban hiányzik. És kevés az olyan modern létesítmény is, mint a pestimrei. A tizenöt-húsz éve működő uszodák ajtajaira gyakran kerül ki a tábla: „Javítás miatt zárva".

Az egyik nagymama, Galasz Józsefné szóvá tette, hogy a tanuszodákban a tanfolyamok árai túlteszneknek a nagy uszodákon is. Amíg Lőrincen vagy Pestimrén kétszázötven forintot kell egy-egy gyerek után öt alkalomra fizetni, addig a Széchenyi fürdőben kétszer annyi ideig tartó tanfolyamon százharminc forintért tanítják meg úszni a jelentkezőket.

— Olvastam a válogatott úszóedző nyilatkozatát, aki azt mondta, hogy a tanuszodák térdig érő vizében nehezen tanul meg valaki úszni, mégis beíratnám mindkét unokámat, mert a víz egészséges, ott mozoghatnának, erősödhetnének. De ötszáz forint rengeteg pénz! — mondta a nagymama.

Szívem szerint én megszüntetném, átengedném a pénzes tanfolyamok szervezését a nagy uszodáknak, hogy a tanuszodákba többen beférjenek. Azoké legyen, akik miatt felépültek.

ÖRÖKRE ZÁRVA?

Hűvösre fordult az idő, de ez nem zavarta azokat a fiúkat, akik a József Attila lakótelepen a Toronyház utcai iskola sportudvarán fociztak.

— Zöld-fehér mezben itt? — szólítottam meg Szilágyi Zolit, a szőke balszélsőt.

— A Fradi-kupáért mérkőzünk.

— Egy metrómegállónyira van tőletek a Fradi-pálya. Ott is játszhatnátok.

— Beengednek?

A gondolattal játszva kopogtattam be Koltai Károlyhoz, a Ferencvárosi Torna Club utánpótlás-felelőséhez.

— Mi lenne, ha egy grundcsapatnak eszébe jutna, hogy a nagy Fradi-pályán játsszon egy meccset?

— Ha megbeszélik Albert Flóriánnal, biztos, hogy teljesíti a kívánságukat.

— A nyitott pályák mozgalom lehetővé teszi, hogy hét végén bárki bejöhessen ide?

— Ilyen mozgalom már nincs. Érdektelenségbe fúlt.

Az az érzésem, hogy az érdektelenségre hivatkozás jó kifogás. Azért helyezték vissza a lakatot az egyesületek, mert a pályákat féltik a civilektől. Pedig a gyerekek még ilyenkor télen is használnák vennék ennek az akciónak, hiszen a Kistextnél például láttam olyan bitumenes kézilabdapályát, amit könnyen fel lehetne önteni, jégpályát lehetne rajta létesíteni.

Visszatérve a Fővárosi Tanács említett üléséhez, a testnevelés helyzetéről készített látlelet valódi kórképpé kerekedett, mert a jelenlevő orvosok elmondták, hogy a mozgáshiány miatt a tizenévesek között eddig ismeretlen betegségek léptek fel. A felsőtagozatosok egyharmada magas vérnyomásban szenved, és gyorsan szaporodik a szív- és idegrendszeri megbetegedések száma is.

Belenyugodhatunk ebbe? Nem, és nem! Tegyen valamit, aki tehet valamit...!

Faragó György

Fotó: Wagner Margit

NYÍLT VÁLASZ

EGY MEGÉRKEZETT LEVÉLRE

AZ ALÁBBI LEVÉL A MAGYAR RÁDIÓ CÍMÉRE ÉRKEZETT:

„Tisztelt elvtárs, illetve elvtársnő! Egy kéréssel szeretnék Önhöz fordulni, illetve segítséget kérni. Leányom részt vett a Pajtás című újság egyik pályázatán... az egyik forduló nyertese volt. A gyerekkel együtt mi, a szülei és a húga is nagyon örült neki... Az egész osztály velünk örült és megbeszélték, hogy a nyereményt majd őrsi órán mindenki megnézi. Ebből sajnos semmi sem lett, mert azóta sincs nyeremény. Eddig öt levelet írtam Somos Ágnes főszerkesztő, Pajtás újság címére, az első négyet simán, az ötödiket augusztusban ajánlottan. Az első négy levél után még bíztam a becsületben, bíztam abban, hogy a Magyar Úttörők Szövetsége központi lapja nem teszi tönkre a szülők és a tanárok eddigi munkáját.

Lányom híresen nagyon szorgalmas, megbízható és a felnőtteket tisztelő gyerek volt. Már nem az, nagyon érzékeny és ez csúnya volt, ez valamit elrontott benne. Én mérgemben az összes Pajtás újságot összetéptem, eldobtam, a lány már nem olvassa az újságot, megpróbáltuk elfelejteni. Most iskolakezdés után a gyerekek újra kérdezik, hogy megkapta-e már a nyereményt? Még nem, a levelekre sem válaszoltak, az iskolatársak már kinevetik a »nagy nyertest«. Már akármit ígérek a gyereknek, nem hisz nekem, hisz ezt sem tudtam elintézni, hogy megkapja azt, ami jár neki. Most én kérem Önt, hogy segítsen, írja meg, hogy kihez forduljak, kinek írjak, vagy egyáltalán lehet még valamit csinálni? Vagy tudja meg, hogy mi volt az ajándék, én megveszem, vagy hasonlót és az újság nevében átadom a gyereknek. Ezt felajánlottam a főszerkesztőnőnek is, de nem reagált. Segítségét előre is köszönöm, tisztelettel...”

(aláírás: teljes név és cím)

AZ ALÁBBI VÁLASZ ELHANGZOTT A RÁDIÓ MR-10-14 CÍMŰ ADÁSÁBAN, 1985. NOVEMBER 6-ÁN:

— Kedves apuka! Elnézését kérem, hogy levelére nem névre szólóan válaszolok, de úgy érzem, az eset annyira tanulságos, hogy megérdemli a nyilvánosságot. Ön, aki a rádiónak a levelet megírta, kislánya, illetve annak osztálytársai úgyis tudják, hogy válaszom kinek szól...

Szeretném tájékoztatni arról, hogy a laphoz érkező levelek — akár gyerek, akár felnőtt írta — nem maradnak megválaszolatlanul, ezeket iktatjuk, lerakjuk, s a főszerkesztőnek érkezőket külön gonddal kezeljük. Sajnálom, de Öntől egyetlen levelet sem kaptam! Kicsit furcsállom, hogy egymás után öt levele is elkallódott, még sincs jogom kételkedni abban, hogy Ön ezeket valóban feladta a nevemre. Éppen így, Önnek sincs joga kételkedni a gyerekek lapjában, még kevésbé kétségbe vonni az én becsületemet! Mi nem azért vagyunk, hogy olvasóinkat ámítsuk, becsapjuk, elkeseritsük — ellenkezőleg! Szeretném közölni Önnel, hogy hivatalos postakönyvünk tanúsága szerint 1985. július 9-én, a 3331/13-as postai ragszámon kislánya címére elküldtük azt a kis népművészeti ajándékot, amit nyert! Hogy miért nem érkezett meg a címzetthez, erre sajnos én sem tudok magyarázatot adni... De biztosíthatom: kislányának küldünk egy másik ajándékot, hogy ne kelljen igazságtalanul csalódnia bennünk, s továbbra is szorgalmas, jókedvű, felnőtteket tisztelő maradjon.

Az Ön szülői felháborodását megértem — de a módszerével, már megbocsásson, nem tudok megbarátkozni! Egy postán elveszett ajándékból, vagy az Ön meg nem érkezett, tehát meg sem válaszolható leveleiből nem arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy összetépi lánya kedves heti újságját, s megfosztja annak olvasásától. Ezzel valami mást és fontosabbat is összetépett, s többet rontott le a szülők és a tanárok, no meg a Pajtás eddigi hatásából, mint amennyit az egész ügy megért... Kislánya osztálytársaira, arra a gyerekközösségre, amely naponta körülveszi, pedig végképp haragszom. Milyen barátok, társak az olyanok, akik egy tisztázatlan eset kapcsán azonnal bántani, cikizni, csúfolni kezdik a vétlent, ahelyett, hogy tollat ragadnának, vagy telefonálnának — akár a tudtán kívül is! —, hogy segítsenek...

Az egymás iránti bizalmat — gyerek és gyerek, felnőtt és gyerek, felnőtt és felnőtt, vagy újság és olvasói között — nem könnyű megszerezni. Törékeny holmi, vigyázni kell rá, ápolni és óvni, nem pedig jobbra-balra vagdalkozva lerombolni... Önnek, mint szülőnek sem lehet más célja: az emberek, a társadalom iránti bizalmat ápolni kislánya lelkében. Biztos vagyok benne, hogy haragja elpárolgása után, immár a tények ismeretében, végiggondolja ezt és nekem ad igazat. Nem a Pajtás, nem is az én, vagy az Ön érdekében! A kislányáért, akit — a pótajándék megérkezéséig is — szívből ölelek, s kívánom, hogy még nagyon sokszor legyen a Pajtás pályázatainak szerencsés nyertese!

SOMOS ÁGNES

Háromeves lehettem, amikor anyutól először hallottam II. Rákóczi Ferencről, a nagy fejedelemről. Szüleim elvittek a várba, megmutatták a fát, amit ültetett, s elmondták, hogy nyolcévesen itt tanult lovagolni. 1976-ban anyu nyakában ülve néztem végig a tűzijátékot. Akkor, ötévésen, nem annyira Rákóczi izgatott, mint a tűzijáték és a fáklyás fölvonulás — meséli „találkozását” Rákóczival a szőke, szemüveges Martinák Péter. Sárospatak belvárosában szüleivel és 15 éves, gimnazista nővérével él, s az Esze Tamás Általános Iskola nyolcadikos diákja.

— Mit jelent egy ilyen nagy hagyományú történelmi városban felnőni?

Péter arca komolyra vált. Hosszan gondolkodik.

— Ötödik osztályos koromig minden délután a várkertbe jártunk játszani. Folyton arról ábrándoztunk, hogy régi pénzeket, kincseket találunk. Kerestük is. Az a hír járta, hogy az egyik fiú talált egy díszes kardot, és nagy jutalmat kapott érte. Kutattunk mi is bőszen, de még félpénzre se bukkantunk. De jó volt a történelmi emlékek, falmaradványok között bóklászni. Titokzatos világ vett körül.

— Öt éven át jártunk Kassára a Rákóczi emlékek miatt — veszi át a szót Péter édesanyja, a sátoraljaújhelyi Mezőgazdasági Szakközépiskola igazgatóhelyettese, magyar-történelem szakos tanár. — Reggel mentünk, este jöttünk, közelebb van, mint Miskolc. Mindent megnéztünk, megtárgyaltunk, aztán idehaza beszereztük az összes föllelhető kuruc irodalmat.

—Kiskoromban rajong-

A CS

tam a kuruc világért — folytatja Péter. — Egész biztos a vár miatt. Mondták, hogy Esze Tamás brigadéros a fő kuruc, és én annak képzeltem magam. Amikor vendégségbe jött hozzánk a nagybátyám, kineveztem őt labancnak, és ellene hadakoztam. Elbújtam előle, megijesztettem.

A szekrényből dobozok kerülnek elő, rengeteg fotóval. Az egyiken farsangi jelenet.

— 1982-ben az iskola farsangi bálján II. Rákóczi Ferencnek öltöztem. Jól éreztem magam, s nagyon örültem, hogy kitaláltam. Márti, a nővérem adta kölcsön a piros csizmáját, apu a kucsmáját, kibontott indián fejdísz volt a hajam, keresztanya csinálta a klassz kis keményített bajúszomat, s a kardot a szomszédék adták kölcsön.

A kisszoba árulkodik gazdájáról. Könyvek, akváriumok. A legnagyobban halak, a középsőben két ékszerteknős, a legkisebben csigák és tegnap született guppik. A polcokor csontok Mohácsról, kövek Makkoskotykáról. Péter már döntött. Biológus lesz.

Mozgalmas éve volt a tavalyi és az idei. A mezőgazdasági múzeum biológia pályázatára a gombászásról írt, a városi rajzpályázatra Rákóczi Ferenc bécsújhelyi szökését dolgozta fel, tablót szerkesztett a Rákóczi-szabadságharcról, s természetesen anyagot küldött a hagyományőrző pályázatra.

— II. Rákóczi Ferenc halálának 250. évfordulójára akadályversenyt hirdettünk a Vidámság őrsben. Sorsolással döntöttük el, ki lesz a kuruc és ki a labanc. A várkertben totót töltöttünk ki, majd a következő feladat az volt, hogy az őrs tagjai a legrövidebb úton jussanak el a Rákóczi nagyanyja, Lorántffy Zsuzsanna által alapított iskolához. A gimnáziumban volt a második állomás. A hatalmas udvart úgy rendeztük be, hogy kuruc táborra emlékeztessen. Aztán Rákóczival kellett riportot készíteni. Volt, aki azt mondatta el, hogyan tanult meg lovagolni, volt, aki Munkács ostromáról faggatta, de a legmeghatóbb riport az volt, amikor a nagy fejelelem Rodostóról beszélt. A harmadik állomáson, a sulikertben Mányoki Ádám híres Rákóczi-festményének egyik másolatát hat darabra szakítva eldugtuk. Ezeket kellett megtalálni és összerakni. Ezután kuruc és labanc sapkákat készítettünk, majd számháború következett. A győztes kurucok Lorántffy Zsuzsa szobránál kapták meg az igazi „török bársony süveget" — sorolja egyszuszra Péter.

— A Rákóczi-totót te állítottad össze. Honnan válogattad a kérdéseket?

— Tetszik látni, hogy a szüleimnek mekkora könyvtára van. Nemcsak anyu, apu is magyar-történelem szakos tanár, a II. Rákóczi Ferenc gimnáziumban tanít. Találtam anyagot bőven, de valamicskét segítettek a szüleim is.

Pillantsunk a totóba. Íme, néhány kérdés:

Hány évesen lovagolt Rákóczi először Sárospatakon? Mit köszönhetett sógorának, Aspremont grófnak? Mit tanult meg Rákóczi Bercsényitől? Ki volt a kedvenc hadvezére? Mi volt a libertás? Hol nyugszik Rákóczi? . . .

Tavaly karácsonyra Martinák Péter nagy meglepetéssel rukkolt ki: szüleinek regényt írt — ajándékba — A csodatevő medál címmel. Alapötletét a vár körüli kincskeresés adta. A piszkozatról Mónika írta át bőrkötésű könyvecskébe, s Péter még rajzokkal is illusztrálta a kalandot. A karácsonyi ajándékozási láz „ösztönzésére" meglehet, hogy újabb regény születik. A története már alakul, hiszen mi másról szólhatna, mint a kuruc világról, s Rákóczi Ferenc sárospataki váráról.

Tarpai S. Anikó
Fotó: Karasz Lajos

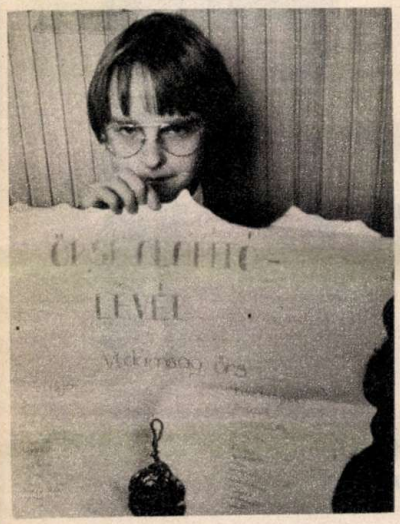

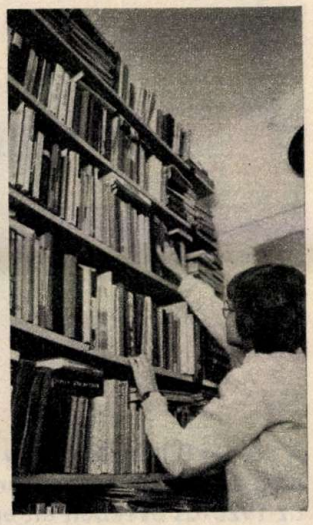

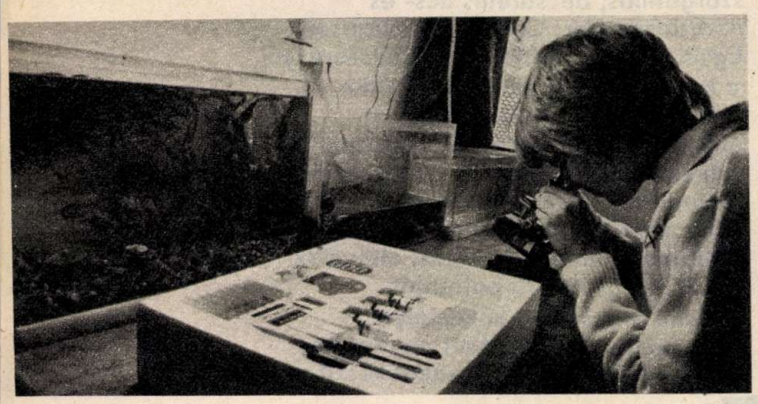

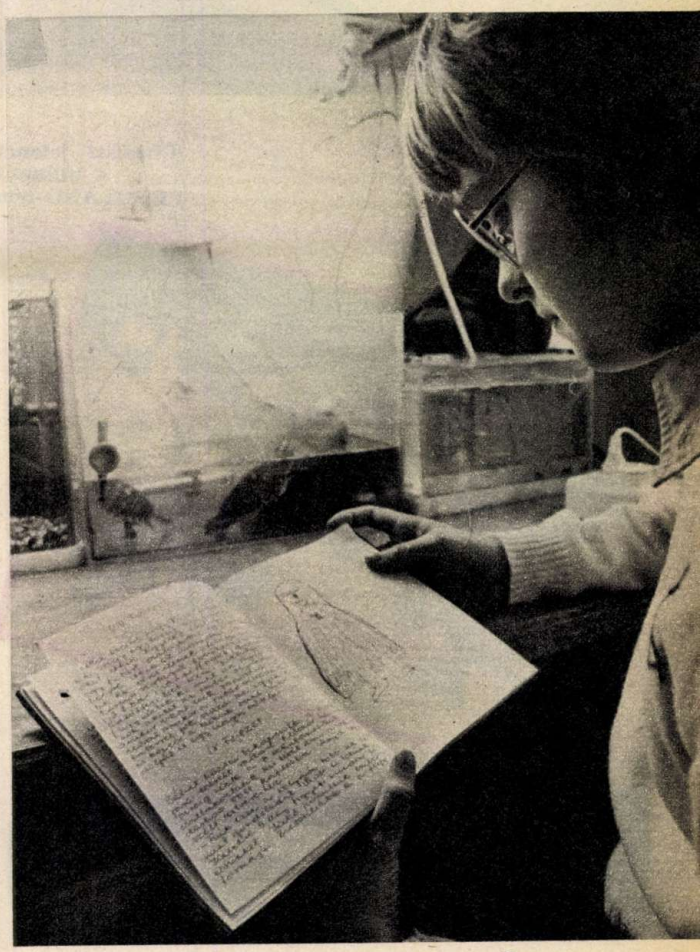

ODATEVŐ MEDÁL

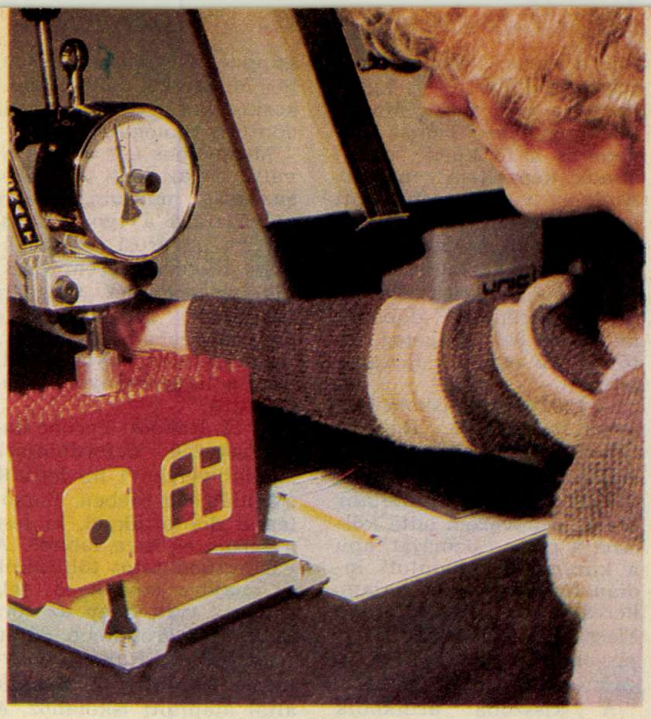

Nyomáspróbával ellenőrzik az egyes elemek szilárdságát

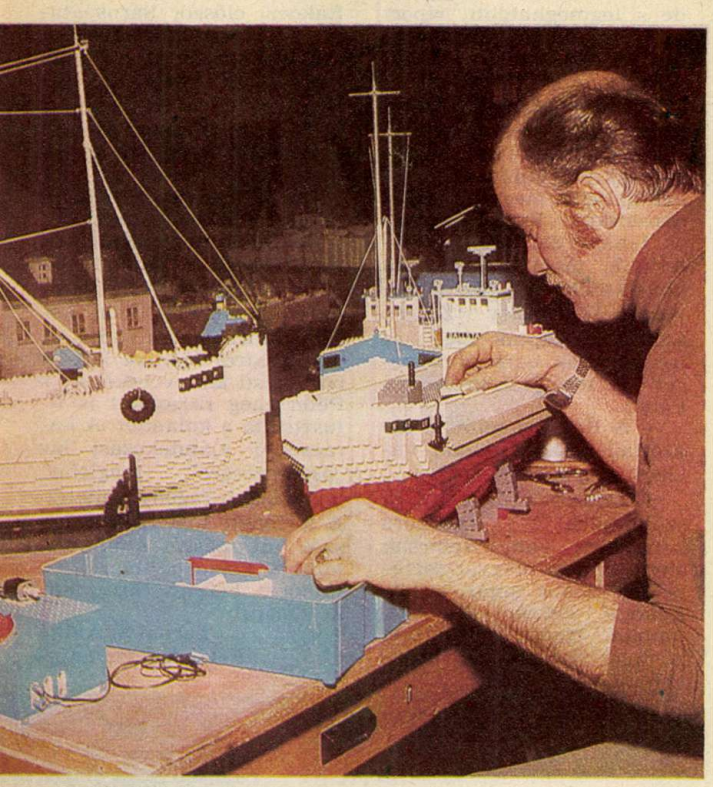

Működőképes hajómodellek, LEGO-elemekből

Cirkuszi jelenet a billundi LEGOLAND-ben

LEGO HISTÓRIA

A dániai Billundban, egy akkor még kicsiny, jelentéktelen faluban az 1920-as években élt egy szorgalmas, becsületes ács- és asztalosmester: Ole Kirk Kristiansen. Egyik fiával, Godtfreddel rendszeresen a közeli Esbjerg nevű városkába járt kirándulni, helyesebben a közeli tengerpartra. Ott ugyanis remekül lehetett építeni a tengerből kihordott kövekből. Ám egyszer vihar kerekedett, s a háborgó hullámok romba döntötték, elmosták Godtfred gyönyörű palotáját. A kisfiú megsiratta kőkastélyát, apja pedig vigasztalásul megígérte: hulladékfából építőkockákat készít neki . . .

Ole Kirk Kristiansen látja, micsoda örömet szerez Godtfred fiának a remekbe faragott építőkocka, ezért úgy véli, bármilyen nehezen élnek is az emberek, a gyerekeiknek szükséges dolgokra mindig hajlandóak áldozni valamit. Gyermekjátékokat kezd hát készíteni.

Hétfőn korán kel, hajnalban kimegy a műhelynek berendezett parányi pajtába, és fúr-farag, fűrészel, szögecsel, enyvez csütörtök délig.

Csütörtök délután azután Ole Kirk Kristiansen két nagy zsákba rakja a csillogó jojókat, színesre festett, kerekeken guruló elefántokat, szekereket, a színesre mázolt autókat és útnak indul.

Ha éppen vásárról vagy búcsúról van tudomása, arrafelé tart, ha nem, községről községre, házról házra jár — játékait árulja.

1931-ben Ole Kirk Kristiansen játékait már Aarhusban is ismerik. Mint ügyes kezű mester, nemcsak külsőre szép, hanem igen jó minőségű és tartós játékokat készít. Egy aarhusi játékkereskedő rendszeres megrendelője lesz.

Kristiansenék valamennyi játékukat LEGO jelzéssel hozzák forgalomba. A név Ole Kirk Kristiansentől származik, aki annak idején, amikor még a hétvégeken maga vitte munkáit értékesíteni, mindig megvárta, míg az ifjú tulajdonos kezébe vette, kipróbálta az új játékot. Ha látta, hogy minden rendben van, így búcsúzott: „Leg godt!" (Játssz jól!)

A csöppségek, akik még nem tudták pontosan kiejteni a torlódó szóvégi mássalhangzókat, ám ifjú koruk ellenére is pontosan tudták, kicsoda és milyen kincseket hoz Ole Kirk Kristiansen, csak „Lego bácsinak" nevezték, és lassan Lego bácsiként ismerték mindenfelé.

Amikor aztán úgy dönt, hogy műhelyt nyit, azért festi rá első játékaira a LEGO nevet, hogy állandó vevői tudják, bár nem ő hozza, a játék valóban tőle való. Ami kezdetben csak egyszerű igazolásul szolgál, az néhány év alatt márkanév lesz.

1945-ben Billundban, Kristiansenék gyárában már ötvenen dolgoznak. Godtfred Kirk Kristiansen 1946-ban hosszú külföldi utakra indul. Az egyik út terveinek új irányt szab, az immár társtulajdonos fiú megismerkedik a műanyagok világával. A műanyagokkal való ismerkedés és ez a tárgyalás beható elemzésekre készteti. Majd gyors piackutatást végez és végeztet. Meghányja-veti a dolgot édesapjával, munkatársaival. Véglegesen dönt: a billundi gyár néhány hét múlva leáll, megszüntetik a fajátékok gyártását, áttérnek a műanyagok alkalmazására.

Az átállás 1948-ban heteket, hónapokat igényel. Azután megindulnak az új gépek. Tizennyolc hónappal később a forgalom már túlszárnyalja a fajátékokkal elért legjobb kereskedelmi eredményeket is.

Közben Ole és Godtfred Kirk Kristiansen minden szabad idejét valamiféle új játék kikísérletezésével tölti. Olyan játékot keresnek, amelyről egy angol nagykereskedő is beszélt. Összerakható, szétszedhető, a gyerekek alkotó képzeletét szolgálja, könnyű, nem kényes, viszonylag ellenálló.

Godtfrednek egyszerre eszébe jut az a régi kirándulás az esbjergi partokon, ahol a fövenyre hordta azokat a fényesen csillogó köveket. Aztán térdig érő palotát épített belőlük. De jött a vihar, és mire visszamentek, már csak egyetlen kő maradt az egészből, ez alól is lassan kimosta a fövenyt a víz. Akkor odament a kőhöz, megnézte: vajon éppen ez az egy miért is nem sodródott vissza a tengerbe? Emlékszik, az a kő csak felül volt sima. Alul apró dudorokat talált rajta. Mikor fölemelte, látszott is a talajon a dudorok nyoma. A kő alatt már nem is volt föveny, csak a dudorok tartották.

Este rajzolgatni kezd. Ilyen négyzetes formájú volt az a kő, itt-ott kissé lekerekítve, itt, alul voltak a dudorok. Ezek tartották.

Műanyag kocka formát vázol fel. De az alsó oldalát szabadon hagyja. A kockában középen merevítő lapocskák. Mellettük kétoldalt csövek. A csövek a kocka tetején gombszerű dudorokban végződnek. E gombszerű kiemelkedéseket a másik kocka csövecskéihez kell illeszteni, össze kell nyomni. Egymásba illenek, tartják egymást. Mint a dudorok a fövenyen a követ.

Mire hajnalban felragyog a nap Billund felett, készen áll a Legorendszer.

Az első új típusú LEGO 1952-ben kerül az üzletekbe. Néhány év alatt világszerte elterjed, népszerű lesz. Évek múlva egyszer apróbb változtatásokat hajtanak végre az elemeken, így azok még tökéletesebbek lesznek. Megindul az a hihetetlen fejlődés, mely 1978-ra Billundot ezernyolcszáz alkalmazottal dolgozó nagyüzemmé növeli. 1955—1977 között világszerte 420 millió (!) doboz LEGO-kockát adnak el. A LEGO-rendszert 106 országban, 30 000 boltban árusítják, és világszerte 42-45 millió gyerek otthonában található meg.

Amikor a LEGO már kezd világszerte olyan népszerűvé válni, hogy Billundban alig győznek lépést tartani az igényekkel, Kristiansenék úgy határoznak, hogy félúton a gyár és az azóta léglökéses gépek fogadására is alkalmassá tett repülőtér között, a mocsarak helyén, 100 000 négyzetméteres területen egyedülálló látványosságot teremtenek. Felépül LEGOLAND, a hódító kocka városa.

Bőcs Ferenc

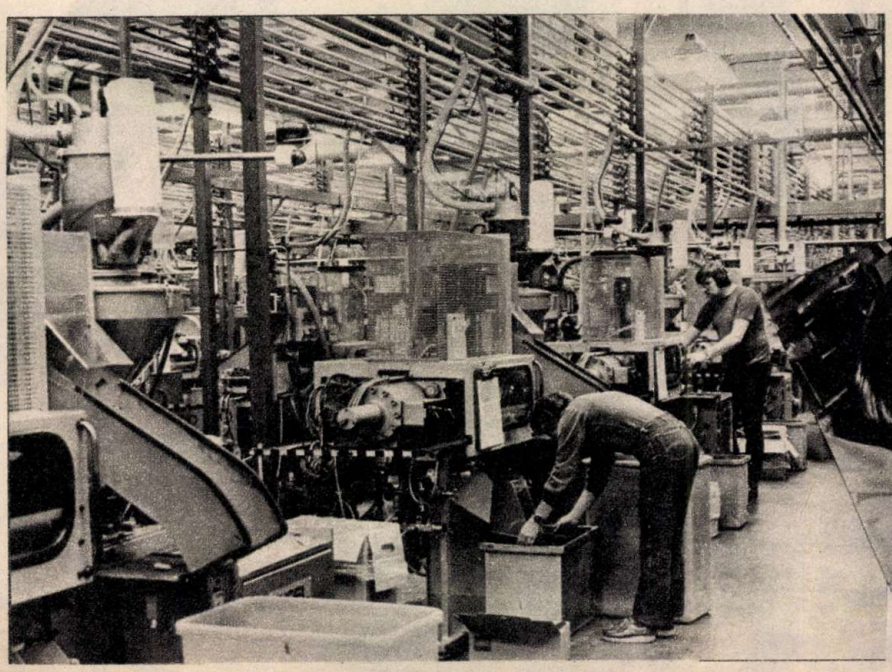

Emberi kéz szinte alig nyúl a munkadarabokhoz, melyekből e féltve őrzött formák sajtolják a LEGO-kockákat

FAGYBAN FRAKKBAN

Kevés olyan madár akad, amely annyira népszerű lenne nálunk, mint a pingvin. Függőleges testtartásával, járásával, elegáns frakkjával inkább emberre hasonlít, mint madárra. A madarak köznapi képétől legjobban eltérő állatcsoport, hiszen a pingvinek nem repülnek, idejük java részét a vízben töltik, és amit a testükön hordanak, az legkevésbé hasonlít a tollra.

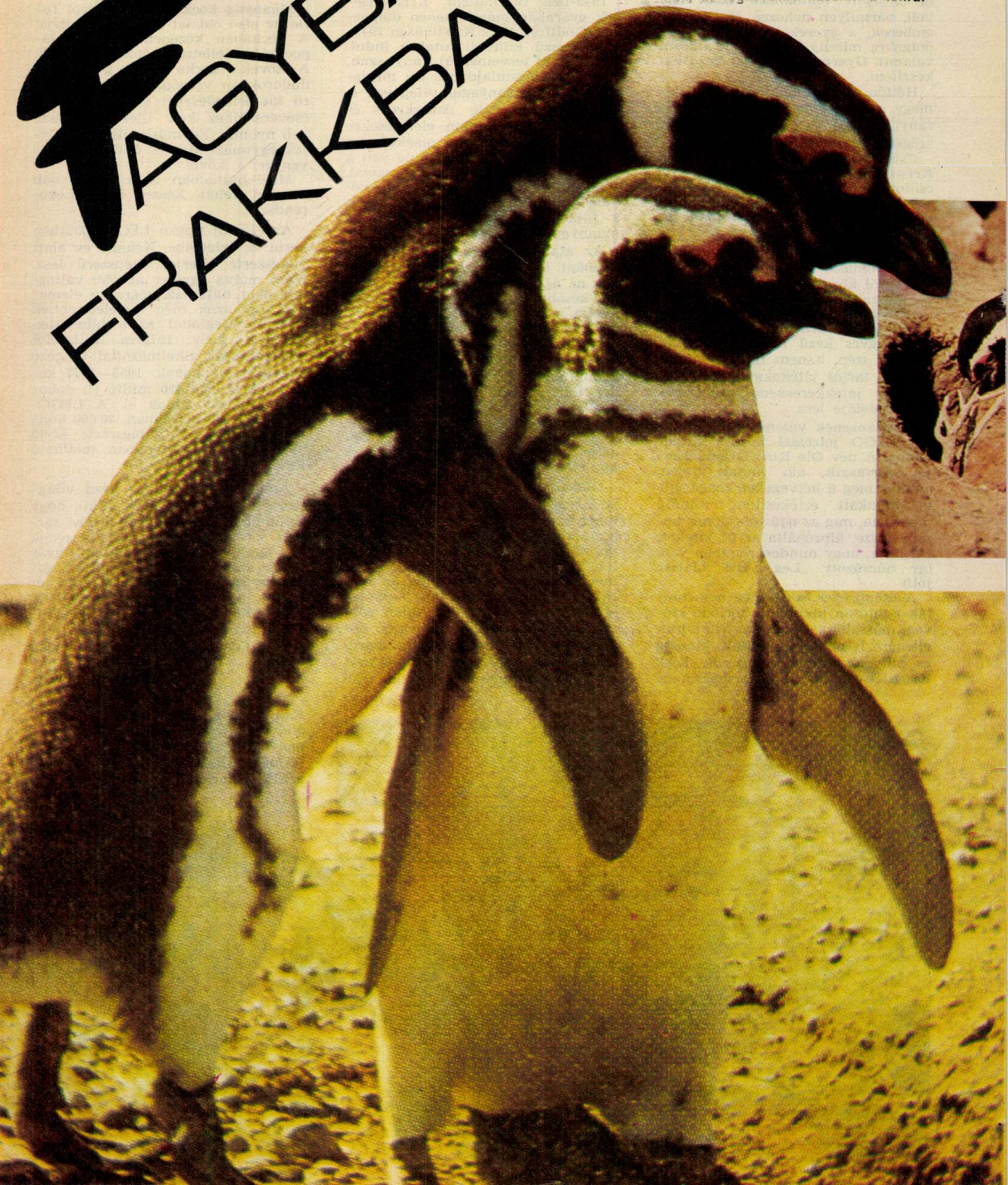

Úszási ügyességben a pingvinek vetekednek a halakkal, a fókákkal és különösen a delfinekkel. Ez utóbbiakkal néha össze is téveszthetők, amikor szökellésekkel teljesen kiugranak a vízből, majd rövid ívű repülés után ismét eltűnnek benne. Nem a vízen, hanem a vízben úsznak, mégpedig annyira bele kell merülniük, hogy szárnyaik – melyekkel testüket előrehajtják – egész felületével evezhessenek. Szárnyát a pingvin sem teljesen kinyújtani, sem összehajtani nem tudja. A szárnyuk felső felületét ezerszámra fedő lapocskáik csaknem olyanok, mint a pikkelyek. Durva úszóhártyás, tömzsi lábaik kormányként szolgálnak, amelyek tökéletesebbek erre a célra, mint a farok.

A pingvinek halakkal és tengeri rákokkal táplálkoznak, amelyekre víz alá bukva vadásznak, s eközben húsz méterre, sőt, annál is mélyebbre merülnek. Köztudomású, hogy a pingvinek csak a Föld déli féltekéjén élnek, de annak nemcsak hideg zónáját népesítik be. Bár a pingvin kedvenc élettere a jég és a hó, a képen látható pingvinek történetesen a sivatagot kedvelik.

Mintegy tízezer magellán-pingvin hagyja el az óceánt október vége felé, hogy megszokott költési helyére vándoroljon az Argentína keleti partján fekvő Tombo félszigetre. Kimerítő útjuk végén lógó hassal kacsáznak a kavicsos parton.

Csőrükkel kaparják ki a költési helyül szolgáló üreget, amely homokból, kőből és néhány száraz ágból áll. Ha a tapasztalatlan pingvin nem ás elég mélyre kemény csőrével és erős lábacskáival, az üreg beomolhat, és az építő elkeseredetten „panaszkodik" munkája romjain.

Egy fészekalj általában kettő, ritkábban három hófehér tojásból áll, és a két szülő 12 óránként felváltva ül rajtuk. Elég egy kis gondatlanság, és a pingvinre veszélyes halfarkas elragadhatja a tojásokat. A pingvinszülők a fiókák világra jötte után is éberen vigyáznak kicsinyeikre. Hol egyikük, hol másikuk megy el táplálékért. A mindig éhes csemeték táplálása igen fárasztó, de az utódait nevelő pingvin odaadó szülő.

Ahogy eltelik a költőhelyen eltöltött fél év, a megerősödött és ügyes „gyerekek" szüleikkel együtt vonulnak az óceán felé, hogy fél év múlva ismét visszatérjenek szárazföldi otthonukba.

G. É.

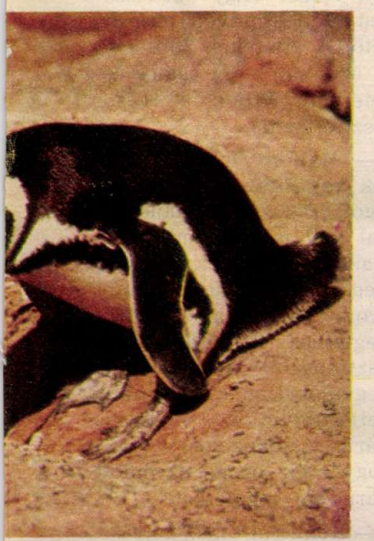

KEDVES ISMERŐS

A LEMEZLOVAS LEMEZE

Dévényi Tibort nem kell bemutatnunk nektek, hiszen akár a Pajtás hasábjairól, akár a tévé vagy rádió műsoraiból jól ismeritek a nevét. Énekelni azonban még nem hallottuk. Új előadót avatunk vagy csak egyszeri vállalkozás „A lemezlovas dala"?

— Bár nagyon élveztem a feladatot, nem tervezem a folytatását. A szám a Három kívánság című műsor kapcsán született, s együtt szerepel Eszményi Viktória és Heilig Gábor dalával a készülő kislemezen. Az előadói díjról lemondtunk az éhező gyerekek javára, de szeretnénk a közönséget is mozgósítani. Mi ezzel veszünk részt a „Gyermekek a gyermekekért" akcióban. A lemezborító sarkán kis embléma látható Ha ezt kivágjátok és beküldítek a Televízió címére, sorsoláson vehettek részt. És a beküldők közül kerülnek majd ki a „Három kívánság" legközelebbi élő adásának szereplői is.

— Ennek a rendhagyó kívánságműsornak hatalmas sikere van. Hogyan született?

— Sok európai tévétársaság készít hasonló műsorokat. Ezeket ismerve a kezdeményező én voltam, de hogy elkészülhetett, az már természetesen közös munka eredménye. Vadkerty Tibor rendezővel és Horváth Tünde szerkesztővel nagyon össze kell szednünk magunkat, hogy az első adás színvonalát megismételhessük. Már eddig is több tízezer kívánság érkezett hozzánk. Egyre azonban szeretném felhívni a gyerekek figyelmét. Az ismételt kívánságokat nem tudjuk teljesíteni, csak az újakat.

— A felnőttek kívánságai reálisak. Kérnek egy-egy verset vagy zeneszámot, ami könnyen teljesíthető. A gyerekek fantáziája azonban nem ismer lehetetlent. Vajon a műsor készítői sem?

— Vallom, hogy nincsenek teljesíthetetlen kívánságok. Persze sok akadállyal kell megküzdenünk, és gyakran ütközünk falakba. Megszállott vagyok, és amíg bírom energiával, mindent megteszek, hogy a legfantasztikusabb óhajok is megvalósuljanak. Néhány „teljesíthetetlen" kívánság máris „dobozban van". Hogy mik ezek, ez hadd maradjon meglepetés.

— Remekül tudsz kapcsolatot teremteni a gyerekekkel és az előadókkal egyaránt. Mindig erre a pályára készültél?

— Egész életemet a színpadon éltem. Úttörő mesemondóként kezdtem. Aztán jött az 1965-ös „Ki mit tud?". Parodista kategóriában első helyezést értem el. Akkor vettek fel a Színművészeti Főiskolára. Tizennyolc éves voltam. Nem hiszem, hogy volt boldogabb ember nálam azokban a napokban. A főiskolán azonban két évig nem léphet színpadra az ember. Ezt a kötöttséget nem tudtam elviselni, abbahagytam. Nem bántam meg, hiszen sok volt csoporttársam fellépéseit ma én szervezem. Az a műfaj, amit most csinálok, nem minősül a legértékesebb művészetnek. Tudom ezt, de azt is, hogy az igényes szórakoztatásra szükség van. Arra törekszem, hogy a műsoraim érzelmileg és emberileg egyaránt hasznosak legyenek.

R. Simor Katalin

Szikora Robi és zenekara, az R—GO nyerte el idén „Az év együttese" címet

Dévényi Tibor Soltész Rezsőnek nyújtja át „Az év énekese" díját

PAJTAS
DÉVÉNYI
TIBOR

Karinthy Frigyes:

Tanítom a kisfiamat

— Ha kilenc kályhában öt és fél nap alatt tizenkét köbméter bükkfa ég el, mennyi nap alatt ég el tizenkét kályhában kilenc köbméter bükkfa...

— Ha kilenc kályhában...

Az íróasztal előtt ülök, valami cikket olvasok. Nem tudok figyelni. A másik szobából már harmincötödször hallom a fenti mondatot.

Mi a csoda van már azzal a bükkfával? Muszáj kimenni.

Gabi az asztal fölé görnyedve rágja a tollat. Úgy teszek, mintha valami más miatt mentem volna ki, fontoskodva keresgélek a könyvszekrényben. Gabi lopva rám néz, én összehúzom a szemem, mintha nagyon el volnék foglalva gondjaimmal, és nem vennék tudomást róla.

Érzem is, hogy erre gondol, közben görcsösen mondogatom magamban: „Ha kilenc bükkfa... tizenkét köbméter... akkor hány kályhában..." Ejnye, a csudába! Hogy is van?

Elmegyek előtte szórakozottan, megállok, mintha ebben a pillanatban vettem volna észre.

— Na mi az, kisfiam, tanulgatunk?

Gabi szája lefelé görbül.

— Apukám...

— Mi az?

— Nem értem ezt a dolgot.

— Nem értem?!... Gabi!... Hogy lehet ilyet mondani?!... Hát nem magyarázták el az iskolában?

— De igen, csakhogy...

A torkomat köszörülöm. Aztán már nyersen és ellenségesen:

— Mi az, amit nem értesz?

Gabi mohón, gyorsan és megkönnyebbülve máris hadarni kezdi, mint akinek nagy súlyt vettek le a válláról.

— Nézd, apukám, ha kilenc kályhában öt és fél nap alatt tizenkét köbméter bükkfa ég el...

Én dühösen:

— Papperlapapp!... Ne hadarj!... Így nem lehet értelmesen gondolkodni!... Tessék még egyszer nyugodtan és megfontoltan elmondani, majd akkor meg fogod érteni! Nna, adj egy kis helyet!

Gabi boldogan és fürgén félrehúzódik. Ő azt hiszi, hogy én most nem tudom, hogy ő most vidáman rám bízta az egész dolgot — ő nem tudja, ő persze nem emlékszik ugyanerre a jelenetre, húsz-egynéhány évvel ezelőtt, mikor én húzódtam így félre, boldogan és megkönnyebbülve, és az apám ült le így mellém, ugyanezzel a bosszankodó és fontoskodó arccal, mint most én. És ami a legborzasztóbb, méghozzá — ebben a pillanatban villan át rajtam — erről, ugyanerről a példáról volt szó akkor is!... Úgy van, nincs kétség!... A bükkfa és a kályha! Szent Isten!... pedig akkor már majdnem megértettem — csak elfelejtettem!...

Az egész húsz-egynéhány éves korunk egy pillanat alatt a semmibe süllyed. Hogy is volt csak?

— Nézd, Gabi — mondom türelmesen —, az ember nem a szájával gondolkodik, hanem az eszével. Mi az, amit nem értesz?!... Hiszen ez olyan geyszerű és világos, mint a nap — ezt az első elemista is megérti, ha egy pillanatig figyel. Nézd, fiam. Ugye, itt van az, hogy kilenc kályhában öt és fél nap alatt ennyi bükkfa ég el. Nnna! Mit nem értesz ezen?

— Ezt értem, apukám... csak azt nem tudom, hogy az első aránypár fordított és a második egyenes, vagy az első egyenes és a második fordított, vagy mind a kettő egyenes, vagy mind a kettő fordított.

A fejbőröm, a hajam tövében lassan hidegedni kezd. Mi a csudát fecseg ez itt össze az aránypárokról? Mik lehetnek azok az átkozott aránypárok?... Honnan lehetne ezt hirtelenében megtudni?

Most már hangosan szólok rá:

— Gabi!... Már megint hadarsz!... Hogy akarod így megérteni?... Az ember a szájával, izé... Mi az, hogy fordított meg egyenes, meg egyenes meg fordított, papperlapapp, vagy a falra mászott nagybőgős!

Gabi röhög. Ráordítok:

— Ne röhögj! Ezért tanítottalak, kínlódom veled!... Ez azért van, mert nem figyelsz az iskolában!... Hiszen te azt se tudod... hiszen te azt se tudod... (Elképedve meredek rá, mintha egy szörnyű gyanú ébredt volna fel bennem.) Hiszen te talán azt se tudod, hogy mi az az aránypár?!

— Dehogynem, apukám... Az aránypár... az aránypár... az aránypár az a két viszony... amelyben a belső tagok hányadosa... illetve a külső tagok szorzata...

Összecsapom a kezem.

— Mondom!... Tizennégy éves kamasz, és nem tudja, mi az az aránypár!

Gabi szája megint lefelé görbül.

— Hát mi? Na megállj, te csirkefogó!... Most azonnal elővesszed a könyvet, és harmincszor elmondod!... mert különben...

Gabi megszeppenve lapozgat, aztán hadarni kezdi:

— Az aránypár azon mennyiség, melynek két beltagja úgy viszonylik két másik mennyiséghez, valamint... igen, apukám, de melyik itt a két beltag, a bükkfa térfogata és a napok száma, vagy a kályhák száma és a bükkfa térfogata?...

— Már megint hadarsz? Add ide azt a könyvet!

És most rettentő komolyan kezdem:

— Ide nézz, Gabi, ne légy már olyan ostoba. Hiszen ez olyan világos, mint a nap. Na nézd, milyen egyszerű. Na. Ide figyelj! Ugye, azt mondja, hogy kilenc kályhában ennyi nap alatt ennyi és ennyi bükkfa. Tehát ha ennyi és ennyi bükkfa kilenc nap alatt, akkor világos, ugye, hogy tizenkét nap alatt viszont nem ennyi és ennyi, hanem...

— Igen, apukám, eddig én is értem, de az aránypár...

Dühbe jövök.

— Ne fecsegj bele, így nem érte... nem érted meg. Ide figyelj! Ha kilenc nap alatt ennyi és ennyi — akkor tizenkét nap alatt, mondjuk, esetleg, ennyi és ennyivel több. De viszont, pardon, azért nem több mégse, mert nem kilenc kályhában, hanem tizenkettőben, tehát ennyivel kevesebb, vagyis ennyivel több, mintha ugyanannyival kevesebb volna, mint amennyivel több... Itt ugyanis az aránypár... az aránypár...

Egyszerre világosság gyúl az agyamban. Mint egy villámcsapás, úgy ér a Nagy Megismerés, aminek hiánya húsz-egynéhány év óta lappang és borong bennem — úgy van, most rájöttem!... Nincs kétség — akkor... ott... egészen nyilvánvaló — úgy van, nyilvánvaló, az apám se értette ezt a példát!

Lopva a Gabira nézek. Gabi közben észrevétlenül kinyitja a történelemkönyvet, és most félszemmel azt a jelenetet nézi egy régi képen nagy kéjjel, ahogy Kinizsi Pál két törököt dögönyöz.

Nagyot ütök a kobakjára, csak úgy csattan.

— Nesze!... Majd bolond leszek itt kínlódni veled, mikor nem figyelsz!

Gabi bőg, mint a két török együttvéve.

Én pedig megkönnyebbülve ugrom fel, és a múlt ködén keresztül egy arc rajzolódik elém — az apámé, amint nagyot üt a kobakomra, vígan és megkönnyebbülve, mintha azt mondaná: „Add tovább a fiadnak, énnekem már elég volt!", és fütyörészve, zsebre dugott kezekkel, vígan indul a sír felé, ahol egészen mindegy, hogy hány nap alatt ég el kilenc köbméter bükkfa és hatvanhetven év élet.

Szent-Györgyi Albert 1937-ben kapta a fiziológiai vagy orvostudományi Nobel-díjat „a biológiai égésfolyamatok terén tett felfedezéseiért, különösen a C-vitamin előállításáért.

Gábor Dénes elektromérnök. Az 1971. évi fizikai Nobel-díjat a holográfiai módszer felfedezéséért kapta, amellyel háromdimenziós képek készíthetők.

Wigner Jenő, fizikus. A Nobel-díjat 1963-ban „az atommagok és az elemi részek elméletének fejlesztéséért, az alapvető szimmetriaelvek felfedezéséért és alkalmazásáért" kapta.

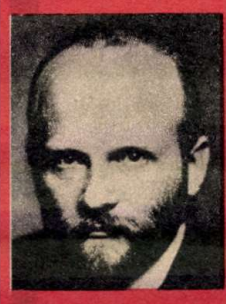

Bárány Róbert, orvos, bécsi, majd uppsalai egyetemi tanár. A fül élettanára vonatkozó vizsgálataiért 1914-ben kapott Nobel-díjat.

Békésy György az Egyesült Államokban élő fizikus. Az akusztika és a hallásproblémák kiemelkedő kutatója volt, 1961-ben kapott Nobel-díjat.

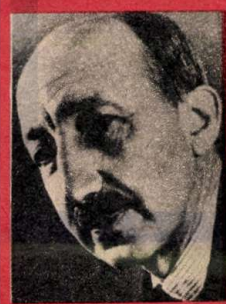

Hevesy György, kémikus, Németországban, Dániában, Svédországban dolgozott. 1922-ben felfedezte a hafniumot, a periódusos rendszer 72. sorszámú elemét. Nobel-díját 1943-ban kapta.

A NOBEL-DÍJ TÖRTÉNETE

A VEGYÉSZ HAGYATÉKA

Alfred Nobel svéd vegyész, a zseniális feltaláló 1895 novemberében kelt végakaratában a következőképp rendelkezett:

Hagyatékom gondnokai által biztos értékpapírokban elhelyezett tőkém alapot képvisel majd, amelynek évi kamatai azok számára osztassanak fel, akik az elmúlt esztendőben az emberiségnek a legnagyobb hasznot hajtották.

E kamatok öt egyenlő részre osztassanak, amelyből:

egy rész azé, aki a fizika terén a legfontosabb felfedezést vagy találmányt érte el;

egy rész azé, aki a legfontosabb kémiai felfedezést vagy tökéletesítést érte el;

egy rész azé, aki a fiziológia vagy az orvostudomány terén a legfontosabb felfedezést tette;

egy rész azé, aki az irodalomban eszmei értelemben a legjobbat alkotta;

egy rész azé, aki a legtöbbet vagy a legjobban működött közre a népek testvériségéért, az állandó hadseregek megszüntetéséért vagy csökkentéséért, valamint a békekongresszusok megrendezéséért és követeléséért.

A díjakat a fizikában és a kémiában a Svéd Tudományos Akadémia, a fiziológiában vagy orvostudományban a stockholmi Karolina Intézet, az irodalomban a stockholmi Akadémia, a béke ügyében pedig egy öttagú bizottság adja ki, amelyet a norvég Storting választ.

Kifejezett akaratom, hogy a díjak odaítélésében a nemzetiség kérdése fel ne merüljön, így tehát a díjat a legméltóbb nyerje el, akár skandináv az, akár nem."

A vagyon a végrendelet meghagyásakor mintegy 50 millió svéd korona volt. A díj összege a változó kamatjáradékok miatt nem minden évben azonos, átlagosan mintegy 160 ezer svéd korona. A jelöltek kiválogatásában a világ tudósai és a kulturális élet képviselői vesznek részt. A bizottságok a világ különböző országaiból beérkező javaslatok alapján döntenek.

Néhány ismertebb név az eddigi díjazottak közül.

A radioaktivitás korszakalkotó felfedezéséért H. A. Becqerel, Marie Curie és Pierre Curie 1903-ban fizikai Nobel-díjat kaptak, sőt Madame Curie 1911-ben a kémiai Nobel-díjat is elnyerte, a rádium és a polonium felfedezéséért.

Irodalmi Nobel-díjat kapott 1907-ben Rudyard Kipling, „A dzsungel könyve" írója, 1911-ben Maurice Maeterlinck, a „Kékmadár" szerzője, 1929-ben Thomas Mann, 1954-ben Ernest Hemingway. A kémiai Nobel-díjat 1935-ben Frederic és Irene Curie (M. Curie leánya) kapta az általuk felfedezett „új, mesterséges radioaktív izotópok kémiája területén végzett munkájukért." Az első fizikai Nobel-díj tulajdonosa Röntgen (1901.) A fiziológiai vagy orvostudományi díjat 1905-ben Koch kapta „a tuberkulózis területén végzett kutatásaiért és felfedezéseiért". Ugyanezt a díjat 1945-ben Fleming kapta meg a penicillin feltalálásáért. A Nobel-békedíjat például 1922-ben Nansen norvég sarkkutatónak ítélték oda. Az idei békedíjat az „Orvosmozgalom a Nukleáris Háború Megelőzéséért" nevű nemzetközi szervezet nyerte el.

A rendkívüli elismerésből magyar vagy magyar származású tudósok is gyakran részesültek. Róluk rövid képes ismertetőt készítettünk.

Aki bővebben érdeklődik a kimagasló díjban részesítettek iránt, keresse a könyvesboltokban a hamarosan megjelenő Nobel-díjasok kislexikonját!

G. É.

A PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT PÁLYAVÁLASZTÁSI TÁJÉKOZTATÓJA

Kedves Szülők! Tisztelt Pályaválasztók!

Vállalatunkhoz 1986. szeptember 1-től az alábbi szakmákra iskolázunk be általános iskolát végzett fiúkat szakmunkástanulónak:

magasépítő-ipari ács-állványozó, vasbetonkészítő, vas- és fémszerkezet-lakatos, vízszigetelő, építőgépszerelő, épületasztalos, műkőkészítő, kőműves, épületvillamossági szerelő, bádogos, épületburkoló, szobafestő-mázoló-tapétázó, padlóburkoló (műanyagburkoló), központifűtés- és csőhálózat-szerelő, vízvezeték- és -készülékszerelő, autószerelő.

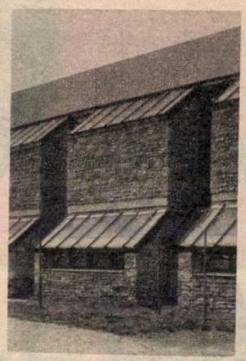

Vidékiek részére (az autószerelő szakma kivételével) **kollégiumot és teljes ellátást biztosítunk.** Ösztöndíjat az évfolyamtól és a tanulmányi eredménytől függően, 50—900 Ft-ig fizetünk. **A III. évfolyam idején teljesítménybérezési lehetőség.**

Társadalmi ösztöndíj szerződéskötés esetén 300—1000 Ft alapösszeget, tanulmányi pótlék címén a 3, 4, 5-ös tanulók részére 30, 40, 50 százalékot fizetünk havonta.

A fentieken kívül jutalmazzuk a tanulókat, tanulmányi eredményük és szociális helyzetük figyelembevételével.

Kérjük, hogy gyermekeik és iskolatársaik nevét, lakcímét és a választott szakmát vállaltunkhoz írásban vagy személyesen szíveskedjenek eljuttatni. **Személyes jelentkezés esetén a szakoktatást kell felkeresni.** Budapest XXI., Rákóczi F. u. 195. Megközelíthető a Borásos térről gyorsvasúttal, majd a 38-as autóbusszal a 3. megálló.

Levélcímünk: Pest megyei Állami Építőipari Vállalat,
személyzeti és oktatási osztály,
Budapest XXI., Csepel,
Kiss J. altábornagy u. 19—21.

LÁNYOK, FIGYELEM!

Csak 3 év szorgalom, s a jövedelmed havonta 3500—6500 Ft lehet

Az 1986 szeptemberében induló
tanévre várjuk az általános iskolát végzett
vagy most végző lányok jelentkezését budapesti
és vidéki gyáregységeinkbe fonalgyártó szakmára.

Már a tanulóévek alatt is sok-sok kedvezmény!

Kollégiumi, leányotthoni elhelyezés: kb. 150 Ft; ingyenesen tanszereket, munkaruhát, iskolaköpenyt biztosítunk; 6 Ft-ért napi háromszori étkezés.

Havonta (évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően)
250—1100 Ft tanulmányi ösztöndíj, plusz társadalmi ösztöndíj, mely két részből áll:
500 Ft alapösztöndíj
és (a tanulmányi eredménytől függően) 150—250 Ft tanulmányi pótlék.

Válassz gyáregységeink közül!

Pamutfonóipari Vállalat:

Lőrinci gyára, Budapest, Gyömrői út 85—91. — 1183;
Kaposvári gyára, Kaposvár, Jutai út 6. — 7400;
Miskolci gyára, Miskolc, József A. u. 21. — 3527;
Váci gyára, Vác, Vám u. 1. — 2600;
Újpesti Cérnagyár, Budapest, Váci út 91. — 1044;
Bácsalmási gyára, Bácsalmás, Rákóczi u. 11. — 6430.

„Fonalgyártó szakma" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán
Kérésedre postafordultával részletes tájékoztatást küldünk!

OLVASTAM A PAJTÁSBAN

„. . . a 29. szám Levélbontójában a Nálatok is kötelező? című rövid cikket. Sajnos, a mi iskolánkban is sok kötelező dolog van, csak nálunk egy kicsit szigorúbb a büntetés. Ugyanis, aki nem megy el egy versenyre, vagy nem jár el énekkarra, azoknak a nevét leadják az igazgatónak. Én sem értem, hogy az iskola miért rendelkezik a gyerekek szabadidejével?" — **Pálfi Judit, Veszprém.**

*

„Én is nyolcadikos vagyok. Nekünk nincsenek ilyen gondjaink, mert:

1. Az énektanárnő nem kedveli az osztályunkat, mivel nem éppen a jó magaviseletű osztályok közé tartozunk. Ezért énekkarról szó sem lehet. (Habár túlságosan nem is hiányzik.)

2. Testnevelés tagozatos osztály vagyunk, így a sport számunkra kötelező, de szeretjük is természetesen, hiszen mi választottuk.

Ami pedig az egyéb szakköröket illeti, az érdeklődés és időbeosztás dolga. Nekünk jut időnk néhány szakkörre." — **Bácskai Judit, Szeged.**

HARCEREK KÖZÖTT

Sziléziában vagyunk, Katowicétől körülbelül száz kilométerre észak-keletre. A 13. Lengyel Harcerbajnokságra Bulgáriából, Csehszlovákiából, az NDK-ból és Magyarországról hívott meg egy tíz—tizennyolcéves fiatalokból álló tájfutócsapatot a ZAMONIT Klub.

A tájékozódási futás fontos része a lengyel harcerek életének, mert felismerték, hogy hatékonyan segíti a természetet szerető, a természetben gyorsan és biztosan eligazodó, edzett fiatalok nevelését. Tagjaikat megtanítják a térkép és tájoló használatára, versenyeket rendeznek részükre, sőt, térképeket is készítenek.

Az első napon — a külföldiek még nem indultak — csupán a tájékozódási feladat teljesítésének pontossága, és nem a gyorsaság alapján értékelték a vendéglátó lengyel csapatokat. Számunkra szokatlan újítást vezettek be a másnapi váltóversenyen is. Nem azonos korú csapattagokból, hanem egy-egy tizenhárom, tizenöt és tizenhét éves versenyzőből állhattak a váltók. A magyar gyerekek — mind a fiúk, mind a lányok — bronzérmesek lettek.

Majd a legfontosabb szám, a kétnapos egyéni verseny következett. A Jura-hegység erdőségeiben élvezetes küzdelem bontakozott ki. A tizenhat diósgyőri tájfutó közül összesítésben Bérczes Krisztina nyert aranyérmet és egy szép serleget. A többi öt első helyet az NDK sportolói vitték haza.

A jövő évi bajnokságra a házigazdák újra várják sportbarátaikat.

Kovács A. Gábor
Miskolc

APRÓ HÍREK

A makói Bartók Béla iskola 4/a. osztályosai írták:

„Olvastuk még szeptemberben a Pajtásban, hogy a hónap sportszere a kerékpár volt. Osztályunkban mindenki szeret biciklizni, így mi is szerveztünk néhány kerékpáros programot. Egyik alkalommal kirándultunk a maroslelei rétre, ahol akadályversenyt rendeztünk. Majd egy másik kisdoboos foglalkozáson kerékpárlassúsági versenyt rendeztünk, amelyen nagyon jól mulattunk."

Szerencsről Rozsos Róberttől kaptuk a hírt:

„A Hunyadi János iskolában már hagyomány, hogy a városi könyvtár és csapatunk szervezésében minden ősszel megrendezzük az olvasási versenyt. Év végén megtudjuk, milyen könyveket kell elolvasnunk, ősszel ezekről az olvasmányainkról kell vetélkedőn számot adnunk. Nagy örömünkre, már második alkalommal nyertünk. Azt is elhatároztuk, hogy a jövőben a rajunkban — 6/b. osztály — mindenki elolvas havonta egy könyvet. Szívesen látogatjuk az iskolakönyvtárat, sőt, a könyvtárosi munkába is besegítünk osztályfőnökünknek, Hajdú Józsefnének."

Batykó Krisztina Ieninvárosból írt:

„Több száz méter hosszú „gyerekkígyó" kerekezett Leninvárosból a tiszadobi kerékpáros találkozóra. Összesen 250 úttörő vállalkozott a 30 km-es táv megtételére. Programunkban szerepelt Széchenyi István és Vásárhelyi Pál emlékművének megtekintése is, ugyanis Tiszadobon indult meg annak idején a Tisza szabályozásának óriási munkája. A találkozón volt még kerékpáros ügyességi verseny, szlalomozás, rollerezés, kerékpárszerelés. A gyakorlati feladatok után Kreszismeretekből „vizsgáztunk". Iskolánk, az 5. Sz. Iskola a második helyen végzett."

DÁVODI DOLGOKRÓL

Laktanyalátogatással egybekötött technikai bemutatón vett rész iskolánk 48 úttörőgárdistája Baján. Élveztük a bemutatót, mert felmászhattunk a harci járművekre, kezünkbe vehettük a fegyvereket. Majd üdvözöltük az ott katonáskodó dávodi fiúkat: Tóth Józefet és Hegedűs Tibort.

*

Rendszeresen járunk színházba a bajai művelődési központba. Legutóbb a Bánk bán című operát láttuk a Szegedi Nemzeti Színház művészeinek előadásában. A művelődési központ ingyen buszt is biztosít számunkra, így csak a belépőjegyért kell fizetnünk.

*

Dávod határőrközség lett. Az avatóünnepségen úttörőcsapatunkat díszoklevéllel tüntették ki, mivel kiváló eredményt értünk el a határőr-szakkiképzésben.

Major Roberta
és Tumó Gabriella

SZAKMUNKÁSKÉPZÉS
BKV

A BKV 18 SZAKMÁBAN KÉPEZ SZAKMUNKÁSOKAT.

Tanulóink részére az alábbi juttatásokat biztosítjuk:

— saját járműveken térítésmentes utazási lehetőség;
— vállalati ösztöndíj: 500—900 Ft/hó, és kollégiumi díjtérítés: 120 Ft/hó;
— napi 4 Ft-ért ebéd; 2 öltöny munkaruha;
— sportolási, szórakozási és üdülési lehetőségek.

Ha a szakmák közül nem tudsz választani, keresd fel a BKV szakmunkásképző osztályát, **jelentkezés előtt kérd szakemberünk tanácsát!**

Levélben is jelentkezhetsz! Ebben az esetben a válaszlevélben három nyomtatványt küldünk.

— Nyilatkozat, amelyet csatolni kell az iskolai jelentkezési laphoz (vagy szülői kérelemhez), és elküldeni a megjelölt intézet címére;
— adatlap, melyet kitöltve címünkre kell visszaküldeni;
— értesítés, amely a jelentkezőnél marad.

Címünk: Budapesti Közlekedési Vállalat
Oktatási Központ
Budapest X., Fehér út 1/c. — 1106.
Telefon: 187-133/470-es mellékállomás.

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT ÁLLÓK, FIGYELEM!

DANUBIUS

Az ország egyik legjelentősebb nagyvállalata, a **GANZ DANUBIUS HAJÓ- ÉS DARUGYÁR várja az általános iskolát végzett tanulókat** az alábbi szakmákra szakmunkástanulónak:

— hegesztő, szerkezetlakatos, csőszerelő, gépi forgácsoló (esztergályos), gépszerelő, villanyszerelő, asztalos, elektroműszerész, ács- állványozó, épületburkoló, festő- mázoló, öntő, mintakészítő, kovács.

A képzési idő 3 év.

A tanulóévek alatt biztosítunk számotokra:

— kollégiumi elhelyezést;
— korszerűen felszerelt tanműhelyt;
— a tanulmányi ösztöndíjon felül — szakmától függően — 700—1000 Ft társadalmi ösztöndíjat;
— napi 4 Ft-ért ebédet;
— sportolási lehetőséget.

Minden héten szabadszombat!

A szakmunkásvizsga után: továbbtanulási lehetőség; munkába álláskor 5000—6000 Ft juttatás; modern munkásszálloda; jó kereseti lehetőség.

Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címeken lehet:
— Ganz Danubius Hajó- és Darugyár, személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Váci út 202. — 1904. Telefon: 296-203;
— Ganz Danubius Tiszafüredi Darugyár, Tiszafüred, Örményi út — 5350. Telefon: 215;
— Ganz Danubius Balatonfüredi Hajógyár, Balatonfüred, Tihanyi út — 8230. Telefon: 06-80-40-100;
— Ganz Danubius Váci Konténergyár, Vác, Derecskei dűlő — 2600. Telefon: 06-11-411.

GYERMEKRABLÁS A PALÁNK UTCÁBAN

Egy kisfiú titokzatos körülmények között eltűnik...
A gyermekrablók busás váltságdíjat követelnek...
HECSEKI, a ravasz és bohókás rendőr nyomozni kezd...
Módszere: a foci, a nyakleves és a kéményseprés...

GYERMEKRABLÁS A PALÁNK UTCÁBAN

Színes magyar gyermekfilm, rendőrparódiával.
NÓGRÁDI GÁBOR regényéből.
HECSEKI: KOLTAI RÓBERT

A XIV. Moszkvai Filmfesztiválon
a gyermekfilm-kategória nyertese.

SZIKRA FOMO Bartók /de./

PÁLYAVÁLASZTÓK, FIGYELEM!

A Keleti pályaudvarnál levő budapesti Levélfeldolgozó Üzem továbbtanulási lehetőséggel keres levélirányító-szétosztó és egyéb belső postai munkára munkatársakat. Kereseti lehetőség 2800 Ft-tól. Számos szociális juttatás mellett sportolási lehetőséget, a vidékieknek munkásszállást biztosítunk.

Magyar Posta

Jelentkezni lehet:
Levélfeldolgozó Üzem,
Budapest VIII.,
Baross tér 11/c.
II. emelet.
Telefonszám:
221-099.

Magyar Posta

HOGYAN ÉPÜLT FEL

EURÓPA ?

5. KLASSZICIZMUS ÉS SZECESSZIÓ

A barokk korszakot a klasszicizmus követte. XIV. Lapos elhatározta, hogy palotát építtet a művészetnek, s felkérte az olasz Lorenzi Berninit, hogy készítsen terveket.

Bernini természetesen barokk formákban gondolkodott, és a királynak nem is volt ellenére a dolog, ő ugyanis nem akart mindenáron újítani. Nem úgy Claude Perlault, a francia építész, akit végül is megbíztak az építés feladatával. Úgy látszik, neki már elege volt a megszokott alakzatokból, mert addig-addig mesterkedett, addig formálgatta a homlokzat klasszikus díszeit, s oly módon alakította ki az egész Louvre-t, hogy az végül is semmiben sem hasonlított a barokkra, mi több, a francia klasszicista építészet első és példaadó remekműve lett.

A napkirály uralkodásának idején kegyvesztett lett a cicomás „barokk úr", s mindenki a klasszicizmus egyszerű formai tisztasága előtt hódolt. Templomok épültek szigorú oszloprendekkel, paloták, kastélyok a legszorosabbra fogott mértékkel. A párizsi Saint Rock templom alul dór, fölül korinthoszi oszlopaival annyira szeretne a klasszikus ókori görög mintára hasonlítani, hogy az már szinte túlzás. A klasszicizmus korában élő ember eszményítette az ókori görögöket, és visszavágyódott az antik Rómába. Ez a vágyakozás Napóleon uralkodásának idején érte el a csúcsát. A nők úgy öltözködtek, mint a hajdani római asszonyok, hajukat is úgy fésülték, ékszereiket lemásolták.

A divatban, a belső terek berendezésében és természetesen az építészetben is aprólékosan le akarták másolni az antik világot. A klasszicizmusnak ezt a látványos kiteljesedését a művészettörténet empírnek nevezi. Az empír kor legjellegzetesebb építészeti alkotása a Madeleine-templom, ami egy valóságos görög csoda. A templomok mellett színházak is épültek, homlokzatukon korinthoszi oszlopokkal, s a párizsi vámházak is a klasszicizmus eszméit sugározták.

A divathullám egész Európára átcsapott. Miként Berlinben a Schauspielhaus, Magyarországon a Pollack Mihály tervezte pesti Nemzeti Múzeum is példázza a klasszicista építészet terjedését.

De vajon mi a különbség a reneszánsz és a klasszicizmus kora között, hiszen mindkettő a görög-római formavilágot dicsőítette, s arra akart hasonlítani. Nos, a különbség csak annyi, hogy a reneszánsz ember megértette az ókori világ belső lényegét, és valóban klasszikus műveket formált, a klasszicista viszont — miként a szó is jelzi —, csak külsőségeket utánzott, klasszicizált.

A múltat idéző romantikus szemlélet kifejeződése ez, amely mindenáron valami mást, valami különöset szeretne létrehozni.

Az utánzási kedv hamarosan témát váltott. A klasszikus oszlopfők helyett a titokzatos középkor kezdte izgatni a fantáziát. A XIX. század fordulóján mindennél fontosabb lesz a „festőiség". Az éjszakai hold fényében kísértetjárta lovagvár sziluettje jelenik meg az égen, s ettől kezdve felbomlik a rend. Nincs többé szigorúan kötött alaprajz, az arányos formákat felváltja az aszimmetria. Eljött tehát a stílusformák alkalmazásának kötetlen ideje. A XIX. század harmincas éveiben elsősorban Angliában bontakozott ki

Budapesten, a Hősök terén látható a Szépművészeti Múzeum tipikusan klasszicista épülete

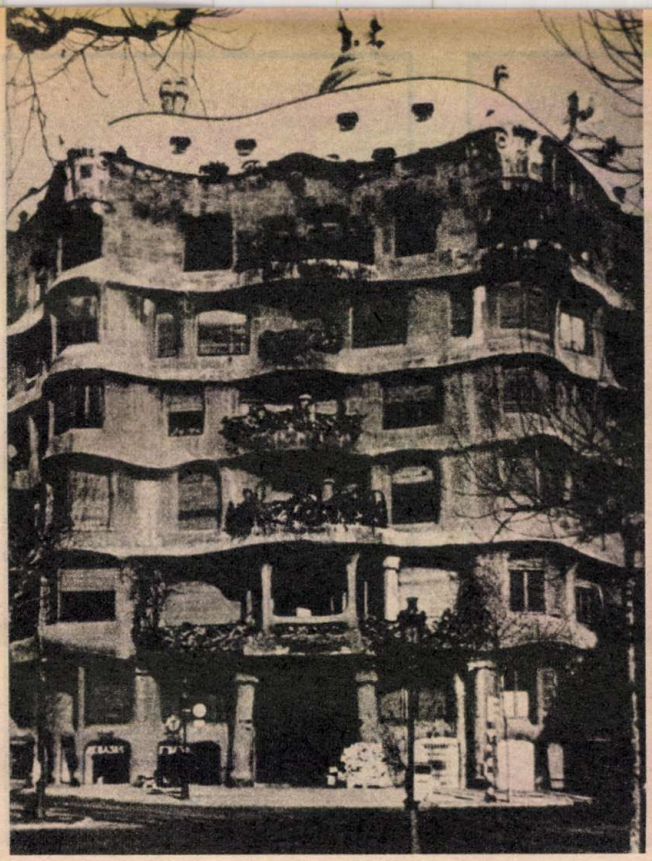

Ez a barcelonai ház remek példája a szecesszió hullámzó vonalvezetésének

A szecesszió szívesen alkalmazza a népművészet motívumait

az a romantikus építkezési forma, amelyet a művészettörténet a gótika újjászületésének nevez. Ebben a korszakban épült fel a londoni parlament, s ez az időszak volt a mi Országházunk előtörténete is.

A XIX. század közepéig a klasszicizmus és a romantika szerepet cserélt. A múlt gazdag kincsestárából merítettek — méghozzá mértéktelenül, és sokszor indokolatlanul, s szeszélyes összevisszaságban követték egymást az úgynevezett neostílusok (neoromán, neogót, neoreneszánsz, neobarokk, neoklasszikus) és közpaloták sokaságával árasztották el a városokat.

Ezeknek a historizáló (történelmi múltat utánzó) stílusoknak a burjánzása egy új építészeti korszakhoz vezetett, melyet összefoglaló néven eklektikának nevezünk.

A magyar eklektika kivételesen szép alkotása a pesti Operaház (Ybl Miklós), másik nagy reprezentánsa pedig a neogótikus Parlament (Steindl Imre). Az eklektika szellemében épült fel Schulek Frigyes tervei nyomán a budai Halászbástya, amely egy sosem volt románkori vár másolata.

Az eklektika minden európai nagyváros képében meghatározóan jelen van, de mivel nem tudott saját bűvköréből a (historizmusból) kitörni, az idő menthetetlenül átlépett fölötte.

És 1892—93 között felépült Brüsszelben egy lakóház — a Tassel-ház —, amely valósággal hadat üzent a történelembe merevült korszemléletnek.

A Tassel-házat a bonyolult vonalak játéka jellemzi, a stilizált indák lendülete, s valamiféle hullámzó „mozgás". Ez a „mozgás", ez a különös lendület nyitja meg az új építészeti stílus útját, amelyet szecesszió névvel jelölünk.

Az újkor öt évszázada után a formáknak ez a forradalma nyitotta meg az építészet legújabb korszakát, melyben ma is élünk.

Magyar Katalin

A párizsi Louvre klasszicista homlokzata

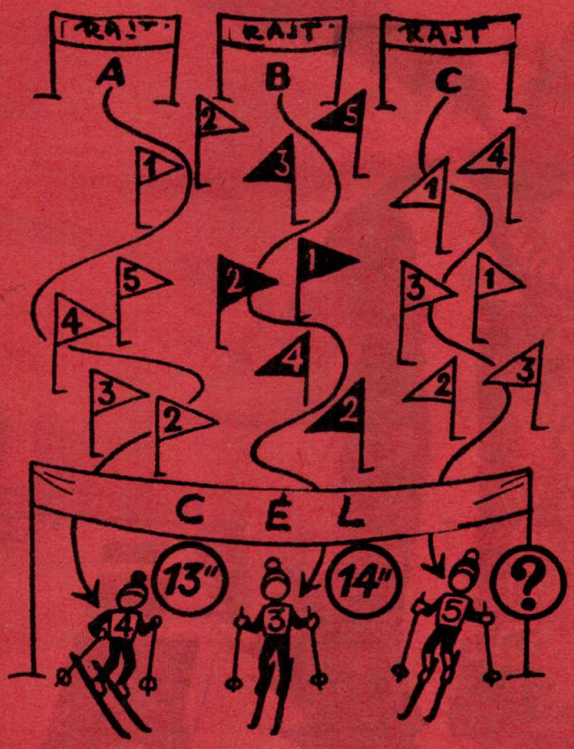

KÜLÖNÖS LOGIKA. Ha megfejted a rajz különös logikáját, akkor azt is tudod, hogy hány másodperc alatt csúszott le a harmadik síelő a versenypályán?

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
HORVÁTH ANNAMÁRIA

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: 1985. dec. 12. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ"

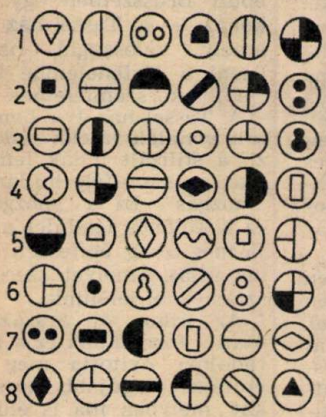

KETTŐ EGYFORMA. Az ábrák közül kettő egyforma. Meg tudod mondani, hogy melyek azok?

P	L	Z	S	I	L
O	L	É	N	A	V
O	B	V	O	L	G
A	D	L	O	I	R
E	D	U	N	A	I
N	I	L	U	S	V

VÁROS-KERESŐ. Ha a fenti négyzetből kihúzod a folyók nevét, egy város betűit olvashatod össze. Melyik ez az város, és milyen országban található?

SZÜLETÉSNAPI TORTA. Kati zsúrt rendezett születésnapjára. Barátait óriási torta várta. Mindenkinek jutott egy szelet, sőt, egy még maradt is. Ha viszont öttel többen lettek volna, akkor éppen annyi gyereknek nem jutott volna tortaszelet, mint amennyivel több szelet maradt volna, ha hárman nem jönnek el. Hányan voltak és hány szeletes volt a torta?

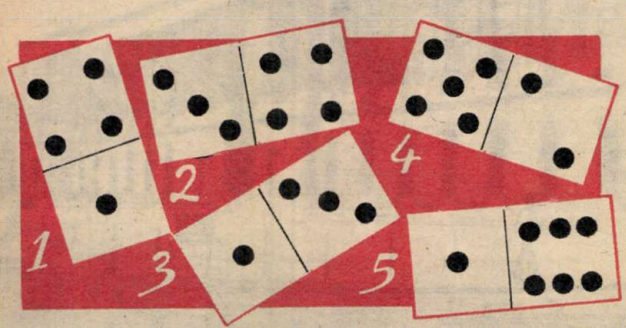

KAKUKKTOJÁS. Az itt látható dominók közül az egyik kilóg a sorból, azaz nem illik a többi közé. Melyik a dominó-kakukktojás?

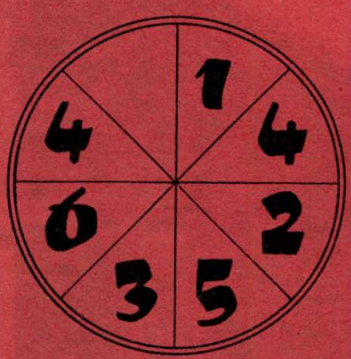

LOGIKA A KÖRBEN. Hányas számot írnád az üres körszeletbe, ha a többi szám sorrendjének logikáját követed?

Petőfi Sándor a TÉLI ESTÉK című, nagyon szép költeményének egy sora szerepel rejtvényünkben.

VÍZSZINTES: *1. Az idézett verssor első része.* 11. Telefon társ. 12. Érces, acélos hangot hallatott. 13. Rókát nevezik így a mesékben. 16. Magyar Tudományos Akadémia. 17. Megszámlálhatatlan. 21. Spanyol és francia autók jele. 22. Deák... Gyula, rockénekes. 24. Autómárka. 26. A kavics. 27. Nélkül, mondja a német (OHNE). 28. Származás. 29. 1050 Rómában. 30. Nézz! 31. Nagy hangon kiáltó. 32. Üres a tok! 33. Dél-ázsiai állam. 34. Számára. 36. A panasz szava. 37. Helyez.

FÜGGŐLEGES: *1. Az idézett verssor befejező része.* 2. Agyagból készült népi hangszer. 3. Ág, de tészta is lehet ilyen. 4. Diplomások neve előtt álló két betű. 5. Ungvár mai neve. 6. Szintén ne. 7. Hangtalanul oson! 8. Becézett női név. 9. Lengyel sci-fi író. 10. Falatoztak. 14. Az Antonov tervezte repülőgépek betűjele. 15. Diplomáciai Testület. 18. Egy bizonyos gyümölcsből főzött lekvár, de lehet fagylalt aroma is. 19. Őseink. 20. Erdőgazdaságban használatos keretfűrészgép. 23. Lopva figyelné. 25. Újjáalakult magyar rock együttes. 29. ... mester, úttörőtáborok kedvence. 33. Végén kinyit! 35. Igerag.

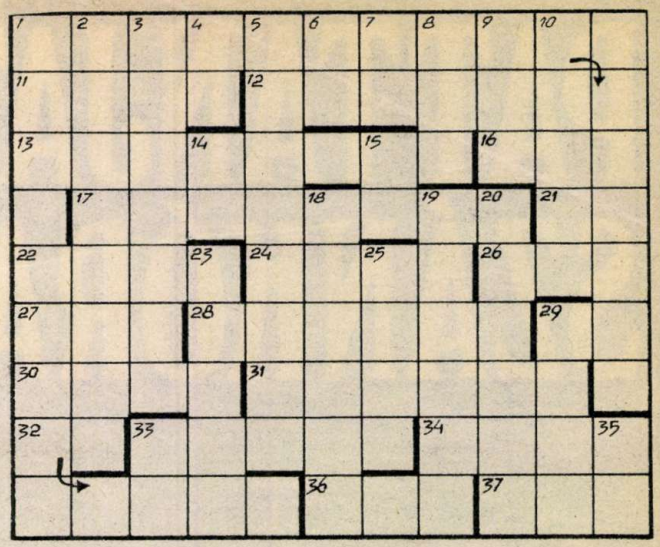

REJTÉLYES AJÁNDÉK. Melyik tárgyat rejti a csomag a sok-sok ajándék közül? Ha figyelmesen megnézed a rajz két oldalát, hamar rájöhetsz!

KÖZMONDÁST KERESÜNK. Melyik közmondás jut eszedbe erről a rajzról? Mit jelent ez a közmondás?

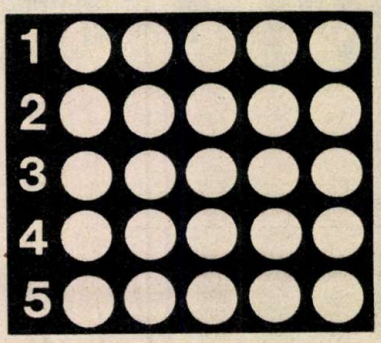

1. Pedagógus
2. Farkas
3. Földalatti
4. Csermely
5. Európai ország lakója.

MAGYAR KÖLTŐ. Az egyik ismert magyar költő, nevét rejtettük el az ábrába. Ha a meghatározásoknak megfelelő szavakat a vízszintes sorokba beírod, az első függőleges oszlopban elolvashatod a költő nevét.

SAKK

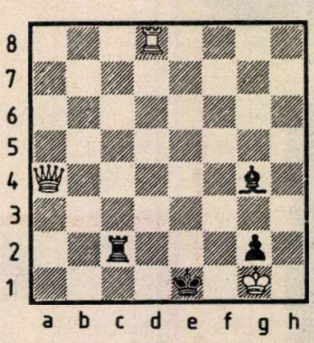

Negyedik feladványunk is két- (2) lépéses. Megfejtése aligha fog nehézséget okozni, hiszen a tekintélyes sötét haderő miatt fehérnek erélyesen kell fellépnie...! Csak az ő kezdőlépését (a kulcslépést) küldjétek be megoldásul!

Az október 4-én közölt feladvány megoldása: 1. Hg6—e7!

A szeptember-októberi nyertesek: Bazsó István (Nagykanizsa), Horváth András (Gyöngyös), Mezei Róbert (Siklós), Szabó Krisztina (Budapest) és Sakk-Szakkör (Tiszatenyő).

Földeák Árpád

A 30. szám keresztrejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Kemecsei Mónika, Bp. XXI.; Musek Hajnalka, Bp. XVII.; Berényi Károly, Bodajk; Dobsonyi Anikó, Szécsény; Dula Péter, Székesfehérvár; Geréd GGabriella, Kapcsszekcső; Jusztin Márta, Rimóc; Kajtár Csaba, Jánossomorja; Károlyi Bernadett, Kocsola; Kertai Tímea, Székesfehérvár; Kling Zsuzsa, Hőgyész; Lévai Krisztián, Kaposvár; Nagy Judit, Püspökladány; Págyor Marianna, Nagyrécse; Nyúl Viktória, Papkeszi; Révész Andrea, Dombóvár; Roszkopf Helga, Székesfehérvár; Schleicher László, Bácsalmás; Szabó Mónika, Emőd; Szili Krisztián, Szeghalom.

PATTANJATOK SZÁNKÓRA!

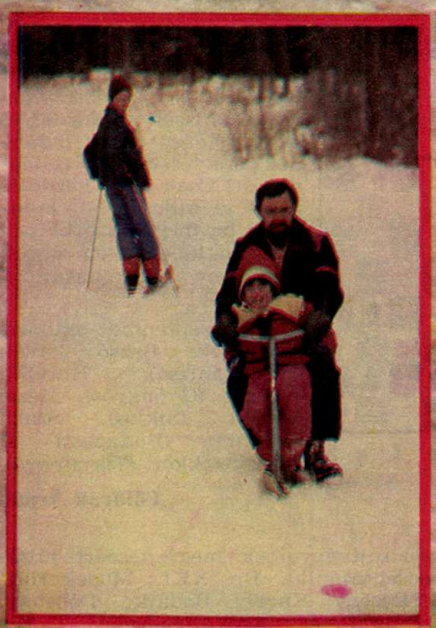

A HÓNAP SPORTSZERE

Nem tudom, van-e a türelmetlenségnek mértékegysége? A miénket annak idején, így december első napjaiban már tonnákban lehetett volna mérni. Vártuk, hogy fehér lepelbe öltözzön a táj, s elővehessük a szánkót. Valóságos ünnep volt, amikor egyik reggel már az ébredés első perceiben éreztük, hogy milyen tompa, milyen lágy lett hirtelen az utca zaja. Ki sem néztünk az ablakon, de tudtuk: beterített mindent a fehér takaró. Tudtuk, hogy a nap valahol kint, a hegyoldalban ér majd bennünket.

Megváltozott azóta a világ. Mintha később jönne a hó, mintha a természet nem is akarná kegyeibe fogadni ezt a sportágat. Pedig a mai gyerekek is szeretik a szánkózást! A TRIÁL boltjaiban több mint 40 ezer szánkó fogy el évente.

Mészáros István, a TRIÁL főosztályvezetője:

— A boltokba kerülő szánkóink legnagyobb része magyar. A jól bevált Davosnak széles talpai vannak, a mi havas lejtőinken ez a legjobb. Ahogy leesik az első hó, a vásárlók azonnal megrohamozzák az üzletekeinket. Háromszázhúsz forintba kerül a legolcsóbb, nyolcszázhatvanba a legdrágább. Ez a kormányozható NDK szánkó. Készül nálunk is már egy újabb típus, az egyszemélyes Antart. Kicsit hajlított elejével valószínűleg ez lesz majd egyszer az úttörő-olimpián egységesen használt sportszer.

Ami a sportágat illeti, hazánkban csak az úttörőolimpia műsorán szerepel. Nincsenek pályáink, nincsenek egyesületeink, nincsenek más versenyeink. Pedig érdekes, sok ügyességet kívánó sportág a szánkózás. Jó erőnlét kell ahhoz, hogy valaki a hatalmas bukkanók, az éles kanyarok után is „nyeregben" maradjon, nem beszélve a járművű irányításának fortélyairól, ami valóságos művészet. Nem mindegy, hogyan veszi valaki a kanyart. Ha túl nagy ívben, akkor alaposan megszaporodnak a másodpercei. Ha túl kis ívben, akkor fennáll a veszélye annak, hogy valahol, egy kopasz fa ágai között találja magát a sportoló. Ezért is írták elő a bukósisak viselését a rendezők.

— Mi Dobogókőn rendezzük a magunk döntőjét — magyarázza Tóth József, Pest megye úttörőelnöke. — Ravasz pályát jelölünk ki, jó gyorsat, sok bukkanóval, kanyarral.

— A budapesti döntő létszáma a kiugróan jó esztendőkben elérte a nyolcszázat is. Az idén vajon mennyien lesznek?

— Nem lehet előre megmondani — válaszolja Bürger Miklós, a budapesti elnökség munkatársa. — Még az sem biztos, hogy december 14-én lesz-e egyáltalán hó. Éppen ezért kiírtunk egy pótidőpontot is: január 11-ét. Körülbelül húsz-huszonöt teljesen egyforma szánkónk van, ezeken mindenki egyforma eséllyel indulhat. A pesthidegkúti repülőtér mellett jelöljük ki a pályánkat. Nagyon szép a környék, aki nem nyer érmet, annak is megéri kijönni! Legalább szánkózik, meg kirándul egy jót.

Fontos, hogy télen is mozogjunk. Ne riasszon el senkit a hideg! Pattanjatok szánkóra, akár mínusz tizenöt fokos hidegben is. S ha mégis visszariadnátok, akkor jusson eszetekbe a csongrádiak példája. Ők is részt vesznek az úttörő-olimpián, ők is indítanak versenyzőket szánkózásban. A kérdés már csak az, hogy ott, azon a sík vidéken hogyan lehet erre a vetélkedésre felkészülni . . .

— Itthon semmi esetre sem — mondja Zeleiné Horváth Sára, megyei úttörőelnök. — Kijárunk Csehszlovákiába! A Tátrában, Hronyecen rendezzük a megyei döntőket is. Videokazettára vesszük a téli olimpiánkat, úgyhogy aki nem tudott eljönni, az a képernyőn megnézheti a szánkósok és a síelők versenyét. A megyei tanácstól kapunk pénzt az úthoz. Szerencsére a felnőttek is szeretik a sportot, még a szánkózást is. A gyerekek az Alföldön élnek. Fönn, a hegyekben lesiklani egy meredek lejtőn, ez számukra egészen különös élmény!

Csongrád példáját követni kellene. Egy-egy havas délutánon százak és százak népesítik be a Gellérthegy lejtőjét. Nem kellene sok pénz ahhoz, hogy számukra időnként versenyeket rendezzenek. A budapesti elnökség tervez ilyen viadalokat.

Sinkovics Ferenc

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes: BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő: CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
Telefon: 321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

85.2535
Athenaeum Nyomda Budapest Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató
HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

RENDKÍVÜLI AJÁNDÉK

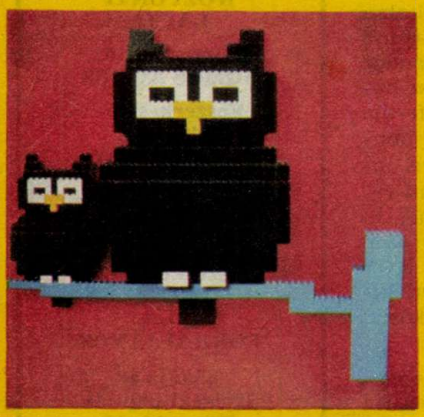

Rendkívüli rejtvénypályázatunkat kellemes karácsonyi meglepetésnek szánjuk. Mindazok, akik a LEGO-totónkon jól tippelnek, s a 13+1-es szelvényt szerkesztőségünkbe beküldik 1985. december 12-ig, sorsolásón vesznek részt. A nyertesek természetesen LEGO- készleteket nyernek.

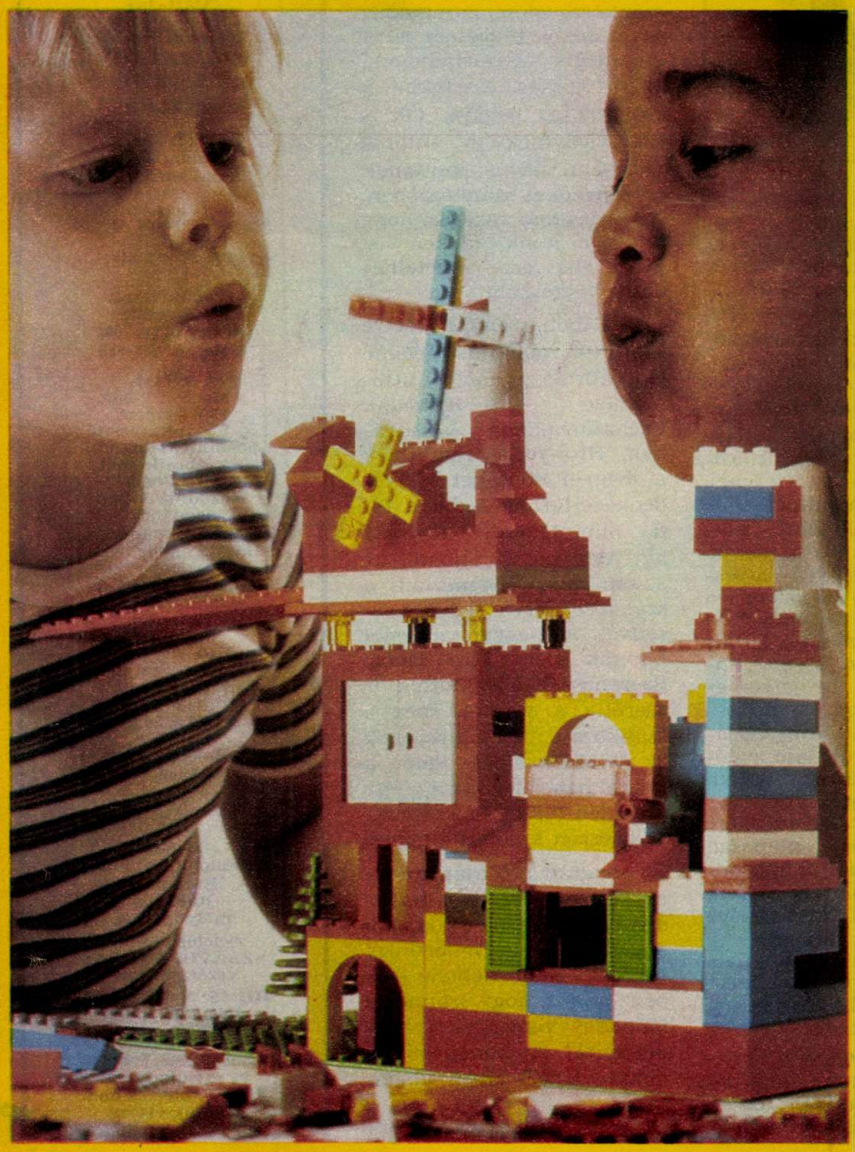

1. **Hány cm^3 egy 8-bütykös Lego-kocka?**
   1 – 4,9152 cm^3;
   2 – 8,4021 cm^3;
   x – 2,4237 cm^3.
2. **Hányféleképpen lehet 6 db egyforma színű 8-bütykös Lego-kockát kombinálni?**
   1 – 32 ezerszer;
   2 – 102 millió 981 ezer 500-szor;
   x – 4 millió 680 ezerszer.
3. **A gyerekek hány százalékának van Lego-játéka Dániában, ahol a Lego készül?**
   1 – 98%;
   2 – 84%;
   x – 69%.
4. **A világon összesen hány gyereknek van Lego-játéka?**
   1 – kb. 500 ezer;
   2 – 5 millió kb.;
   x – kb. 50 millió.
5. **Évente a gyerekek hány órát töltenek ezzel a játékkal?**
   1 – kb. 4 milliárd;
   2 – kb. 300 millió;
   x – kb. 2 millió.
6. **A Lego-játékok hány százalékát adják el Dánián kívül?**
   1 – 56%;
   2 – 97,5%;
   x – 83,9%.
7. **Hány Lego-figurát készítenek évente Billund-ban, a Lego-gyárban?**
   1 – 76 millió 680 ezret;
   2 – 2 millió 130 ezret;
   x – 900 ezret.
8. **Hány ember dolgozik Dániában a Lego-gyárban, ill. a Legoland Parkban?**
   1 – 2000;
   2 – 570;
   x – 1500.
9. **Hányan látogatják évente a Legoland Parkot?**
   1 – kb. 1 millióan;
   2 – kb. 549 ezren;
   x – 823 ezren.
10. **A látogatók hány százaléka külföldi?**
    1 – kb. 50%;
    2 – kb. 60%;
    x – kb. 70%.
11. **Megnyitása óta (1968) hány látogatója volt a Legoland Parknak összesen?**
    1 – 1 millió;
    2 – 6 millió;
    x – 12 millió.
12. **A Legoland Park felépítéséhez hány Lego-kockát használtak fel?**
    1 – 26 millió;
    2 – 53 millió;
    x – 87 millió.
13. **Mekkora a Legoland Park területe?**
    1 – 100 ezer m^2;
    2 – 250 ezer m^2;
    x – 75 ezer m^2.

+1. **Hány autó parkolhat egyszerre a Legoland Park parkolójában?**
    1 – 500;
    2 – 1900;
    x – 4000.

85/36
XL. ÉVF. • 1985. DECEMBER 12. • ÁRA : 4,80 Ft

PAJTÁS

A hízott sertés
nem véletlenül lett
a takarékosság jelképe.
Amennyit egész évben
adtunk neki,
annyit kapunk vissza
disznóvágás idején.
„Perselyvágáskor"
pedig az derül ki,
hogy mennyi örömet
szerezhetünk
az ünnepek során
azoknak,
akiket szeretünk...

FOTÓ: POTZMANN JÁNOS

TESZT! TESZT! TESZT!

SZERETED AZ AJÁNDÉKOT?

Hát hogyne szeretnéd! Hiszen nincsen ember, aki ne szeretne ajándékot kapni. De vajon hogyan szereted? Tesztünkből megtudhatod!

1. Helyes-e szerinted a mondás?

Ajándék lónak ne nézd a fogát!

igen	3 pont
nem	0 pont

2. Mit ajándékoznál szívesen szeretteidnek?

valami drágát	0 pont
valami hasznosat	3 pont
a figyelmesség a fontos	5 pont

3. Milyen ajándékot szeretnél kapni?

ruhafélét	0 pont
könyvet	3 pont
édességet	5 pont

4. Minden születésnapodra nagyobb társaságot hívsz?

igen	5 pont
nem	0 pont

5. Megőrzöd-e azokat az apróságokat, amelyeket számodra kedves személyektől kaptál?

mindegyiket	5 pont
csak néhányat	3 pont
nem őrzöm meg őket	0 pont

Értékelés:

7-nél kevesebb pont

Bizonyára szereted az ajándékokat, de nem tulajdonítasz nagyobb jelentőséget nekik, és ezt rosszul teszed. Minden ajándék, akármilyen legyen is, kisebb vagy nagyobb, figyelmességet jelent, illetve a téged megörvendeztetni kívánó személy jó szándékát.

8–15 pontig

Minden apróságnak megörülsz. Tudatában vagy annak, hogy az ajándék nemcsak pénzzel kifejezhető értéket, hanem sokkal többet jelent. Figyelmességet figyelmességgel hálálsz meg.

16-nál több pont

Szinte imádod az ajándékokat. Minden alkalommal örülsz, ha kapsz valamit, ami egyben azt is jelenti, hogy társaságkedvelő vagy. Ne feledkezz meg azonban arról, hogy másoknak is örömet jelent az ajándék.

Újra eljött a téli szünidő: a karácsonyfa-díszítés, az ajándékkészítés ideje. Írásaink ehhez a készülődéshez kívánnak segítséget nyújtani

A LEGDRÁGÁBB AJÁNDÉK

Saját készítésű ajándékainkkal szerezhetjük a legkedvesebb meglepetést. Azoknak a tárgyaknak, amelyek magukon viselik a kezünk nyomát, nagyobb az értékük, jóllehet gyakran olcsóbbak boltban kapható társaiknál.

Négy fiú dolgozik szótlanul az asztalnál: András, Bálint, Balázs és Bence. Percek óta figyelem őket. Körülöttük „szerszámok" hevernek. szívószálak, színehagyott filctollbetét és egy olló. Az asztal közepén vizestál, a csomagolópapír alátéten pedig formálódó agyagtömbök.

— Te mit készítesz András?

— Puttonyos Télapót. A puttonyt jó nagyra csinálom, hogy mindenfélét belerakhassak. Például cukrot vagy mogyorót.

— Kié lesz a kész Télapó?

— Anyukámé! — hangzik a magától értedődő válasz. András nem néz rám, amíg beszélgetünk, elgondolkodó tekintettel a munkáját figyeli. Szakavatott mozdulatokkal lyukaszt, simít, gyúr és ragaszt.

— Látom, te sokat agyagoztál már.

— Á, dehogy. Most csinálom először.

— Hogyhogy mégis ilyen jól megy? Ennyire egyszerű? — András megrántja a vállát és mosolyog.

— Nem, de bele lehet jönni.

Bence egy félkész agyagpapucs fölé hajol.

— Ha kész, falra lehet majd akasztani — magyarázza komolykodó képpel. — Aztán ebbe is lehet tenni szaloncukrot vagy szalmavirágot.

Továbbsétálok, hiszen még számtalan asztal sorakozik a teremben. Közöttük izgatottan jön-megy, könyékig maszatos kézzel Gabi néni, a foglalkozás vezetője. Örömtől sugárzó arccal ad tanácsot, biztat, segít.

— A kész munkákat a kemencébe tesszük és nyolcszáz fokon kiégetjük őket. Egy-két nap múlva jöhettek a figurákért. — Most hozzám fordul. — Hatvan kiló agyag fogyott el ma délután! A gyerekek roppant lelkesek. Ilyenkor látszik, milyen nagy szükség van a hasonló foglalkozásokra. Délelőtt filcből, nemezből

ÍGY KÉSZÜL A MÉZESKALÁCS

Hajdanán, amikor még nem terjedt el a cifra üveggömbök és figurák divatja, a karácsonyfákat otthon készített szaloncukrok, papírgirlandok, ezüst meg arany színűre festett diók, fenyőtobozok és mézeskalácsfigurák díszítették. Utóbbit egy kis ügyességgel bárki elkészítheti.

Hozzávalók: 1 kg liszt, 50 dkg méz, 30 dkg kristálycukor, 3 tojássárga, 1 egész tojás, 2 dkg szalakáli (az élelmiszerüzletekben kapható), 1 kiskanál tejben feloldott szódabikarbóna, 2—3 evőkanál lekvár (legjobb a baracklekvár), 1—1 dkg őrölt szegfűszeg, fahéj, szerecsendió-virág, ánizs (ezeket kávédarálóban is meg lehet őrölni), 1 citrom reszelt héja.

A felsorolt hozzávalókat nagy tálba tesszük és jól összegyúrjuk, összedagasztjuk, majd félretesszük pihenni. Egy-két nap múlva elővesszük, még egyszer átgyúrjuk. Először egy nagy golyót formálunk a masszából, majd addig görgetjük, amíg hosszú rúd nem lesz belőle. A rúd tetejét végig megnyomkodjuk és belisztezett gyúródeszkán, nyújtófával fél centi vastagra nyújtjuk. A tészta alatt mindig legyen annyi liszt, hogy ne ragadjon le.

Nyújtás után következhet a formázás, kivágás. Ha van otthon szív, hold, virág vagy más alakú kiszúróformánk, akkor könnyebb a dolgunk. Ha viszont sok érdekes, és különböző formájú díszt szeretnénk, akkor legjobb, ha a figurákat egy rajzlapra lerajzoljuk, ollóval kivágjuk és ezeket a tésztalapra fektetve éles kis késsel körülvágjuk.

A sütőlemezt zsírral vagy margarinnal vékonyan kikenjük, a figurákat ráfektetjük, és tetejüket vékonyan bekenjük felvert tojássárgával. Előre melegített sütőben, közepes lángon addig sütjük, amíg a tészta szép gesztenyebarna színű lesz.

Késsel óvatosan leemeljük a figurákat és felhasználásig egy dobozba, vagy tálba tesszük. Mindenképpen hagyjuk a konyhában, mert

készítettünk ajándékokat. Akkor is elfogyott minden anyagom. De csinálunk tűzzománc képet, levelezőlapot, szitanyomással készített terítőt, bábfigurákat, linómetszetet, sőt! Szőni is szoktunk. Egyszerű, könnyű, ötletes tárgyakat választunk. A gyerekek nagyon ügyesek.

Személyesen is meggyőződhetek erről. Gabi néni szobája kész múzeum. A polcok roskadoznak a munkadaraboktól.

— Amikor tavaly elindítottam ezeket a szakköröket, tíz-tizenöt jelentkezőre számítottam. Ennél sokkal többen jöttek! Egy-egy szombat délelőtt nyolcvanan-kilencvenen is összejövünk. Segítséget kellett kérnem, hiszen ilyen sok gyerekkel már nem boldogulok egyedül. Iparművész barátaim szívesen vállalták a munka irányítását.

— Csak a kerület iskolásait fogadja az úttörőház?

— Ó, sokszor a város másik végéből is jönnek. Mi mindenkit szeretettel várunk, az óvodás vagy éppenséggel a gimnazista testvérekkel együtt.

Noémi elégedetten szemléli a művét: egy kicsit pisze, egy kicsit kajla, de mégiscsak valódi Mikulás! A talpára pedig rákerül: F. NOÉMI, 1985.

R. Simor Katalin

a mézeskalács minél tovább áll magas páratartalmú levegőn, annál jobb lesz az íze és az anyaga.

A díszítőmasszához egy tojásfehérjét veszünk, és állandóan keverve apránként körülbelül 10 dkg finom, átszitált porcukrot, és egy evőkanálnyi rizslisztet szórunk bele. Addig keverjük, amíg sűrű, de jól kenhető krémet nem kaptunk. A nehezebb ezután következik! A díszítőzacskó elkészítéséhez ugyanis vastagabb pergamen- vagy zsírpapírra van szükségünk, de megteszi az alufólia is. A papírból egyenlő szárú háromszöget vágunk, majd egyik sarkánál fogva kúp alakú zacskót formálunk belőle.

A díszítőmasszát a zacskóba töltjük, amelynek a hegyéből egy parányit ollóval levágunk. Az így keletkezett lyukon keresztül kinyomható a díszítőanyag. A zacskót úgy használjuk, mint egy ceruzát. Ezzel rajzolunk mintákat, szemet, szájat, orrot, vagy bármit a figurákra. Ha van otthon ételfestékünk, akkor a díszítőmasszát különböző színűre festhetjük, így még érdekesebb, tarkább figurákat kapunk.

A kész mézeskalács-figurákat egymás mellé fektetve hagyjuk megszáradni. Másnap már nyugodtan betehetjük egy dobozba, mert a díszítés nem mázolódik el többé.

P. J.

VÁLASSZ KEDVED SZERINT! SZUNIDEI ÖSSZEÁLLÍTÁSUNKBAN MINDENKI TALÁLHAT AZ ÉRDEKLŐDÉSÉNEK MEGFELELŐ SZÓRAKOZÁST, ELFOGLALTSÁGOT

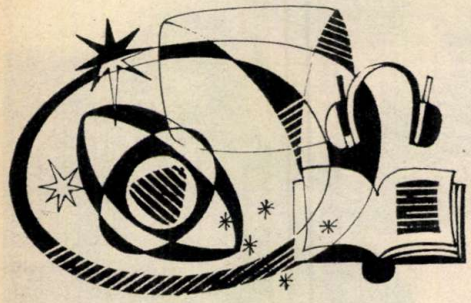

NÉZD, HALLGASD, OLVASD!

Összeállította: R. Simor Katalin

MOZI

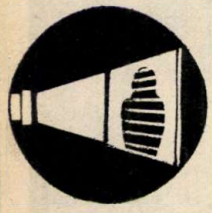

Ajándékozni sokféleképpen lehet. Például úgy is, hogy kézen fogjátok anyut és aput, és elviszitek őket moziba. Ennek az ajándékozási formának hallatlan előnye, hogy közben magatok is jól szórakozhattok. Igazi, ünnepi kikapcsolódást ígér Walt Disney híres mesefilmje, a Hamupipőke. A hatvanas évek elején készült rajzfilmet **december 19-én** kezdik vetíteni a filmszínházak. Bizonyára láttatok már Walt Disney filmeket és tudjátok, hogy a zseniális alkotó ritkán elégszik meg a mese eredeti szövegével. Legtöbbször szó szerint kiszínezi azt új, bátor mesehősök megkomponálásával. A Hamupipőke új hősei az egerek, akik maguk is megvívják apró csatáikat a mostoha gonosz macskával, miközben a kis gazdasszony sorsának aktív részeseivé válnak. Bánatában felvidítják, munkájában segítik, gondjaiban, örömében osztoznak vele.

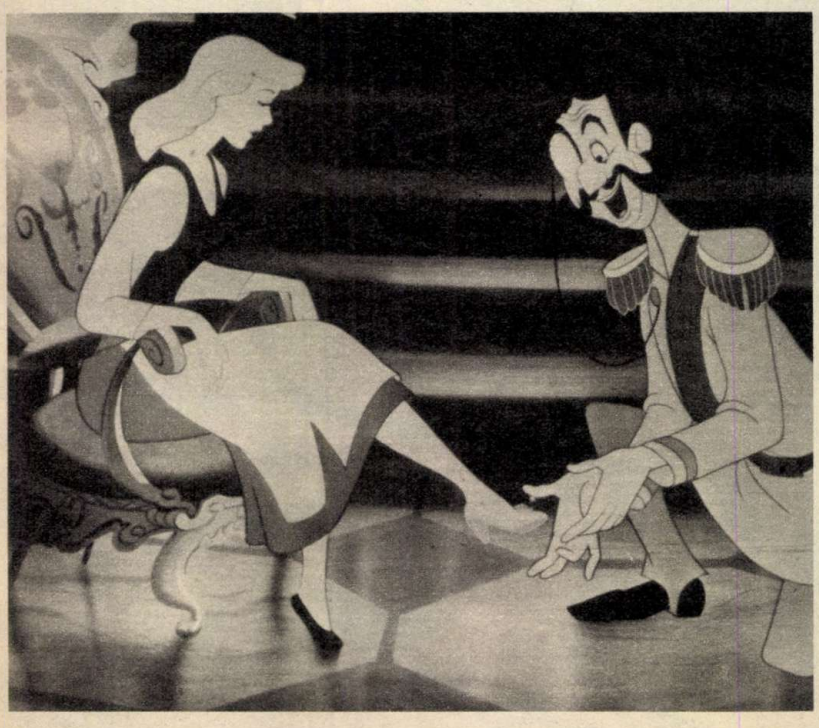

TELEVÍZIÓ

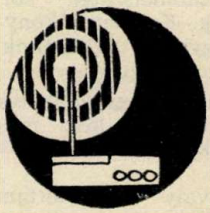

A televízió a karácsonyi ünnepek alatt ajándékműsorokkal kedveskedik a gyerekeknek. Színházi közvetítéstől a bábjátékokig, verses összeállításokon és játékfilmeken át, számos műfaj között válogathattok. De, hogy a választás könnyebb legyen, íme egy kis ízelítő:

December 24-én láthatjátok a *Thália Színház előadását felvételről*, melynek címe: **Kék madár. Maeterlinck** 1911-ben, Amerikában *írta híres meséjét. Azóta a „kék madár", a boldogság madara berepülte szinte az egész világot. A magyar változathoz, Devecseri Gábor verseire Mikó István komponált zenét. A főbb szerepeket Jani Ildikó, Zsurzs Kati, Esztergályos Cecília, Mikó István, Benkő Péter és Szirtes Ádám alakítják. Rendezte: Kazimir Károly.*

25-én délelőtt *a bábfilmek kedvelői feltétlenül nézzék meg* **Fésüs Éva: Tapsikáné fülönfüggője** *című meséjét. A címszereplő idős nyúlhölgy el akarja adni értékes fülbevalóját, hogy bevonulhasson a Nyúlbereki Vadaskertbe. Az ékszernek azonban lába kél, s csak az erdei gyerekek hosszas nyomozása derít fényt a történtekre. Mellesleg lelepleződik az erdő réme is.*

Valószínűleg minden fiúnak értékes információkkal szolgál majd a **„Hogyan ébresszük fel a királylányokat?"** *című cseh játékfilm. A klasszikus Csipkerózsika históriát feldolgozó történet Eliska királynő és Rózsa királyfi gyermekéről szól, akit Eliska nővére, a trónról lemaradt, gonosz testvér megátkoz...*

26-án Hallama Erzsébet *író és* **Babiczky László** *rendező meséjében* **Hiszipiszivel** ismerkedhettek *meg, aki különös foglalatosságot űz: madárhangokat gyűjt egy álló héten át, méghozzá hét bádogdobozba.* **„A hét varázsdoboz"** *azonban váratlanul eltűnik, s a történet során a legmeglepőbb helyekről kerül elő. Az utolsót például egy ágyban fekvő beteg kisfiúnál találják meg a szereplők, akiket Ivánka Csaba, Bata János, Horkay János, Gellei Kornél, Szilágyi István és Horváth Gyula elevenít meg.*

Különös, földöntúli, éneklő lányok érkeznek egy napon a gyerekek közé. Szeretnének visszatérni hazájukba, csakhogy nem találják a hazavezető utat. A **Virágbolygó** *című műsor, „fantasztikus" szórakozást ígér, és sok muzsikát.*

SZÜNIDŐ

Maeterlinck Kék madár című mesejátékában a boldogságot kereső szereplők: Esztergályos Cecília és Mikó István

Tapsikáné fülönfüggőjét keresve ebbe a fogadóba vezetnek a nyomok, ahol Tücsök hegedűs szolgáltatja a zenét

Hiszipiszi és társai (Ivánka Csaba, Bata János, Horkay János és a Dominó Pantomim Egyesület tagjai) a hét varázsdoboz után nyomoznak

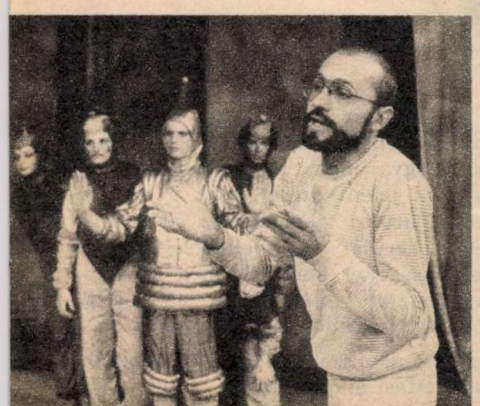

„Hogyan segítsünk barátainknak?" — kérdezi Levente Péter a gyerekektől a „Virágbolygó" című műsorban

KÖNYV

Nem tudom, ti hogy vagytok vele, nekem mindig kedves szórakozásom volt a fenyőillatú szobában olvasgatni. A karácsonyfa alá hasalva sokszor órákig lapozgattam új, ajándékba kapott „kincseimet". Most szeretném felhívni a figyelmeteket a Móra Ferenc Könyvkiadó újdonságaira.

T. Szabó Júlia Nagy karácsonyi képeskönyve persze nemcsak a gyerekeknek kínál érdekes olvasmányt. Az ünnepi hagyományok, népszokások ismertetése mellett, a kötet régi újságkivágások, könyvborítókról, festményekről, karácsonyfadíszekről készült fényképek gazdag illusztrációjával segít hiteles képet alkotni a régi korok és a ma emberének karácsonyairól.

A Csodamalom című könyv Kocogh Ákos olvasmányos feldolgozásában a Kalevala legfordulatosabb epizódjai közül válogat. Északi rokonaink eposzát az Állami Bábszínház is bemutatta. A kötetet a verses mesejáték bábszereplői illusztrálják Karajos József szép, színes felvételein.

Kertész Balázs: Pufi, a házi szellem című mesekönyve küllemében is színes, figyelemfelhívó. A történet pedig kacagtatóan kedves. Pufi maroknyi lisztből és vízből, egy ajtócsapódás hatására formálódik élő manócskává. Mulatságos, esetlen, de öntudatos lény, aki a fánkporos doboz láttán, maga nevezi magát Pufinak. Fáradhatatlanul keresi helyét, szerepét a világban, s természetesen a lakásban, ahová váratlan-hívatlan becsöppent...

Raud Enno észt író műve, **„A repülő csészealjak története"** három kisregényt foglal magába. Mindhárom írás ugyanannak a nyárnak az eseményeit meséli el. Három kisfiú tölti együtt a szünidőt. Meglehetősen elszontyolodnak, amikor kiderül, hogy egyik társuk egy kislányt is hoz magával. Félnek, hogy a másik nem „nyafka" képviselője elrontja a közös játékokat. A kis barátnő azonban talpraesett, élénk fantáziájú játszópajtásnak bizonyul, aki nem ijed meg a saját árnyékától, még akkor sem, amikor titokzatos, idegen lényekkel találkozik...

Varga Domonkos és Vekerdi László: A világ kereke című műve szüleiteknek is élmény, ajándék lehet. A sok-sok érdekes, színes képpel díszített kötet a legszebb őskori és ókori lelőhelyekkel, középkori gyűjteményekkel ismertet meg, feldolgozva a civilizáció, az emberi tudás történetét, egészen a XIII. századig.

Ki ne ismerné **Szergejt**, a bohócot! Kedves, tört magyarságán, mulatságos tréfáin sokat kacagtunk már. Szergej Kurepov Rigó Béla segítségével ezúttal könyvben szól hozzánk. Egy csodálatos fantáziavilág versekkel és játékokkal tűzdelt, képzelt és valóságos történeteit meséli el, melynek főszereplői, többek között Lilla, a hiú elefántlány és Don Juan, a világhírű, iszákos spániel.

Kisebb testvéreiteknek ajánljuk **Szepes Mária: Rőzse néni kunyhója** című mesekönyvét. A jól ismert „Pöttyös Panni' történetek sorában ez az utolsó. A bájos, makrancos kislány jövőre iskolába megy, így gyermekkorának egyik szakasza lezárult. Az iskolakezdés előtti nyár eseményeit Győrffy Anna rajzai illusztrálják.

SZÜNIDŐ

HÍR-CSOKOR

Vidéki vakáció

Miskolcon gazdag programot ígér a Molnár Béla Ifjúsági és Úttörőház. A Vígjátékok mozija című sorozatban ez idő alatt két filmet is vetítenek. A kínálat fénypontja a Télapó puttonya című ajándékműsor. December 23-án délután 3 órakor a ház nagytermében körülbelül 200 gyereket várnak a hatalmas karácsonyfa köré, ahol a Télapó kiosztja ajándékait. Népszerű előadók szórakoztatják a gyerekhadat.

A téli sportok szerelmeseinek az úttörőház túraklubja december 28-án szánkótúrát vezet a Bükkbe.

A táncos programok hívei pedig 30-án délután az úttörőházi előszilveszteri mulatságon tölthetik kedvüket.

Díszek és papírcsodák

A szegedi Balázs Béla Úttörőház december 21-én 10 órától várja az érdeklődő gyerekeket alkotóházi programjára. Már hagyomány, hogy a karácsonyt megelőző napok valamelyikén lázas munka folyik az úttörőházban. Akik a konyha mellett döntenek, hamarosan fülig lisztesen gyúrják, formálják a tésztát, amelyet aztán színes cukorkákkal, mázakkal díszítenek. A sütőből hamarosan előkerülnek az ínycsiklandozó figurák: hold, csillag, kis angyalka, hóember, karácsonyfa, meg a többi, ilyenkor szokásos kellék.

Egy másik teremben színes papírok sokasága között csattognak az ollók, ragasztják a fényes karikákat, fűzik a papírláncot. Munka közben karácsonyi zene szól, és szó esik a szeretet ünnepéről. A díszek elkészültével a két csoport tagjai bemutatják egymásnak műveiket, és a kis szakácsok megvendégelik a papírcsodák készítőit.

Zsibvásár

Nagyszabású zsibvásárba várják a siklósi iskolásokat a helyi Művelődési Központban december 21-én 9 órától. Bárki elhozhatja megunt játékát, feleslegessé vált sportszerét a vásárra. Az egyes termekben játszóház, videomozi kínál még érdekes programot. A számítógép kedvelőinek is érdemes felkeresniük a házat. Az ünnephez kapcsolódva pedig karácsonyi díszek készítése is szerepel a programban.

Alsós és felsős ház

Kicsiknek és nagyoknak, mindenkinek érdekes elfoglaltságot ígér a békéscsabai Úttörő- és Ifjúsági Ház Diák-Centruma december 27—28-án. December 27-én, pénteken az alsósoké a ház. Délelőtt kedvükre válogathatnak a kisdobosok a papírhajtogatás, a jelvénykészítés, a bűvésziskola, a bőrözés között.

Szombaton, 28-án a felsősöket várják egy izgalmas gombfoci bajnokságra, melyre mindenki saját csapatával nevezhet be! S hogy ki mivel készül fel a délutáni bemutatkozásra? Lesz maneken-stúdió, amatőr humorista-stúdió, bűvésziskola, diszkótánc-stúdió, az Úttörőinform résztvevői pedig rendőrkocsival járják a várost.

Helyükbe viszik

A Zala megyei bánokszentgyörgyi iskolába három faluból járnak tanulók: Borsfáról, Várföldéről és Oltrácról. A csapat vezetői elhatározták, hogy a szünidőben a Játszóház programjait a környék gyerekeinek helyébe viszik, hogy azok télvíz idején utazgatás nélkül is kellemes órákat tölthessenek. A Játszóház „terítékén" sókerámiakészítés, makramékészítés, övszövés, gyöngyfűzés és sok egyéb érdekes foglalatosság szerepel.

ÜNNEP A KUPOLÁBAN

A Budapesti Úttörőelnökségtől kaptuk a hírt: idén is lesz fenyőfa-ünnepély a Parlamentben.

Gábor Ilona titkár:

— 1954 karácsonyán ünnepeltek először az úttörők és a kisdobosok az Országházban. Az idén 31. alkalommal leszünk a kupolaterem vendégei.

— Hallhatunk-e előzetest a műsorról?

— Ez egyelőre titok. Szó szerint, mert a karácsony, a szeretet, az öröm titkának megfejtésére hívjuk a gyerekeket ezen a két napon.

(Képünkön Halász Jutka, a parlamenti ünnepségek egyik főszereplője.)

AJÁNDÉK-VÁSÁRBÓL -SEGÍTSÉG

Kezdődik az ajándékvásár! Budapesten a Skála Budapest Szövetkezeti Nagyáruház, a Skála-Metró, a Skála-Prizma várja azok jelentkezését, akik a maguk készítette ajándékokat árulni akarják az áruházak előtt. A budapestiek a kerületi úttörőelnökségeket, a vidékiek a városi elnökségeket keressék meg az árusítás ügyében. A bevétel fele kerül az MNB 235-90172-5253 számú úttörő-szolidaritási számlára.

A Három kívánság kislemez szerzőinek és előadóinak teljes jogdíját a szolidaritási alapra fizetik be, melyből legelőször a nicaraguai árvaház felépítéséhez és az éhező etiópiai gyermekeknek küldenek segélyt.

KINEK VAN IGAZA?

JANUÁRBAN MÁR MEGTUDHATJÁTOK, MIÉRT TÖRT KI A HÁBORÚ A SAS ŐRSBEN. ÍGÉRETÜNKHÖZ HÍVEN, MOST CSUPÁN EGY VILLANÁSNYI RÉSZLETET KÖZLÜNK A TÖRTÉNETBŐL:

„. . . K. Jóska pulykavörös arccal leráncigálta nyakáról a nyakendőt és odatolta az őrsvezető elé.

– Nem akarok úttörő lenni!

– Nem akarsz? – képedt el Baranyi.

– Nem, mert elegem volt a kiszúrásokból.

– Te beszélsz? Oklevelet kaptál, csupa nagybetűvel írtuk be a neved az őrsi naplóba . . .

Jóska gúnyosan félrehúzta a száját:

– Gajdost pedig elküldtétek Zánkára nyaralni. Pedig az őrs tagjai előbb engem javasoltak.

– Mondtam már, hogy miért ajánlottam végül őt.

– Mondtad hát, csak azt felejtetted el hozzátenni, hogy a haverod.

FIGYELJÉTEK JANUÁRI SZÁMAINKAT! BIZTOSAK VAGYUNK BENNE, TI IS TOLLAT FOGTOK, S MEGÍRJÁTOK VÉLEMÉNYETEKET, HISZEN HASONLÓ ESET MÁS ŐRSBEN IS ELŐFORDULHAT.

CSUSZI-HOKI

A Magyar Jégsport Szövetség az idén is megrendezi a Csuszi-hoki-bajnokságot. Az általános iskolák jégkorongcsapatai ezúttal külön kategóriában vetélkednek. Az eddig beérkezett jelentkezések bizonyítják: országszerte nagy az érdeklődés.

A mérkőzések színhelye várhatóan a Kisstadion lesz, a selejtezőket december 10-e és 30-a között, a téli szünidőben bonyolítják le. A játékosok egyébként — az egyenlő esélyek miatt — csak fej- és sípcsontvédőt, illetve kesztyűt viselhetnek. A biztonságot szolgálja még, hogy a korongot csak térdmagasságig lehet ütni, az ennél magasabban szálló passz vagy lövés már szabálytalan.

METRO PRINT

Ez a neve annak az új üzletnek, amelyet az ILK, a Zrínyi Nyomdával és a Skála-Metróval közösen nyitott meg a közelmúltban. A bolt — mely Budapesten, a Bajcsy Zsilinszky út 78. szám alatt működik — könyvekkel, hanglemezekkel, számítógép-programokkal és különböző nyomdai szolgáltatásaival várja az érdeklődőket.

VÁR A SÍBUSZ

Síbusszá alakul erre a télre az Országos Kardiológiai Intézet immár országszerte ismert szívbusza. A különleges jármű fél éve „viszi házhoz" az egészséget, s ezúttal a síeléshez ad elméleti és gyakorlati segítséget. December 1-től minden szombaton 10—16 óra között várja a mozogni vágyókat az autóbusz Budapest határában, a péceli falutáblánál (69-es busz végállomása). Óránként 20 forint a futóléc bérlete, amelyet szakemberek tanácsai és meleg tea egészít ki.

Szerintünk nagyon megéri!

SPORTMEZBEN

Ritka lehetőséget kínál a Városi Sportcsarnok Zalaegerszegen a szünidejüket töltő diákoknak. Különböző sportágakból tartanak bemutatót, majd ezekben a jelenlévők is próbára tehetik tudásukat, kedvükre játszhatnak sportolók és szakemberek irányításával.

December 23-a a vívásé 27-én a karate lesz műsoron, 30-a a torna napja, január 2-án a kosárlabdáé a terep, 3-án pedig az asztalitenisz kedvelőit várják.

Január 4-ére az uszoda szervez egész napos sportnapot, melyre nemcsak a diákokat hívják, hanem szüleiket is. Játékos vízivetélkedők sorozatán szórakozhatnak, mérhetik össze erejüket, ügyességüket az érdeklődők.

ELŐRE MEGFONTO

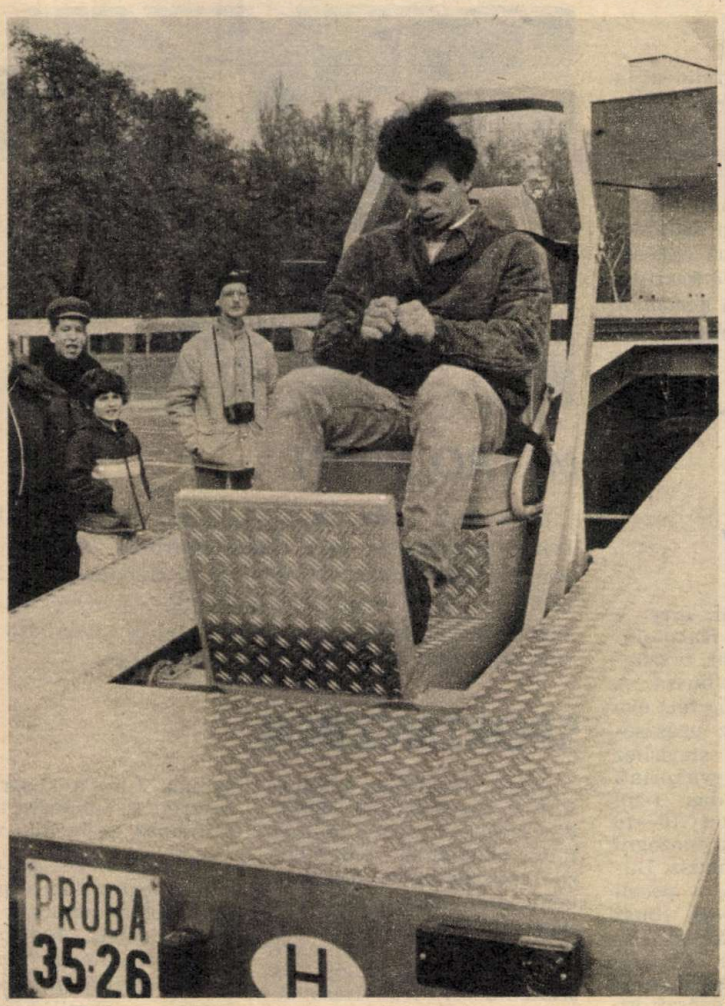

Bármilyen furcsa is, a képeken egy tudományos-műszaki kísérlet néhány mozzanata látható. A kutatók arra a bonyolult és alapvető kérdésre kerestek választ, hogy hogyan törik össze egy autó?

— Hát nem mindegy? — kérdezhetjük csodálkozva. — Ha már összetörött, akkor béke poraira. A dolog lényege az, hogy meg kell előzni az ilyen eseteket, na, nem igaz?

— Persze, hogy igaz — mondják a szakemberek. A baleseteket valóban legjobb megelőzni. Csakhogy nem mindig sikerül. Az viszont már egyáltalán nem mindegy, hogy hogyan törik össze egy autó! Mert minél jobban ismerjük a karambol következtében fellépő erők hatásait, annál jobban gondoskodhatunk az utasok biztonságáról.

Így persze mindjárt más. Néhány autó szándékos összetörése feltétlenül kifizetővé válik abban a pillanatban, amint emberéletek megmentése a várható eredmény. A sínen gördülő szerkezettel mindössze egy 10 kilométeres sebességgel haladó jármű ütközését modellezték. Mint kiderült, a biztonsági öv azért ebben az esetben is sokat segít.

A daruról viszont 10 méter magasságból zuhan a földre az autó, és ez már egy 50 kilométeres sebességű, úgynevezett frontális ütközésnek felel meg. A biztonsági öv használata ez esetben már szemmel látható eredménnyel jár. Az egészből egy tanulságot érdemes levonni. A biztonsági előírásokat a legkevésbé sem az autósok bosszantására találták ki.

— R — R

Fotó: Potzmann János